

Baptism (into) Christ

"Or do you not know that all of us who have been baptized into Christ Jesus have been baptized into his death? Therefore we have been buried with Him through baptism into death, in order that as Christ was raised from the dead through the glory of the Father, so we too might walk in newness of life. For if we have become united with Him in the likeness of His death, certainly we shall be also in the likeness of His resurrection, knowing this, that our old self was crucified with Him, that our body of sin might be done away with, that we should no longer be slaves to sin." Romans 6:3-6

Joe McKinney

Biblu WayWema ɔtɔn

Togan sin gbeɔiɔe

Biblu WayWema ɔtɔn ɔ, sinsenzɔ Biblu tɔn e ma nɔ ba lè à é dè wè. Nũ taji e jí é nɔ sɔ ayi dɔ é wè nyí ten enteneti tɔn le kpo wema dijitalu le kpo dɔ . Azɔɔsa Nũnywe Biblu Tɔn Tɔn Dò Togudo. Nũ e gbé nya wè IBKI dè é wè nyí ɔ meɔebũ e dɔ jlɔ é ni ɔ Biblu kplɔnkplɔn le . dɔ nũ gègè kpinkeɔn dɔ Mawu kpo jlɔ Tɔn kpo wu me. Azɔmevi le dɔ na yi Institut ɔ bo na ɔ kúnnuɔewema dè alɔ . diplôme. È sixu kplɔn nũkplɔnme ene le dɔ Enteneti jí alɔ dɔ azɔɔsa le me, gbɔn Zoom jí, yí ye dɔ alokan jí, sé ye dɔ e-mail jí, . e è zín é, alɔ me ɔkpo ɔkpo, gbèta le, alɔ sinsen le nɔ zán dɔ wendagbejjilazɔ yetɔn me. IBKI nyí tutoblonunu e è yí gbè na é dè à .

Mí dɔ wusyen lanme nú we ɔ a ni kplɔn Biblu towe bo na dɔ tuùn lee nũ e è ɔ dɔ nũkplɔnkplɔn ene le me é alɔ nũ e è ɔ dɔ Biblu ɔebũ me le é sɔgbe gbɔn é . jɔten ɔevo. "Commentaires" e è nɔ xlé dɔ nũkplɔnkplɔn Institut International de la Connaissance Biblique (IBKI) me le é wè nyí . linlin me e wlan wema ɔ le é alɔ me e xò ye kplé le é tɔn. Hwehwe ɔ, linlin le nɔ ɔ ten dɔ kplɔn nũ e è nɔ sè le é, video le kpo wema le kpo me, mɔjen é nɔ lé nyí gbɔn é . dɔ tinme Biblu tɔn le ɔhun; bɔ, dɔ nũkplɔnme wenjlatɔ le, sinsenzɔwatɔ le, pastɔ le, vɔsanúxwlemawutɔ le kpo kplɔnyiji-alavoví le kpo tɔn me.

A dɔ na nɔ gbéjé nũ e me ene le ɔ le é, linlin yetɔn le kpo nũkplɔnme yetɔn le kpo bí kɔn hwebĩnu dɔ azɔ towe wè é nyí ɔ a ni ba, tunwun jlɔ Mawu tɔn bó bló.

Bo na dɔ tuùn ɔ nũkplɔnme ɔebũ nyí nugbɔ à jí hũn, xà liledɔgbeɔevome Biblu tɔn vovo le, bo kɔn xókwintintɔ Biblu tɔn le kpo xókwintínwema Biblu tɔn le kpo dɔ . kplɔn tinme xókwín alɔ xógbe e è ma tuùn à le é tɔn. Mi ɔ miɔée dɔ tinme xógbetintɔnwema ɔebũ tɔn wu, dɔ xógbetintɔnwema le nɔ na . tinme xókwín le kpo xógbe le kpo tɔn sín gbè nukɔntɔn ɔ me kaka je lee è nɔ zán ye gbɔn dín é jí.

Tinme xókwín le kpo xógbe le kpo tɔn nɔ huzu dɔ hwenu e dɔ yi yi wè é. Gɔ na ɔ, è sixu lile xókwín Glekigbe tɔn gègè dɔ xókwín ɔkpo me, . e sixu hen tinme nukɔntɔn ɔ gblé é.

A ni jó Mawu dɔ bonu é ni xlé ali we dɔ Xó Mímé Tɔn Biblu ɔ kpinkeɔn me.

IBKI nɔ na gbè bɔ è nɔ yí nũkplɔnme yetɔn le bí mlémlé bo nɔ lé dè ye tɔn nú nũ e ma nyí ajɔwiwa tɔn à le é. Sè è sixu má vɔnu ɔ, è ka na sà, ɔyo, alɔ yí akwe dɔ wema le alɔ nũkplɔnkplɔn le me à.

Randolfu Dunn, Gǎn

Kàn nũ byɔ mí: info.IBKI.glensigbe@gmail.com

Enteneti tɔn: IBKI-Glensigbe.html

Baptem Klísu Tɔn

NYɔNA TE IE MEĐÉ KA ĐÓ Mɔ ENYE É BLÓ BAPTEM JI BIBLU JI É?

Nükpɔnkpɔn 1gɔ ɔ

Medé nɔ mɔ hwɛngán hwenu e é bló baptem sɔgbe xá wemafɔ ɛ é. Akpáxwé abí ali e nu è nɔ dè núnina hwɛngán tɔn ene xlé dè dò Alexwé Yɔyɔ mɛ é gègè tɔn:

1. **Hwɛngán** — .Maki 16:15-16 .

“É ka dɔ nú yě dɔ: “Mi yi gbɔn gbɛ ɔ bí mɛ, bó jlá Wɛn Đagbe ɔ nǔdídó lée bí. Mɛ e dɔ nǔ bó ɛ yehwesin ɔ ná nyí .**hwɛn**; lo ɔ, mɛ e ma dɔ nǔ ǎ ɔ, è nǎ dó hwe n'i.”

2. **Hwe sɔ ke mɛ** — .Mesédó 2:38 .

“Piyée ka yí gbe nú yě dɔ: “Mi lé kɔ sín hwe mitɔn lée gúdo, bónú mi mɛ dɔkpó dɔkpó ní ɛ yehwesin dɔ Jezu Klísu sín nyí kɔ mɛ, bó ná .**hwe towe lée sɔ ke we**; bɔ mi ná .**yí Yesinsen sín núnina ɔ yí.**”

3. **Mi yí núniná Yesinsen tɔn** —Mesédó 2:38 dò aga .

4. **Hwehuhu ɛ klí** —Mesédó 22:16 .

“Dìn ɔ, étéwú a ka dɔ dɔn wɛ?**súnsún hwe towe ɛ .**, bo nɔ yɔ nyí kɔ tɔn.”

5. **Súnsúnú** - .Efe. 5:25-27 mɛ.

“... Klísu lɔmɔ yí wǎn nú agun ɔ, bo sɔ éđée jó dó ta tɔn mɛ, bo na dó sixu .**sɔ ɛ dó vo**, é klí ɛ gbɔn sin mɛ, bo sɔ xó tɔn dó slá wǔ n'i, bo na dó sixu sɔ agun ɔ dó éđée nukɔn dò susu tɔn bí mɛ, bɔ blǎ dɛbǔ na nɔ wǔ tɔn ǎ; loɔ, é ni nyí mɛ mímé, bo ma dó blǎ dò wǔ tɔn ǎ.”

6. **Mededóvo** — .Efe. 5:26 dò aga

7. **Ayixa dɔgbe** — .1 Piyée 3:21 .

“Nǔ e sɔgbe xá mɔ é wɛ nyí dɔ baptem nɔ hwɛn mi gán dìn: é nyí nǔ kwíjkwíj e è nɔ dè sín agbaza mɛ é sí sɔ sɔn ǎ, loɔ, .**vosisa nú Mawu dɔ é ni byɔ ayixa mímé dɛ**—gbɔn fínfín sín kú Jezu Klísu tɔn gblamɛ.”

8. **É nɔ dè agbaza hwehuhu tɔn ɔ sɔn** —Kolo 2:11, 12 .

“Đò Klísu mɛ ɔ, è gbo ada nú mi lɔmɔ, ada e gbɛtɔ ma gbo ǎ é.**è nɔ dè agbaza lan tɔn sín lan mɛ** .gbɔn adagbigbo Klísu tɔn gbla mɛ; dó è dɔ mi xá ɛ hwenu e mi ɛ yehwesin é .**è fɔn ɛ sín kú xá ɛ** .gbɔn nǔ e è dɔ nú Mawu e fɔn ɛ sín kú é sín hlɔnhlɔn gblamɛ.”

9. **È fɔn ɛ sín kú xá Klísu** —Kolo. 2:12 dò aga .

10. **È vɔ jì** — .Jaan 3:3-5 .

“Jezu yí gbè n'i dɔ: ‘Ma dɔ nugbǔ nú wɛ: afi nú medebǔ .**è vɔ jì** ., é sixu mɔ axɔsuɔɔdu Mawu tɔn ǎ.’ Nikodému ka yí gbe n'i dɔ: ‘Ně mɛ e ko kpo ɔ, é sixú lé vɔ jì gbɔn? É sixú byɔ nɔ tɔn xomɛ azɔn wegɔ ɔ, bó vɔ jì ǎ cé?’ Jezu ka yí gbe n'i dɔ: ‘Ma dɔ nǔgbó nú mi; **è jì dò sin kpo Yesinsen kpo mɛ** ., é ka sixu byɔ axɔsuɔɔdu Mawu tɔn mɛ ǎ.”

11. **È bló yehwesin nú kú Klísu tɔn** .-Hɔmanu ɛ 6:3-6.

“Alǎ, a tuùn dɔ mǐ mɛ e ko .**mi ɛ yehwesin nú Klísu Jezu** .ko nyí **è ɛ yehwesin dó kú tɔn mɛ** .? Ene wu ɔ, è ko dɔ mǐ dó kpó xá ɛ gbɔn baptem gblamɛ dò 1914 mɛ.

kú ́, bónú lě e Klísu f́n sín kú gbɔn susu T́ tɔn me ́, mǎ ɔkpó ́ we mǐ lɔmǎ ná nɔ gbe yǎyǎ me. Ɖó enyi mǐ ko ɔ́ bǔ xá .Ékú tɔn ɔhun ɔ, nǔgbo ɔ, mǐ lɔmǎ na nyí .*ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ me .f́nf́n sín kú tɔn wú, ɔ́ mǐ tunwun ɔ̀ è ko ká me xóxó mǐtɔn ́ ɔ́ aklúzu jí kpódó .É, bonu hwehuhu sín agbaza mǐtɔn ni ma ś nyí kannumɔ́ nú hwehuhu ɔ̀ é ó.*"

12. Huzu Mawu ví —Ga. 3:26, 27 me.

"Ɖó hwi we nyí .**me bǐ nyí Mawu ví gbɔn nǔɔɔɔ e yě ɔ́ nú Klísu Jezu ́ gbila me. Ɖó mi me e le yehwesin ɔ́ Klísu me lée ́, mi ś Klísu ɔ́ awu ɔ́hun ."**

13. Mi ɔ́ awu Klísu tɔn —Ga. 3:27 ɔ́ aga .

14. Mi bý Klísu me —Ga. 3:27 kpo Hɔmanu le 6:3 kpo ɔ́ aga .

ƉƉ 1-Xókwín " **.ɔ́ Klísu me .**" alǎ "**ɔ́ Klísu me .**" ɔ́ taji tawun!Enyi mǐ byɔ Klísu me ɔ, è nɔ mɔ mǐ " **.ɔ́ Klísu me .**" bɔ é nyí " **.ɔ́ Klísu me .**" ɔ́ è ni na nyɔna gbigbɔ tɔn le bǐ mǐ (Efe. 1:3, "Mi nú mǐ ni kpa susu nú Mawu, T́ Aklunɔ mǐtɔn Jezu Klísu tɔn, ɔ́ é kɔn nyɔna gbigbɔ tɔn le bǐ ɔ́ mǐ jí ɔ́ jixwé **.ɔ́ Klísu me**").

Hɔ. 3:24 — "è ś f́nú tɔn ɔ́ h́zú hwejjɔnɔ, ɔ́ hwlengán **.ɔ́ Klísu Jezu me ..**"

Hɔ. 6:11 — "Mǎ ɔkpɔ ɔ, mi ni mɔ miɔ́e ɔ́ mɔ me e kú ɔ́ hwehuhu linu é;**ɔ́ Klísu Jezu me ..**"

Hɔ. 6:23 — "Ɖó hwehuhu sín ax́ we nyí kú, lɔ, nǔnina Mawu tɔn vǎnu ɔ we nyí gbè mavɔmavɔ **.ɔ́ Klísu Jezu Aklunɔ mǐtɔn me.**"

Hɔ. 8:1 — "Hǔn ðin ɔ, **.è na ɔ́ hwe nú me e ɔ́ bǔ xá Klísu Jezu le é ǎ ..**"

Hɔ. 12:5 — "Mǎ ɔkpɔ ɔ, miɔ́e le sukpó ɔ́, agbaza ɔkpɔ géé we mǐ nyí **.ɔ́ Klísu me .**, bɔ ye me ɔkpɔ ɔkpɔ nyí wǔjɔnú ɔ́ le tɔn."

2 Kɔ. 5:17 — "...Hǔn, nú meɔ́ **.ɔ́ Klísu me ɔ, nǔɔ́ɔ́ yɔyǎ we é nyí**;nǔ xóxó lée bú; nǔ yǎyǎ ɔ́ lée ɔ́ jǎwe é."

2 Kɔ. 5:21 — "Mawu ś me e ma hu hwe ɔ́ é ǎ é ɔ́ ɔ́ hwehuhu ɔ́ ta mǐtɔn me, bonu mǐ na ɔ́ huzu hwejjɔnɔ ɔ́ Mawu nukɔn **.ɔ́ É me ..**"

Ga. 3:28 — "Jwifu kpo Glekinu kpo ś ɔ́ é ǎ, kannumɔ́ kpo meɔ́esúsínínɔ kpo ś ɔ́ é ǎ, sunnu kpo nyɔnu kpo ś ɔ́ é ǎ, ɔ́ mi bǐ we nyí ɔkpɔ géé**ɔ́ Klísu Jezu me ..**"

Efe. 1:7 — " **.Ɖó Éye me .**mǐ mɔ hwlengán gbɔn hun tɔn gblame, bo ś hwe mǐtɔn le ke mǐ, ɔ́ f́nú tɔn ɔ́axó ɔ́ wu."

Efe. 1:11 — " **.Ɖó Éye me .**mǐ lɔmǎ ko mɔ gǔ."

Efe. 2:6 — “é fín mǐ sín kú xá ε, bo só mǐ dǒ tɛn e mɛ é dè dǒ jixwé é **.dǒ Klisu Jezu mɛ .**”

Efe. 2:7 — “bonu é na dǒ dè fénú tɛn e ma dǒ dogbó ǎ é xlé mǐ dǒ hwenu e é na nyó xomɛ dǒ mǐ wu é **.dǒ Klisu Jezu mɛ.**”

Efe. 2:13 — “amɔ́ dìn ɔ **.dǒ Klisu Jezu mɛ .**mi mɛ e dǒ zɔ d’ayǐ lɛ ɔ, hun Klisu tɛn wɛ zón bo mi sɛkpó mi.”

Efe. 3:6 — “dǒ mɛ e ma nyí Jwifu ǎ lɛ é lɔ na dǔ gǔ xá mǐ, bo nyí wǔjónú agbaza dǒkpo ɔ tɛn lɛ, bo na lɛ dǔ akpá e Mawu dǒ é xá mǐ **.dǒ Klisu Jezu mɛ .**gbɔn Wɛndagbe ɔ gblamɛ.”

Efe. 3:12 — “.**mɛ mɛ**mǐ dǒ akónpinkpan bo deji dǒ mǐdée wu **.avivózón**gbɔn nǔdǐdǐ e è dǒ n’i é gblamɛ.”

Fili. 3:9 — “bo è sixu mɔ **.dǒ É mɛ .**, un nyí hwejjɔnɔ dǒ sɛn ɔ wu ǎ, loɔ, nǔdǐdǐ e è dǒ nú Klisu ɔ wɛ nɔ zón bo è nɔ só mǐ dǒ mɔ hwejjɔnɔ dǒ Mawu gón.”

Kolo. 2:10 — “kpo **.dǒ É mɛ .**mi ko bló nǔ bǐ mlémlé, bo é wɛ nyí ta nú acekpikpa lɛ bǐ kpo acekpikpa lɛ bǐ kpo.”

1 Te. 4:16 — “...Édó Aklúnɔ dǛsú ná jɛ tɛ sín sɛxwé kpódó xósúsú kpó, kpódó wɛnsagun dǛxó dǛ sín gbe kpó, kpódó kɛn Mawu tɛn kpó, bo mɛkúkú lée ná **.dǒ Klisu mɛ .**na fín jɛ nukɔn ..”

2 Tim. 1:1 — “Nyɛ Pɔlu e nyí mesédó Jezu Klisu tɛn gbɔn jlǒ Mawu tɛn gblamɛ ɔ, un wlan gbè sín akpá **. dǒ Klisu Jezu mɛ.**”

2 Tim 1:9 — “é hwlen mǐ gán, bó ylǐ mǐ, bó ylǐ mǐ, bó nyí mɛ mímé, é nyí dǒ azɔ mǐtɔn lée wú wɛ ǎ, lo ɔ, linlin é dǛsúnɔ tɛn kpódó fénú e é ná mǐ ɔ kpó wú wɛ é ylǐ mǐ **.dǒ Klisu Jezu mɛ .**sín mavɔmavɔ.”

2 Tim 2:10 — “Éné ɔ wú wɛ un nɔ dɛ dǒ nǔ bǐ nu, dǒ mɛ e Mawu só lée wú, bónú yě lɔmɔ́ ná mɔ hwlenɔn **.dǒ Klisu Jezu kpo susu mavɔmavɔ kpo mɛ.**”

1 Jaan 3:5 — “Mi ka tunwun dǒ é wá, bó ná dǒ dɛ hwe lée síin, bó ná dɛ hwe lée síin.**dǒ É mɛ .**hwe dǛ dǒ fine ǎ.”

1 Jaan 5:11 — “Kúnnuǒdǐdǐ ɔ dǐɛ: Mawu ná mǐ gbɛ mavɔmavɔ, bo gbɛ éné ɔ, **.dǒ Vǐ tɛn mɛ ..**”

AKPAXWÉ 2gɔ ɔ.Nǔ elɔ lɛ wɛ è nɔ kanbyɔ hwɛhwɛ: “Un dǒ na bló bapɛm cobo na mɔ hwlenɔn wɛ à?” Enyi mǐ kanbyɔ dǒ:

“Un dǒ na jì sin kpo Yesinsɛn kpo cobɔ è na hwlen mǐ gán à?” “Un dǒ na klǐ hwe ce lɛ cobɔ un na mɔ hwlenɔn à?”

“Un dǒ na nyí Mawu sín vǐ cobo na mɔ hwlenɔn à?” “Un ka dǒ na nyí ‘ **.dǒ Klisu mɛ’**.bo na mɔ hwlenɔn à?”

Nùkanbyɔ : Dò yehwesin me ɔ, ete mí ka dọ Aklunɔ yɔ we dọ é ni wà? Gbeyi :

Bo na do hwlen mi gan ! Bo na dó kló hwe mítɔn le!

Amɔ, enyi mí ma mɔ dọ mí dọ hudo hwlenɔn tɔn ă, dọ mí ma lin dọ Jezu nɔ hwlen mí gán ă alɔ mí ma lin dọ mí bú ă alɔ mí ma tuùn nũ e wà we mí dè é tawun ă, alɔ mí lin dọ mí ko hwlen mí gán ɔ ka lo?

Dò ninɔme ene me ɔ, nɛ mí ka sixu dọ Aklunɔ yɔ we dọ é ni hwlen mí gán dọ baptem me gbɔn? Nú mí ma mɔ dọ mí dọ hudo hwlenɔn tɔn ă ɔ, mí sixu dọ Aklunɔ yɔ we dọ é ni hwlen mí gán ă! Nugbɔ we dọ, baptem ɔ, nũwiwa dè we bɔ mí dọ byɔbyɔ Aklunɔ we dọ é ni hwlen mí sín hwe mítɔn le me!

É nyí dọ nú yehwesin me dè tɔn na dọ hɔnhɔn ɔ, é dọ na dọ xógbe eb le títí ă: “Aklunɔ hwlen mí gán sín hwe ce le me”. É nyó wà ɔ, tinme tɔn we nyí dọ mí bló baptem nú linlin ene.

b.1 Piyée 3: 21 — “Lee baptem bló gbɔn é ɔ, baptem nɔ hwlen mi gán dìn — é nyí nũ kwijikwiji e dọ agbaza mitɔn me é síś síñ ă, loɔ, ayixa ɔagbe byɔbyɔ mawu we — gbɔn fínfín sín kú Jezu Klisu tɔn gblame.”

Lee Piyée dọ gbɔn é ɔ, baptem nyí nũ kwijikwiji e è nɔ kló dọ wèxo é dè ă. É nyó wà ɔ, baptem e nɔ hwlen mí é we nyí dọ è ni “savo nú Mawu dọ é ni na mí ayixa mí mé.” Dèxixɔ (akɔjjɛ, byɔbyɔ, byɔbyɔ) dè we é nyí nú Mawu dọ é ni kló lindɔn mítɔn e dọ hwe é sín hwehuhu hwehuhu tɔn me. Linlin dɔkpo ɔ e è dèxlé dọ Mesédó 22:16 me dọ aga é nɛ.

Dò ayi lee liledógbe dèvometɔ vovo le lile xógbe ene dó 1 Piyée 3:21 me gbɔn é wu:

“Baptem we nyí...

- kɔn**hwejjjɔ**Mawu nú ayixa ɔagbe” – NASB
- kɔn**hwejjjɔ**Mawu nú ayixa ɔagbe” – RSV, NRSV
- kɔn**hwejjjɔ**Mawu nú ayixa ɔagbe” – ESV
- é nɔ dè we sín **kannumɔgbenusín** hwehuhu sín linlin me dọ Mawu nukɔn” – Basic English .
- **dɛ ɔ** .nú ayixa mí mé dè dọ Mawu nukɔn” – Moffatt (1935)
- kɔn**hwejjjɔ**nú Mawu sín [alɔ nú] ayixa mí mé dè me” – Liledogbe dèvome Yɔyɔ.
- [.kɔn] **byɔ dɪ d'ayi dɔhun**Mawu e dọ ayixa ɔagbe é” – Darby
- kɔn**menujlome**ayixa ɔagbe dè dọ Mawu gudo” – Weymouth
- kɔn**kanbyɔ**ayixa ɔagbe dè dọ Mawu me” – Wycliffe Alenuwema Yɔyɔ .
- kɔn**nùkanbyɔ**ayixa ɔagbe dè dọ Mawu nukɔn” – Young’s Literal .
- kɔn**nùkanbyɔ**ayixa ɔagbe dè dọ nú Mawu” – ASV
- [**.na we**] **xósin** .ayixa ɔagbe e mé é (mimejininɔ kpo fífá kpo) dọ Mawu nukɔn” – Amplified Bible
- **kanbyɔ**Mawu **dó**ayi mí mé dè” – Version Facile à Lire
- é nɔ dè we sín .hwehuhu sín linlin dọ Mawu nukɔn” – Biblu dọ Glensigbe me
- kɔn**byɔ byɔ**Mawu gón nú ayixa ɔagbe dè” – Rotherham (1897)

- kpòdɛxixónú ayixa ɖagbe ɖé ɖò Mawu nukɔn” – Montgomery (1924)
  - **jlǒ e è ɖó nú** .ayixa e sɔgbe xá Mawu é” – Goodspeed (1935)
- Lilédógbeɖevome ɖevo le alǒ xógbe ɖevo le lile xógbe ene gbɔn vo:
- kpò**gbeyiya**ayixa mímé ɖó nú Mawu. NKJV, KJV
  - kpò**gbeji**(alǒ xósin) ayixa ɖagbe ɖé tɔn ɖò Mawu nukɔn. NIV
  - **Étinme tɔn we nyí ɖɔ è ni lile** .nú Mawu kpódó ayixa mímé kpo. Glensigbe Égbé Tɔn
  - **Étinme tɔn we nyí ɖɔ è hwlen mí gán** .sín hwehuhu sín tódɔnnúme me bo yi Mawu gón ɖò ɖexixo me kpo ayi e ɖɔ ɖɔ mí sɔgbe é kpo. Gbezán Yɔyɔ

Đò New International Version me ɔ, é nɔ nyí “akpá e è dó nú Mawu ɖɔ è ni ɖó ayixa mímé ɖé é;” cí nú ɖɔ ɖó mí .gbè ɔ tɔn hwlen gán bo ɖó ayixa mímé, é nyó wà ɔ, è ɖó na nyí “nú” alǒ “nú” hwesɔkeme .bo na dó sixu ɖó . ayixa ɖagbe ɖé.

Amɔ, lilédógbeɖevome ɖevo le gègè lile dó xó ene jí ɖɔ é nyí ɖexixo nú Mawu ɖɔ é ni “slá wǔ nú mì” bo na dó “sɔ ... tuùn hwe le ǎ” (Eblée le 10:2), sɔgbe xá Mesédó 2:38, ee ɖɔ xó dó wǔ tɔn ɖɔ é nyí “nú è na sɔ hwe le ke me é.” Ene na zón bɔ baptem na nyí ɖe e è nɔ xò ɖò agbawungba bo nɔ byɔ hwesɔke me é ɖé, bɔ é ɖò wen ɖɔ baptem ɔ ɖesu na hen lè ɖě wá ǎ.

É cí ɖɔ xógbe ene kún nyí xógbe e bɔkun hugǎn bɔ è na lile dó gbè ɖevo me é ó ɖɔhun. Beasley-Murray ɖɔ xó elɔ: “...è sixu lile xógbe e jí è ɖò nú ɖɔn dó we é dó ‘ɖexixo sédó Mawu bonu é na ɖó ayixa ɖagbe’ alǒ ‘akpádido nú Mawu ɖɔ emi na hen ayixa ɖagbe ɖé’.

Đò tinme nukɔntɔn ɔ me ɔ, è ɖɔ ɖɔ yehwesin-lile nyí xó e me e bló baptem é byɔ Mawu é ɖé, bɔ è nɔ yí gbè nú xó ene gbɔn hwlen gán sín nǔwiwa Klisu e fɔn sín kú é tɔn gblame; nǔwiwa meɖesunɔ tɔn ene e ɖò nǔɖítɔ ɔ kpo Aklunɔ Tɔn kpo tentin é we nɔ zón bɔ [baptem] nɔ nyí nǔ e é nyí é.”

Dictionnaire théologique du Testament Nouveau (Kittel we bló tuto tɔn ɖò Allemagne, 1935; Bromily we lile dó gbè ɖevo me ɖò Amérique, 1964): “Đexixo sédó Mawu nú ayixa ɖagbe ɖé” (Vol. II, p.688), kpo xógbe elɔ le kpo:

“Đó v.21 wutu ɔ, mí ɖó na ɖó nukún .alla bɔ è na slá wǔ nú me ɖò gbigbo lixo. Ene wu ɔ, è ɖó na mɔ nǔ je ayixa ɖagbe byɔbyɔ wu ɖɔ é nyí ɖexixo bo byɔ ɖɔ è ni sɔ hwe le ke me. ... Hwe sɔ ke me cá kàn tawun xá yehwesin-lile sín bíbéme (Mk. 1:4 kpo akpáxwé; Mesédó 2:38 kpo.) Ene zón bɔ akpáxwé ɖevo le nabi ɖé je ten yetɔn me ɖekpeɖekpe. Nǔ ɖokpo we nyí ɖɔ “ayixa ɖagbe” (Mesédó 23:1) we nyí “ayixa e me nǔɖe ma wà nǔ dó me wu ɖè ǎ é ɖò Mawu kpo gbetɔ le kpo nukɔn” Mesédó 24:16. Đò nǔ ɖevo me ɔ, é sɔgbe xá nǔ e Ananiyasi e Aklunɔ sédó Sawulu Taasinu e ɖi nǔ bo lekɔ sín hwe tɔn le gudo é ɖɔ n’i ɖɔ é ni kpo ɖò nǔ wà we é: “Site, bo bló baptem, bo klí hwe towe le, bo yɔ Aklunɔ sín nyikɔ” (Mesédó 22:16 , Biblu Wiwe lɔ—Gun Alada;) American Standard.”

È ɖɔ: “Vogbingbɔn ɖěbǔ ɖò Jwifu kpódó me e ma nyí Jwifu ǎ é kpo tɛntin ǎ;**É nyí ɖɔkunɔ nú me e nɔ ylǔ e léé bí, ɖó me e nɔ ylǔ nyíkɔ tɔn léé bí** . Aklunɔ tɔn we na hwlen me gán” (Hlɔmanu le 10:12-13).“Aklunɔ sín nyikɔ ylǔ” alǒ .

“ylɔ ɛ” alɔ ɔɛxixɔ sɛdɔ ɛ lee Etyeni blɔ gbɔn hwenu e ɛ dɔ awinnya xɔ ɛ wɛ ɛ ɔɔhun ɔ, “Aklunɔ yɔ ɛ wɛ, bo ɔɔ: “Aklunɔ Jesu, yɔ gbɔgbɔ ce” (Mɛsɛdɔ 7:59).

Solu Tɔasinu ɔ dɔ na “blɔ baptem,” bo na “xɔ yɔ Aklunɔ sɔn nyikɔ,” bonu ɛ na ‘klɔ hwɛ tɔn le sɔin,’ bɔ mɔ me ɔ, ɛ na dɔ “ayixa mɔmɛ dɛ dɔ Mawu nukɔn.” Baptem tɔn ɔesu, dɔ ɛ nyɔ “nɔ” alɔ “nɔ ɛ na sɔ hwɛ le ke me” wutu ɔ, ɛ byɔ hwɛsɔke me dɔ agbawungba bo na dɔ dɔ “ayixa mɔmɛ” dɛ.

Xɔkwɔn Glekigbe tɔn e jɔ mɔ dɔ xɔ ɔɔ dɔ wɛ dɔ 1 Piyɛ 3:21 me ɛ wɛ nyɔ nyikɔ .adɔgbigbo , bɔ xɔkwɔn tɔn sɔn alɔkpa wɛ nyɔ .ɛpɛrotɔ , tinme tɔn wɛ nyɔ ɔɔ ɛ ni byɔ; gɔ na ɔ, lee Thayer ɔɔ gbɔn ɛ ɔ, “dɔ xɔgbɛ e ma nyɔ jonɔ nɔ Glekinu le ɔ ɛ me ɔ, ɛ nɔ yɔ mɛdɛ kpo nɔ byɔbyɔ dɛ kpo, bo nɔ byɔ nɔ dɛ alɔ byɔ nɔ dɛ,” bo dɛ Matie 16:1 xlɛ.Arndt kpodo Gingrichi kpo mɔ ɔɔkpo ɔ, sɔ Matie 16:1 dɔ dɔ kpɔndɛwɔ tinme e ɛ dɔ bo na byɔ nɔ mɛdɛ ɛ tɔn.”Kitelu-Blɔmilɔ kpɔn huzuhuzu e dɔ xɔkwɔn ɔ sɔn tinme me ɛ bo na dɔ dɛme (dɔ .koine Glekigbe Alɛnuwema Yɔyɔ tɔn hwenu) tinme gudogudo tɔn e xɔ ɛ dɔ ɛ, ee dɔ jije wɛ dɔ LXX hwenu (250 J.H.M.Arndt kpodo Gingrichi kpo ɔɔadɔgbigbo dɔ: “1. nɔkanbyɔ; 2. byɔbyɔ, yɔyɔ, bo sɔ ‘dɔ vogbingbɔn sɛdɔ Mawu wɛ bonu ɛ na dɔ ayixa mɔmɛ dɛ 1 Piyɛ 2:21’ dɔ dɔ kpɔndɛwɔ, bɔ ɛ sɔgbɛ xɔ liledɔgbɛɔvome ɔɔgbɛɔgbɛ e ɛ slɛ dɔ aga le ɛ, kpo Kittel kpo.”

Akwɛ gɛgɛ tɛ ma jɔ na yɔ gbɛ ɔɔ baptem nyɔ “nɔ,” alɔ “bo na dɔ sɔ hwɛ le ke me” ɔ le ɛ yɔ gbɛ ɔɔ “xɔsin” kɔn nyɔ liledɔgbɛɔvome xɔkwɔn Glekigbe tɔn e sɔgbɛ ɛ ɔ. Amɔ, enyɔ ɛ ma nyɔ mɔ ɔ ɔ, hɔn nɔ e dɔ aga ɛ wɛ dɔ na nyɔ tinme tɔn e sixu ko nyɔ hugɔn ɛ. ɛ wɛ nyɔ nɔ e nɔ jɛme nɔ mɔ hugɔn dɔ ali taji le bɔ nu ɛ.

Xɔkwɔn “hwɛdɔɔ” e NASB, RSV kpo ɔɔvo le kpo zɔn ɛ cɔ ɔɔ ɛ dɔ tinme hugɔn ɔɔhun, tinme tɔn wɛ nyɔ ɔɔ mɔ nɔ byɔ ayixa ɔɔgbɛ Mawu dɔ baptem sɔn nɔwiwa ɔ me. Ene tɔn dɔ wen hwenu e mɔ xɔ ɔɔ “baptem hwɛn mɔ gɔn dɔn” ɛ. Ali dɛbɔ dɛ bɔ hwɛhutɔ le na dɔ ayixa mɔmɛ cobo mɔ hwɛngɔn ɔ. Nɔ e ɛ nɔ yɔ ɔɔ hwɛngɔn ɛ nɛ – ɛ ni sɔ hwɛ mɔtɔn lɛɛ ke mɔ. Enyɔ mɔ “dɔkpɔ nɔ Mawu ɔɔ mɔ na hen ayixa mɔmɛ” ɔ, mɔ nɔ gɔn ɔ. Ene na tinme hwɛsɔke me ganji. Dɔ alɔ ɔɔvo me ɔ, hwenu e mɔ, dɔ yɛhwɛsin me ɔ, savo nɔ Mawu ɔɔ ɛ ni klɔ ayixa mɔtɔn ɛ ɔ, ɛ nɔ wɔ mɔtɔn - ɛ nɔ hwɛn mɔ gɔn!

ɛ nyɔ hwɛhutɔ ɔ wɛ dɔ dɔɔ wɛ ɔɔ “Un dɔkpɔ ɔɔ un kɔn sɔ na hu hwɛ gbɛdɛ ɔ!” ene wɛ nɔ hwɛn ɛ gɔn. ɛ nyɔ wɔ ɔ, hwɛhutɔ ɔ wɛ dɔ xɔ sɔ wɛ dɔ baptem sɔn nɔwiwa ɔ me ɔɔ “Aklunɔ, kenklen, hwɛn mɔ!” ene wɛ nɔ hwɛn ɛ gɔn. Tinme baptem tɔn nɛ.

“Hwɛdɔɔsa” ene wɛ nyɔ liledɔgbɛɔvome e nyɔ hugɔn ɛ, bɔ ɛ sɔ Eblɛe le 9:13, 14; Hɔmanu le 6:3-6; Mɛsɛdɔ 22:16 , kpo 1 Piyɛ 3:21 kpo.

Eblɛe le 9:13, 14 . “Nɔ gbɔ sɔn hun kpɔdɔ nyibɔsɔ sɔn afɔn kpɔ e ɛ nɔ kɔn dɔ me e ɛ hen blɔ lɛɛ wɔ ɔ, ɛ nɔ klɔ agbaza yɛtɔn lɛɛ ɔ, nɛ hun Klɔsu tɔn e sɔ ɛdɛe jɔ nɔ Mawu gbɔn Yɛsɔnsɛn mavɔmavɔ jɔ, bɔ blɔ dɛbɔ ma ɔɔ wɔ tɔn ɔ ɛ nɔ hɔ mɔ gbɔn? **mi slɔ wɔ nɔ ayixa mɔtɔn, bo na dɔ sixu sɛn Mawu gbɛdɛ ɔ.**”

Hɔmanu le 6:3 . “Alɔ mi tunwun ɔɔ mɔ me e ko le yɛhwɛsin, bɔ ɔɔ bɔ xɔ Klɔsu Jesu lɛɛ bɔ wɛ . **blɔ baptem dɔ kɔ tɔn me?**”

Mesédó 22:16. “Sí te, bó le yehwesin, bó súnsún hwe towe léé sín kó nú we;**nc yls nyiko tcn.**”

1 Piyé 3: 21 “... yehwesin nc hwlen mi gán dín — é nyí nǔ kwijikwiji e dò agbaza me é sísó sfin ǎ, lo, ayixa dagbe bycbyc Mawu tcn we — gbón finfín sín kú Jezu Klisu tcn gblame.”

Đò nǔ ene le me c, mǐ nc mc dɔ ayixa mǐtcn nc mé gbón hun Klisu tcn gblame, dò yehwesin me c, mǐ nc kpé hun tcn (kú) wu bc dò yehwesin me c, mǐ nc ylb Aklunc dɔ é ni hwlen mǐ gán. Xó atcn ene le scgbe tawun. Hwlengán c, è na mǐ dò yehwesin me dó yehwesin me we mǐ dò vo sa we (dò vo sa we, dò bycbyc we) nú Mawu dɔ é ni klís ayixa mǐtcn gbón hun Klisu tcn gblame.

Enyi me e dò baptem bló we é ma tuùn alǒ dɔ nǔ nú nǔgbo e dɔ dɔ Mawu dò hwe emitcn le sɔ ke emi we é ǎ (é dò hwe emitcn le klís we, emi dò hwe emitcn le sɔ ke emi we, emi dò ayixa emitcn slá wǔ na we) dò baptem emitcn hwenu ǎ c, é dò wen dɔ é kún sixu dò hwe emitcn le sɔ ke emi we alǒ dò xó byc we ó. Nukúnnúmɔcjenǔme ma dó mɔhun zón bc baptem tcn, é nyí baptem e xó è dɔ dò 1914 me é ǎ.**1 Piyé 3:21** ., bc baptem ene nc “hwlen” e gán.

Nǔ e è nc dɔ dó fó é dje: Hwlengán (hwe sɔ ke me), ee nc tón sín bǔnino xá Mawu me dò Klisu me é nc na hwenu e ayi mǐtcn e dɛji dó wǔ tcn é nc byc Mawu dɔ é ni na mǐ ayixa dagbe é. Mǐ nc wà mɔ hwenu e mǐ bló baptem é. Yehwesin-lile we nyí nǔdɔdɔ e nc súxó yls Mawu dɔ é ni hwlen me gán é, bc é jinjcn kú e Klísu kú dɔ aklúzu jí é jí. Baptem we nyí “hwehutɔ sín dɛ” e dò biblu me é, é nyí xódɔdɔ dandan ǎ, lo, è nc mc nukúnnú je me bo nc wà nǔ.

c. Kolosinu le 2:12 — “è dɔ mi dó kpɔ xá e hwenu e mi le baptem é, bc mi lé fón sín kú xá e gbón nǔdɔdɔ e Mawu e fón e sín kú é dó é gblame.”

Fínfín sín kú dó gbezán yɔyɔ dɛ me nc je dò, gbón alǒ gbón (Glekigbe me .*dia*) nǔdɔdɔ mǐtcn nú azɔwiwa alǒ azɔwiwa Mawu tcn. Mǐ dò jide dó dó Mawu wu we dɔ é na hwlen mǐ dò baptem sín nǔwiwa ene me. Đò ayi wu dɔ dò baptem me c, nǔdɔdɔ nú azɔwiwa Mawu tcn we. Baptem nyí azɔ Mawu tcn, é nyí mǐtcn ǎ.

Nú mǐ bló baptem c, mǐ nc dɔ nǔ (dɛji) dɔ Mawu dò azɔwà we. Nǔdɔdɔ e mǐ dó nú azɔ tcn é we nc zón bc é nc w’azɔ! Bo na dó bló bc yehwesin mǐtcn na hen lè wá c, mǐ dó na dɔ nǔ dɔ Mawu dò azɔwà we bo na fón mǐ dó gbe yɔyɔ dɛ me (hwlen mǐ gán).

Đò fí dɛvo c, nǔ e yehwesin-lile nyí é ne: è ni súxó sédó Mawu dɔ é ni hwlen mǐ gán, bo dɛji dɔ é na hwlen mǐ gán, bo jinjcn hɔnhɔn e hun Klisu tcn nc klís me é jí.

Ylb Mawu Mavɔmavɔ sín nyiko Xógbe

kplɔnkplɔn .

Bo na dó ylb nyiko .aklunc sín tinme we nyí dɔ è ni ylb e dɔ é ni wà nǔ. Xà wemafɔ dɔkpo dɔkpo dò ten tcn me bo na dó ayi lee Aklunc sín nyiko ylbnyí nyí dɔ è ni ylb Mawu dɔ é ni hwlen me gán, d’alb me, kcn nyɔna dó me jí, cyɔn alb me jí, wà nǔ, kpo nǔ dɛvo le kpo gbón é wu.

1 Axɔsu 18:24 . — “Éné ́ gúdo ́, mi ýl nŭmesen mitɔn léé sín nyíkw, bɔ nye lɔmɔ ná xomlá Mawu Mavɔmavɔ sín nyíkw, bɔ Mawu e ná sé myɔ dó mì ́, é we nyí Mawu.” Togun ́ bí yí gbe ɔ: “Linlin ɔagbe ɔé we.”

2 Axɔsu 18:24 . Lo ́, Naamáni yi kpó xomesin kpó, bó ɔ: “Un vedó ɔ é ná tɔn wá gɔn ce dandan, bó ná xomlá Mawu Mavɔmavɔ, Mawu tɔn sín nyíkw, bó ná xwle ab fí e un ɔé ́, bó ná gbɔ azɔn nú mì.

Dehan 105:1 . — “Mi kpa susu nú Mawu Mavɔmavɔ, mi ýl nyíkw tɔn, mi jlá nŭ e é wa léé gbɔn togun léé me.”

Dehan 116:3-4 . — “Kú sín kàn blá mì, kú yɔdo sín wuvě ɔaxó ɔaxó 18 gɔ ayi ce me, wuvě kpo aluwe kpo ɔu ɔò jí ce, bɔ un súxó yɔ Mawu Mavɔmavɔ ɔ: ‘Mawu Mavɔmavɔ, hwlen mì gán!’”

Dehan 116:13 . — (NKJV) “Un ná zé hwɔngán sín kɔfu ́, bó ná ýl Mawu Mavɔmavɔ sín nyíkw.”

Dehan 116:17 . — (NKJV) “Un ná sá vɔ kú nú we, bó ná ýl Mawu Mavɔmavɔ sín nyíkw.”

Ezayíi 12:4 . — “Azán éné ́ gbe ́, mi ná ɔ: ‘Mi dó kú nú Mawu Mavɔmavɔ, mi ýl nyíkw tɔn, mi jlá nŭ e é wa léé gbɔn togun léé me, mi bló bónú yě ní flín ɔ nyíkw tɔn yi jí.’”

Ezayíi 64:7 . — “Me ɔěbŭ sɔ ná ýl nyíkw towe, bó ná fɔn bó ná hen we ă, ɔó a sɔ nukúnme towe hwlá dó mǐ, bó jó mǐ dó hwɛhuhu mǐtɔn léé sín ace me.”

Gbevihan 3:55 . — “Un ýl nyíkw towe Aklúnɔ, sín do gɔngɔn me.”

Joweli 2:32 . — “Me ɔěbŭ ýl Mawu Mavɔmavɔ nyíkw ́, é ná gán, ɔó Sinyɔw sɔ ́ jí kpó Jeluzalému kpó ́, me ɔé léé ná gán.”

Sofoníi 3:9 . — “Hwenenu ɔ, un na na nuvínu mímé togun 18, bɔ ye bí na ýl nyíkw ce, bo na sen ɛ ab ɔó kpó.”

Zakalíi 13:9 . — “Un ná kplá atɔnvlɔɔó yětɔn yi myɔ me, bó ná klɔ yě 18 e è nɔ klɔ kpatágan gbɔn é, bó ná tén yě kpɔn 18 e è nɔ klɔ síká gbɔn é, bɔ yě ná ýl nyíkw ce, bɔ un ná yí gbe nú yě, bɔ un ná yí gbe nú yě ɔ: ‘Togun ce we yě nyí,’ bɔ yě ná ɔ: ‘Mawu Mavɔmavɔ we nyí Mawu ce.’”

Mesédó 2:21 . — “Me ɔěbŭ ýl nyíkw Mawu Mavɔmavɔ tɔn ́, é ná gán.”

Mešédó 9:14 . — “Všánú-xwlémawutógán lée ná ε ace dɔ fí, bó ná wlí me e no ylɔ nyĩkɔ towe lée bĩ.”

Mešédó 9:21 . — “...Me e no hu me e no ylɔ nyĩkɔ éné lée dɔ Jeluzalému, bó wá fí, bó ná wlí yě yi všánú-xwlémawutógán lée nukɔn ɔ né ă cé?”

Mešédó 22:16 . — “Dìn ɔ, etewu a ka dɔ hwenu línlín dɔ we: Site, bo le baptem, bo súnsún hwe towe le, bo ylɔ nyĩkɔ tɔn.”

Hlɔmanu le 10:13 . — “dɔ me e ylɔ Aklúnɔ sín nyĩkɔ ɔ, me dǎbũ ná hwlén ε gán.”

1 Kɔlentinu le 1:21 . — “un sé wema sédó agun Mawu tɔn e dɔ Kɔlenti é: me e è sɔ dɔ vo dɔ Klísu Jezu me lée, bo yě nyí me mímé, bo me e no ylɔ Aklúnɔ mĩtɔn Jezu Klísu sín nyĩkɔ gbɔn fí dǎbũ lée bĩ .Axɔsúkpo mĩtɔn le kpo.” Nùkanbyo le

1. Gbɔn yehwesin-lile sín nũwiwa ɔ gblame ɔ, me dǎ me ɔ emi nyí hwehutɔ, bo no tuùn dɔ Jezu we nyí Aklunɔ kpo Mehwlengantɔ kpo, lobo no savo nú Mawu dɔ é ni klí hwe emitɔn le gbɔn hun Klisu tɔn gblame.
Nugbo ___ Adingban ___

2. Yehwesin ɔ, kɔ e dɔ agbaza me é ke dǎ we é no klí Nugbo
___ Adingban ___

3. Yehwesin ɔ, akɔta dǎ kpowun we dǎ me dǎ no hwlén me hwenu e ye dǎ dɔ Jezu we nyí Klisu ɔ Nugbo
___ Adingban ___

4. Ayixa metɔn no mé hwenu e Mawu no yí gbè nú hwesɔke me e ye byo é gbɔn baptem sín nũwiwa yetɔn gblame é.
Nugbo ___ Adingban ___

5. Hwlengán no gosin bũnino xá Mawu me dɔ Klisu me. Nugbo
___ Adingban ___

6. Aklunɔ sín nyĩkɔ ylɔylɔ sín tinme we nyí dɔ è ni ylɔ ε nú nũwiwa alɔkpa dǎ. Nugbo
___ Adingban ___

NŪKPLŪNME ƆCHUN ƆN ƆN .

Nũkplɔnkplɔn 3gɔ ɔ

Nũkplɔnme e dɔ dɔ è no sɔ me dǎ dɔ huzu hwejjɔkɔ gbɔn nũdǎ dǎ gblame é no byo dɔ me dǎ ni mo nukúnnú je wu bo dǎ nũ dɔ è dɔ hwe emitɔn le sɔ ke emi we hwenu e emi bló baptem é. Ene wu ɔ, é dɔ taji dɔ mĩ ni tuùn nũ e hwejjɔ nyínyí nyí é.

Bo na dó d'ab mí bɔ mí na mɔ nukúnú je xókwín ene me ɔ, lin tame dó yemenúwatɔ sinsenno e hugãn me bí é, me e no wà nù òagbe hú me òevo le é, me e no sɔ éqée dó dó hwejjɔkɔ é, ee nyí dodónu sinsen ɔ tɔn é kpo me e nyí me kwijikwiji, me e gblé é, me e ma nyɔ á é, me e no sà me é, me nyanya, me e no yí akwe òò me sí é, hwehutɔ e òò akpá tɔn é kpo jí.

“É lé dó lɔ éné ɔ nú meqé léé .**ɔjeji dó yeqée wu ɔ emi nyí hwejjɔkɔ, bo no kpɔn me òevo le dó mɔ nù e ma ɔgbe á é** .: ‘Nya we xwe ɔe xo gbé ɔo sinsenxo me. Falizyen ɔ no te, bó ɔo ɔe xo dó xome we ɔo: “Mawu, un dó kú nú we, ɔo un cí me ɔé léé ɔohun á: un nyí ajotɔ, nùagɔwatɔ, agaletɔ élɔ ɔohun á: un no blá nu azɔn we ɔo aklúnɔzángbla ɔokpó me, bó no ná nù e un no mɔ léé bí sín mǎdówǒ.” Tokwéyítɔ ɔ ka no te ɔo zɔ, bó jló ná kpɔn jí á, lo ɔ, é ɔo akón xo we, bó nó ɔo: “Mawu, kenklén kú nùbláwũ nú nye hwehutɔ ɔ!” ‘Un ɔo nú mi ., **bo nya éné lé kɔ yi xwé tɔn gbe, bo è mɔ hwejjɔkɔ hú me ɔé ɔ** .; ɔo me e sɔ éqée sù ɔ, Mawu na sɔ é hwe, loɔ, me e sɔ éqée hwe ɔ, è na sɔ é sù.” (Luki 18:9-14).

ɔé. Ete ka nyí tinme è ni mɔ hwejjɔkɔ tɔn? Ete ka nyí hwejjɔ?

Hwejjɔ nyí xókwín sɛn tɔn ɔé. Hwejjɔ, bo è tinme òò 1914 me.Young sín Concordance Analytique e, tinme tɔn we nyí “Hweɔɔɔsa ɔé, ace e è ɔo é, bo na bló aló ɔo ɔo è ɔo ace.”Xóqbe Alenuwema Yɔyɔ ɔ Tɔn le sín Wema Vine tɔn ɔo ɔo justifier “no xlé nùwiwa e nyí ɔo è ni ɔo ɔo è nyí hwejjɔkɔ, è no ɔo ɔo è nyí hwejjɔkɔ, è no ɔé meqé sín hwe me é.”

Me e è mɔ ɔo é nyí hwejjɔkɔ ɔ, è no ɔo abí è no ɔo é nyí hwejjɔkɔ.(Xókwín Glekigbe tɔn ɔokpo ɔ e è lile dó “hwejjɔ” azɔn 33 òò Alenuwema Yɔyɔ me é ɔ, è lile dó “hwejjɔkɔ” azɔn 41). È ɔo meqé dó mɔ hwejjɔkɔ ɔ, nù ɔokpó ɔ we è ɔo dó meqé wú ɔo é nyí hwejjɔkɔ.

Vlafo enyi mí tuòn ɔo “hwejjɔ” kpo “hwejjɔ” kpo nyí ali wè e nu è sixu lile xókwín Glekigbe tɔn ɔokpo ɔ ɔé é ɔ, é na d'ab mí bɔ mí na mɔ nukúnú je wu ɔo è na ɔo hwe nú me .tinme tɔn we nyí ɔo è ni bló bó un na cí “nù e un ma hu hwe kpɔn á é ɔohun” á. Hwe ɔé ma hu mí á kpowun we zón bó mí nyɔ Mawu nukúnme á. Mí ɔo na “ɔe hwe mɔtɔn le sín me” bo na lé “gɔ hwejjɔ Klisu tɔn” na. Hwejjɔ ɔiɔó we nyí hwenu e è ma ɔo ɔo me e hu me é kún nyí xomevɔkɔ òò nù e é wà le é me é keɔé ó, loɔ, è lé ɔo ɔo é nyí hwejjɔkɔ é.

Vogbingbɔn ɔé òò “hwejjɔkɔ nyínyí” kpo “hwejjɔkɔ nyínyí” kpo tentin.È no ɔo mí nyí hwejjɔkɔ hwenu e è hwlen mí gán é. Mí no zán gbezán mɔtɔn dó huzu hwejjɔkɔ hwenu e mí òò susu we òò gbigbo lixo bo òò ɔiɔe Klisu tɔn nyí we é. Hwejjɔ nyínyí ɔ, azɔ Mawu tɔn ɔokpónɔ géé we é nyí, bó è no sɔ hwejjɔ Klisu tɔn dó jlé dó mí wú.

Hwejjɔ alɔkpa wè we tɔn .: imputé (attribué, attribué ou compté) hwejjɔ bo ɔu hwejjɔ. Lin tame dó Filipunu le 3:3-9 jí: “Míde le we nyí adagbigbotɔ nùgbo le, me e no sɛn Mawu òò Yesinsen me, bo no kpa susu nú Klisu Jesu, bo ma ka no ɔjeji dó agbaza wu á é, é na bo tle nyí ɔo nyeqdesunɔ sixu ɔjeji dó agbaza wu ɔ ne. Un nyí Eblée ɔo akɔta Benjamée tɔn me;

Un ma nõ bí dó ma nõ e ma nyí nõdè à é, dó nõ e un tunwun Klísu Jezu Aklún ce ́ x akwé hú nõ bí é wútu. **é nyí hwejjij e un dó dè sèn ɔ me é we un dó à, lo, nõdidi e un dó nú Klisu é we nyí hwejjij e Mawu na me, dó nõdidi wu é, (è na kpón nõ ene dó ma hwejjij).**”

b. È dɔ hwejjij nõ mí .(hwlen me gán, bo è ma é dó ma hwejjij) gbɔn nõdidi gblame.

“Dó mí na hen dó ayi me dɔ .**Mawu na sɔ me dé dó húzú hwejjij ná dó nõdidi wú:**” (Hlɔmanu lɛ 3:28)

“tuùn dɔ .**é nyí sèn léé nyinyi wú we na sɔ gbetɔ dó húzú hwejjij ná à,** mǐdɛ lɛ dɔ nõ nú Klisu Jezu, bo na dó sixu ma mí dó ma hwejjij gbɔn nõdidi e mí dó nú Klisu é gblame; dó me dɛbũ sixu ma hwejjij dó sèn ɔ sí à.” (Galatinu lɛ 2:16)

“Din ɔ, .**me dɛbũ na nyí hwejjij dɔ Mawu nukɔn gbɔn sèn ́ gblame à .**é dɔ wen dɔ: ‘Hwejjij ɔ na na gbè gbɔn nõdidi gblame.’” (Galatinu lɛ 3:11).

“Dó mí lɔmɔ nyí xlonɔ d’ayí, mí na setónú à, mí na flú me, mí na nyí kannum nõ jlɔ nyanya kpo gbɛduɔ tenme tenme lɛ kpo, mí na zán gbɛ mǐtɔn bí dó nõnyanyawiwa kpo nukúnkén kpo me, mí na gbé wǎn nõ mǐdèe, bo na gbé wǎn nõ mǐdèe. *Tɔwǎn yíyí* nõ gbetɔ léé tɔn, É hwlen mí gán, .**é nyí nõ e mí wa léé wútu we à, lo ́, nõbláwũkúnúme tɔn wú we é dɛ mí wú, dó Yesinsen klɔ mí, bó vɔ mí bló bo mí vɔ jɔ.**é kɔn nyí kɔ tɔn dó mí jí d’agba gbɔn Jezu Klísu Mehwléngántɔ mǐtɔn jí, bónú Mawu ná sɔ mí dó húzú hwejjij gbɔn fénú tɔn gblame, bo mí ná nyí gũdɔtɔ tɔn léé lè e . *kpònukúndido* gbè mavɔmavɔ tɔn.” (Titu 3:3-7)

“Amɔ, Mawu dó nõbláwũkúnúme dɔxó dè, dó wanyiyi dɔxó e é dó nú mí ́ wútu ́, hwenu e mí kú dɔ hwehuhu mǐtɔn léé me é ́, é fɔn mí sín kú kpódó Klísu kpó, bó fɔn mí sín kú xá ε, bó sɔ mí dó fí e dɔ séxwé léé, dɔ Klísu Jezu me, bónú é ná fɔn mí dó jí dɔ xomenyínyɔ tɔn me. sé dó mí dɔ Klísu Jezu me.**Nũgbó ́, fénú Mawu tɔn me we mi ma hwlen gán gbɔn; é ka nyí nõníná Mawu tɔn we à; é nyí nõ e mi wa léé wú we à, bónú me dé ma sixú jlá ajɔ nõ dèe ó.** Dó mí nyí nõdido tɔn, bo dó mí dɔ Klisu Jezu me, bonu mí na wà nõ dɔgbe e Mawu ko sɔnũ na d’ayí, bonu mí na na wà nõ dɔgbe lɛ é.” (Efɛzinu lɛ 2:4-10)

c. Nũ e è na wá gbeta ɔ kɔn na bo ye jinjɔn wemaɔ ene lɛ jí lɛ é dè lɛ:

- Nũ e sísé Mawu bo é hwlen mí gán é we nyí nõbláwũkúnúme tɔn, xomenyínyɔ tɔn, wanyiyi tɔn kpódó fénú tɔn kpó .
- Nũwiwa mǐtɔn lɛ sísé Mawu bo é wà fénú à. Fénú Mawu tɔn sísé mí bo mí dè aɔ dɔkpo bo sekɔ ε.
- Mawu na hwlen hwehutɔ e ma je xá hwlen gán à léé gán. Nũbláwũkúnúme we nyí .**é jɛxa àkpòè ma dɔ àalɔdo.**
- Fénú Mawu tɔn we hwlen mí gán gbɔn nõdidi gblame.
- Azɔ e jɛxa Klisu é we na zón bo è na ma hwlen gán, é nyí mǐtɔn à.
- Xomesin we è dɔ có fénú ́, è ná ε.
- Mí na hwlen mǐdèe gán sín hwe mǐtɔn léé me à, lo ́, Mawu we na hwlen mí gán.
- Hwlen gán ɔ, nõnina dè we bo gosin Mawu gón.

dé. Pólú wlán Galatinu lée bó ná dó dɛ xlé dɔ mí nyí Mawu ví gbɔn nǔdidi e mí dɔ nú Klísu é gblame, é nyí gbɔn sɛn jí ǎ - é gbɔn vo nú sɛnzɔwatɔ e nɔ xò hwejjɔnɔ zle gbɔn sɛn nyinyi gblame é. Ðò ayi lee é tɛdɛ nugalɔ ene jí syensyen gbɔn é wu.

2:16 — é dɔ mɔ́ cɔ, un tuùn .**é nyí sɛn lée nyinyi wɛ nɔ zɔn bɔ è nɔ sɔ Mawu dó húzú hwejjɔnɔ ná ǎ;** mǐdɛɛ lɛ lɔ dɪ nǔ nú Klísu Jezu, bo na dó sixu .**é nyí nǔdidi nú Klísu wɛ zɔn bɔ è na mɔ ε dó mɔ hwejjɔnɔ ná ǎ .;** dɔ mɛ dɛbǔ ná nyí hwejjɔnɔ dɔ sɛn ɔ wú ǎ.

2:21 — “Un nɔ hen fénú Mawu tɔn gblé ǎ;**dɔ ényí sɛn wɛ nɔ zɔn bɔ è nɔ húzú hwejjɔnɔ .,** ene gudo ɔ, Klísu kú dɔ dandan ǎ.

3:6-9 — “Mɔ́ dɔkpo ɔ, Ablaxamu dɪ nǔ nú Mawu, bɔ Mawu mɔ ε dó mɔ hwejjɔnɔ.**mɛ e dɔ nǔdidi, bó nyí Ablaxámu ví lée é wɛ.**Nǔwlanwlán ɔ, bo ko dɔ d’ayí dɔ .**Mawu ná sɔ mɛ e ma nyí Jwifu ǎ lée dó húzú hwejjɔnɔ gbɔn nǔdidi gblame .,** jla wɛndagbe ɔ Ablaxamu je nukɔn bo dɔ, “Akɔta lɛ bí na mɔ nyɔna gbɔn hwi jí.**mɛ e dɪ nǔ lée ɔ, Mawu kɔn nyɔná dó yě jí Ablaxámu dɔhun .,** nǔdítɔ ɔ.”

3:26 — 3:26 .**Dó mi bí wɛ nyí Mawu ví gbɔn nǔdidi e mi dɔ nú Klísu Jezu ɔ gbla mɛ.**

3:27-9 — 10.**Fabí mi mɛ e lɛ yehwesin, bó dɔ bú xá Klísu lée ɔ, mi sɔ Klísu dó awu dɔhun.** Jwifu dɛ sɔ dɛ ǎ, Glekinu dɛ sɔ dɛ ǎ, kannumɔ kpo mɛdɛsúsínínɔ kpo sɔ dɛ ǎ, sunnu kpo nyɔnu kpo sɔ dɛ ǎ; dɔ mi bí wɛ nyí dɔkpo géé dɔ Klísu Jezu mɛ. Kpo**ényí Klísu tɔn wɛ mi nyí ɔ, Ablaxámu ví wɛ mi nyí** , mí ná dɔ gǔ tɔn lɛ e Mawu dó akpá tɔn gbɔn é.

b. È na Galatinu lɛ 3:27 dó baptem wu ǎ. Hwejjɔ e è nɔ mɔ gbɔn nǔdidi gblame é xó dɔ wɛ é dɛ. Ali dɔkpo e nu mí sixu mɔ nukúnnú je tinmɛ tɔn mɛ dɛ dɔ wemafɔ 27gɔ ɔ mɛ é wɛ nyí dɔ mí ni nɔ fí e è wlan wemafɔ ɔ dɛ é. Etɛwu Pɔlu ka dɔ xó dó baptem wu? Nɛ é ka sɔgbe xá xota taji tɔn gbɔn (Ga. 2:16)? Ðò xó e kúnkplá hwejjɔ dɪdɔ gbɔn nǔdidi nú Klísu gblame é mɛ wɛ mɛsédɔ ɔ wlan dɔ: **“Dó mi mɛ e lɛ yehwesin dɔ Klísu mɛ lée ɔ, mi sɔ Klísu dó awu dɔhun .”** (3:27). Amɔ́, “ **.Dó mi bí wɛ nyí Mawu ví gbɔn nǔdidi e mi dɔ nú Klísu Jezu ɔ gbla mɛ .”** (wemafɔ 26gɔ ɔ). Enyi è ma sɔ tinmɛ baptem tɔn dó dɔ nǔdidi nú Klísu ǎ ɔ, é na nyí nǔ taji nú xó e Pɔlu dɔ é ǎ. Enyi è ma sɔ wemafɔ 27gɔ ɔ jlé dó wemafɔ 26gɔ ɔ wu ǎ ɔ, xó e Pɔlu dɔ dó baptem wu é kún sɔgbe ó, bo lɛ flú mɛ, dɔ é na dɔ nǔgbododó hwejjɔnɔ dɛ sɔ d’ayí wɛ. 27 É kpo dɔ nǔ kplɔn mɛ wɛ dɔ è ni mɔ hwejjɔnɔ gbɔn nǔdidi nú Klísu gblame, é kún nyí hwɛngán gbɔn sɛn nyinyi gblame ó.”

Enɛ wu ɔ, etɛ ka nyí tinmɛ baptem tɔn? Tinmɛ tɔn hugán è ni nylɔ mɛ dó sɛn mɛ kpowun. Tinmɛ tɔn wɛ nyí dɔ è ni dɪ nǔ nú Klísu. É nyí dɔ è dɔ na dɪ nǔ dɔ Jezu nyí Ví Mawu tɔn kpowun je nukɔn nú baptem ǎ. Baptem nyí akpá e è dɔ nú Jezu e sɔ édɛé jó dó savɔ́ nú hwe mǐtɔn lɛ é é.

Enyi yehwesin nyí sɛn Mawu tɔn dɛ kpowun bɔ è sɔ bo na dó tɛn jlɔ e mí dɔ bo na setónú é kplɔn, bo ma ka nɔ mɔ dɔ é nyí jidɛ dó Klísu wu dɔ é nyí hwɛngantɔ ɔ ǎ ɔ; enyi è dɔ na hwíhwé édɛé dó gb dɔ Jezu dɛgbe tɔn wutu kpowun ɔ, ene na nyí sɛnxwixwí (baptem dɪdɔ dó huzu nǔjɔjɔwiwa sɛn azɔ e mí nɔ wà é). Amɔ́, hwenu e mí mɔ dɔ baptem nyí .

nũdidi sín xlě e Mawu sđ ayĩ bo mĩ no gbɔn jí bo no bũ xá Klisu é, ene gudo ɔ, é no ɔɔɔbe xá xota Galatinu le tɔn e ɔɔ ɔɔ nũdidi no zɔn bo è no nyí hwejjɔn é.

Enyi nũ e è no yɔ ɔɔ “tuto hwɛngán tɔn” é sín tinme we nyí gbedide e me e ɔɔ ace kpa we é ɔɔ na ɔɔ jlɔ me é ɔɔ le, bo me e setónú na é no ɔɔ hwɛngán sín ajɔ ɔ, hũn gbedide ene le no huzu sɛn mímé ɔɔ.

c. Yehwesin ɔɔ na klán ɔɔ nũdidi nú Klisu me cobo na hwɛn mĩ gán ă. Enyi è sđ sɛn alɔ tuto e jinɔn ace e Klisu ɔɔ é keɔe jí é ɔɔ ɔɔ tɛn jlɔ e gbetɔ ɔɔ bo na setónú nĩ é kpɔn ɔ, é nyí ɔɔ è ni leko wá sɛnzɔ me. Baptem e è no kpɔn ɔɔ ɔɔ nũdidi nú Klisu sín xlě ɔɔ ɔɔsisa hwehuhu tɔn mĩtɔn é nyí azɔ sɛnxwixwí tɔn ɔɔ ă. Ali ɔɔkpo e nu è na jehun ɔɔ baptem jí ɔɔ ganji ɔɔ é nyí nũ e è ɔɔ na wà cobo è na ɔɔ hwɛngán é we nyí ɔɔ è ni ɔɔ nukúnnú je me ɔɔ é nyí nũdidi; é we nyí ɔɔ è ni ganje Klisu wu, vɔ e è no sđ ɔɔ savɔ nú me é.

Me e ɔɔ baptem bló we é ɔɔ na ɔɔ nukún akluzu ɔ jí, é ɔɔ na nyí nũwiwa e nyí ɔɔ è ni nylɔ me ɔɔ sín me é keɔe jí ă. Mĩ ɔɔ na ɔɔ mĩdée tawun bo ma na sđ linlin e ɔɔ ɔɔ nũdidi no zɔn bo è no leko sín hwe metɔn le gudo, bo hwe e è no leko sín hwe metɔn gudo le é no zɔn bo è no bló baptem é ó, bo baptem e nyí tónúsise sín nũwiwa ɔɔ é gbɔn vo bo lé gbɔn vo nú nũdidi é ó. Linlin ene na nyí sɛn ɔɔ.

d. ɔɔ baptem me ɔ, mĩ sđ Klisu ɔɔ awu .. “ɔɔ Klisu me” kpo “ɔɔ Klisu me” kpo ɔɔte nú bũnɔn xá Klisu. Tenkpɔn bo na nyí hwejjɔn gbɔn sɛn gblame (ɔɔ nũ e è wà é alɔ nũ jɔjɔwiwa gblame) ɔ, è na “klán gbè xá Klisu” (Galatinu le 5:4), amɔ, è na nyí hwejjɔn gbɔn nũdidi gblame (e no tɔn ɔɔ baptem me é) sín tinme we nyí ɔɔ è ni no bũ xá Klisu. Nũ e mesédó ɔ ɔɔ Galatinu lé 3:26, 27 me é né. È sixú ɔɔ nukúnnú je yehwesin me ze nũdidi nú Klisu wú ɔɔ é nyí vɔsánú hwehuhu tɔn ă. Enyi è ɔɔ sín Galatinu le 3:27 me kpowun bo ɔɔ ɔɔxlé ɔɔ baptem ɔɔ dandan ɔ, è ma gbéje kpɔn ɔɔ ten e me é jexa ɔɔ é ă we. Galatinu le 3:26, 27 xlé ɔɔ baptem nyí nũdidi e è no ɔɔ xlé, bo no ɔɔ xlé alɔ no xlé me é. Gbɔn nũdidi e mĩ ɔɔ nú Klisu ɔɔ é nyí vɔsánú hwe mĩtɔn lé tɔn é gblame ɔ, yehwesin-lile no zɔn bo mĩ no wá Klisu me, bó no ɔɔ awu Klisu tɔn. Mĩ ɔɔ awu Klisu tɔn, bo ɔɔn alɔ hwejjɔ Klisu tɔn jí bo ma nyí mĩdesunɔ tɔn ă, bo byɔ Klisu me, bo wá kancica hwɛngán tɔn ɔɔ me xá Klisu .
– nũ éné léé bí nɔ je gbɔn nũdidi e mĩ ɔɔ nĩ é gblame abĩ gbɔn é jí hwenu e mĩ bló yehwesin é.

e. Xota:

Enyi è bló baptem bo na ɔɔ setónú nú gbedide Mawu tɔn ɔɔ le kpowun, bo ma ka nyí bo na ɔɔ ɔɔ hwesɔke me ă, bo ɔɔ me ɔ, è na ɔɔ hwɛngán gbɔn kú e Klisu kú ɔɔ akluzu jí bo é jexa é gblame ɔ, é no huzu baptem ɔ ɔɔ azɔ ɔɔ me, bo ene wu ɔ, é no huzu sɛn ɔɔ. Nũjɔjɔwiwa e mĩ ɔɔsúnɔ wa léé ɔɔbũ we hwɛn mĩ gán ă, lo ɔ, nũdidi e mĩ ɔɔ nú Klisu ɔ we hwɛn mĩ gán.

Mawu Mavɔmavɔ ɔɔ gbeta gégé tɔn. ɔɔ kpɔndéwú ɔ, “na nũ me e byɔ nũ we é, ma gbé me e jló na nya nũ ɔɔ así towe é ó”. Sɛn ɔɔ we nyí ene. Enyi è lin ɔɔ enyi è setónú nú gbedide ene ɔ, è sixu ɔɔ hwɛngán ɔɔ manywe me ɔ, è na gbé. **Efe. 2:8-9:** “Nũgbó ɔ, fɛnú Mawu tɔn me we mi ɔɔ hwɛngán gbɔn, gbɔn nũ e mi ɔɔ ɔɔ gbla me; é nyí nũnina Mawu tɔn ă, é nyí azɔ e meɔe wà é we zɔn bo meɔe ma jlá ajɔ tɔn ă.” It would also negate. **Titu 3:5** : “É nyí nũ e mĩ wà ɔɔ hwejjɔ me le é wu we é hwɛn mĩ gán ă, lo, nũblawukúnúme tɔn wu we é hwɛn mĩ gán, bo klɔ mĩ bo mĩ vɔ jɔ, bo lé vɔ mĩ bló gbɔn Yesinsɛn gblame.” Ene na nyí tónúsise nú gbedide ɔɔ, amɔ, é na cá kàn tɔn xá nũdidi nú Klisu bo na hwɛn me gán alɔ kú, ɔɔ ɔɔ Jezu tɔn kpo fínfín sín kú tɔn kpo ă. Nũ e bo d'ewu é we nyí yehwesin e Alexwé Yɔyɔ wɔntɔ le ɔɔ ɔɔ é ɔɔ dandan cobo è na ɔɔ hwɛngán é.

Nùkanbyo le

1. Yehwesin ɔ, gbediɔde Mawu tɔn dɛ we bo na dó tén jlǒ e mǐ dǒ bo na setónú n'í é kpón

Nugbǒ ____ Adingban ____

2. Gbetɔ nɔ nyí hwejjɔnɔ gbɔn mɔ me bo nɔ hwlen édeé gán gbɔn azɔ tɔn e nɔ nyó Mawu nukúnme le é gblame

Nugbǒ ____ Adingban ____

3. Yehwesin ɔ, nǔdidi nú Jezu e sɔ édeé jó bo nyí wɔsisa e nɔ klɔ hwe gbetɔ tɔn le é sín nǔwiwa we.

Nugbo ____ Adingban ____

4. Baptem nyí tónúsise sín nǔwiwa dɛ, bo gbɔn vo bo lé gbɔn vo nú nǔdidi. Nugbo

____ Adingban ____

5. Gbɔn nǔdidi kpo jide e mǐ dǒ dó Klisu e nyí wɔsisa nú hwe mǐtɔn le é kpo gblame ɔ, baptem nɔ zón bo è nɔ dǒ .

a. dɛ. ____ bo dó awu Klisu tɔn.

b. ____ hwejjɔ Klisu tɔn we cyɔn alɔ mǐ jí, é nyí mǐdesunɔ tɔn ǎ .

c. ____ byɔ Klisu me

d. ____ bo na byɔ kancica hwɛngán tɔn dɛ me xá Klisu .

e. ____ nǔ e dǒ aga le é bí.

Nǔ E MEDE DÓ NA BÓ COBO NA BLO BETEM É À?

Nùkplɔnkplɔn 5gɔ ɔ

Ξη, nǔ dɛ le dǒ dandan cobo è na bló baptem. Nǔ ene dǒ wen dǒ tan Filipu kpo akwezinzantɔ Etiopíinu ɔ kpo tɔn me dǒ Mesédó 8. Ee è kplón nǔ Jezu gudo é ɔ, é bésín Ezayíi 53 jí ɔ, axɔsuzɔwatɔ ɔ kanbyɔ dɔ, “Kpón, sin dɛ, etewu un ma ka sixu le baptem ǎ?” Xósin Filipu tɔn xlé nǔ e è dǒ na wà je nukɔn é dɛ, é we nyí: “Enyi a dɔ nǔ kpo ayi towe bí kpo ɔ, a na yí gbè.” É sɔgbɛ dɔ enyi é ma dɔ nǔ ǎ ɔ, é kún sixu bló baptem ó.

“Azɔ dǎxó” e è wlan dó Matie 28:19 me é lé xlé cédecéde dɔ nǔ e è dǒ na wà cobo bló baptem le é dɛ le tɛn: “Mi yi bo kplón nǔ akɔta le bí bonu ye ni huzu ahwanvu ce, bo bló baptem nú ye dǒ Tɔ ɔ, Vɔ ɔ kpo Yesinsen ɔ kpo sín nyikɔ me”. Me mǐde le ka nyí bo mǐ na le yehwesin na? Ahwanvu le kedɛ we mǐ dǒ na le yehwesin na .

– me e wá gbɛta ɔ kɔn bo na xwedó Jezu bo na kplón nǔ dǒ así tɔn le é. Me deede ma wá gbɛta ɔ kɔn bo na xwedó Jezu (lékɔ sín hwe yetɔn le gudo) ǎ le é dǒ na bló baptem ǎ.

Ali e bɔkun hugán bo lé dǒ klewun hugán bo è na gbɔn bo dɔ nǔ e è byɔ cobo è na bló baptem le é é sixu nyí dɔ mǐ dǒ na dɔ nǔ bo lékɔ sín hwe mǐtɔn le gudo cobo na bló baptem kpowun; ene we nyí dɔ enyi mǐ mɔ nukúnú je nǔ e tinme ene tɔn nyí é me ɔ ne. Amɔ, dǒ lee nǔ le bɔkun gbɔn é me ɔ, é sixu bɔwǎ bo è na bló bo kekeví ɔ na je nukɔn nú sɔ ɔ bo dǒ mɔ wiwa me ɔ, mǐ sixu wɔn (alɔ kɔn tɛde) lee wendagbe Jezu Klisu tɔn dǒ taji sɔ é jí.

Kancica taji dé, é tle nyí nũ taji dé dò Akluzu Klisu tɔn, nũdidi (di jide kpo nũdidi kpo), hwesɔke me, ahwanvu nyínyí, Aklunɔ nyínyí Jezu tɔn, yehwesin-lile kpo hwɛngán kpo tentin. Lin tame dó nũ elɔ le jí:

1. Bo na dó sixu bló baptem ɔ, Medé Dó Na Tuùn Dɔ Hwehutɔ E Dó Hudo Mehɛngantɔ Tɔn É Nyí. 1

Timɔtée 1:15 "Xó e è sixú dɛji dó wũ tɔn é we, bɔ è dó ná yí gbe ná bí mlémlé: Klisu Jezu wá gbe ɔ me, bó ná hwɛn hwehutɔ léé gán, bɔ nye we nyí me nukɔntɔn dɔ yé me .me bí tɔn."

Me gègè nɔ mɔ dɔ emi kún dó hudo hwɛngantɔ dé tɔn ó, dó ye nɔ mɔ dɔ emi bú ǎ wutu. É na bo nyí gbɔn xódiɔ e nɔ sísé me é dé sísé gblame ɔ; vlafo xóntɔn e nɔ má nugbɔ ɔ xá we é dé; vlafo gbɔn tlati dé xixa gblame; é na bo nyí dɛ ɔ, dò ali dé nu ɔ, medé dó na wá mɔ nukúnnú je wu dɔ . "me bí we hu hwe, bó sɔ dó susu Mawu tɔn ǎ"(Hɔmanu le 3:23 me). Lee gbeyidɔ Ezayii ko dɔ gbɔn d'ayí xóó é ɔ: hwe mĩtɔn le hwla nukúnme Mawu tɔn dó mĩ, bɔ é na dótó mĩ ǎ." (Ezayii 59:2). Hwe mĩtɔn dɛsu we nɔ klán mĩ dó vo nú Mawu! ". Axɔ e hwehuhu nɔ sù me ɔ we nyí kú"mĩ xà dò Hɔmanu le 6:23 me. Kú gbigbɔ tɔn dé we nyí ene, bo nyí medéekannuninɔ sín Mawu nú me e bú le é.

"Amɔ, azɔ dɔgbe ce le ka lo?" medé sixu dɔ. Xósin ɔ lévɔ wá: "Nũgbó ɔ, fénú Mawu tɔn me we mi mɔ hwɛngán gbɔn, gbɔn nũ e mi di ɔ gbla me; nũníná Mawu tɔn we, é nyí nũwiwa tɔn ǎ, bonu medé ma wá jlá ajɔ tɔn ó."(Efezinu le 2:8, 9 me). "Amɔ hwe ce le hwe" me dɛvo le nɔ dɔ, amɔ. "Me e ka nyí sɛn léé bí, bó ka klén afɔ dɔkpó géé ɔ, é hu hwe bí."(Jaki 2:10 me).

Goyiyi gbɛtɔ tɔn kpo medéekannuninɔ kpo we nyí nũ dɔxɔ hugán e nɔ dó dogbó nú hwɛngán é. Me e ma yí gbe dɔ emi nyí hwehutɔ bo dó hudo hwesɔke me tɔn ǎ é ɔ, é bú, bo sixu le yehwesin bo na mɔ hwɛngán ǎ. Hwehutɔ le dó hudo hwɛngán tɔn.

2. Bo na dó sixu bló baptem ɔ, Medé Dó Na Tuùn Dɔ Jezu We We Nukúndiɔ Hwɛngán Tɔn Kpowun.

Ali dɛvo sɔ dɛ ǎ. Gbɔn kú e Jezu kú dɔ aklúzu jí ɔ gblame ɔ, é hen ɔ é ná hwɛn hwehutɔ léé gán, bó ná dɛ yé sín kannumɔgbenu, lobo ná lé xɔ yé gán. Dò Jaan 14:6 me ɔ, Jezu jla dɔ: é dɔ ., "Nye we nyí ali ɔ, bo nyí nugbɔ ɔ, bo nyí gbè ɔ: medé sixu yi tɔ ɔ gón ma gbɔn nye jí ǎ."Ali dɔkpó géé e nu mĩ ná sixú yi Mawu gón ɔ we nyí gbɔn Klisu jí. Mĩ lé xà dò Mesédó 4:12, 13 me. "dó Mawu sɔ nyí kɔ dɛvo gbɛtɔ léé dɔ ayíkúngban jí, bɔ mĩ ná mɔ hwɛngán gbɔn jí tɔn ǎ."Mĩ sixu hwɛn mĩdée gán gbɔn jide diɔ dó Mahomet, Buda, sinsen Jwifu le tɔn, nũmesen Hindu le tɔn alɔ sinsen dɛvo dɛbũ jí gblame ǎ. Mĩ lɔmɔ sixu bló tuto "Klisanwun" mĩtɔn tɔn lè e è nɔ bló gbɔn égbé é bo dó nukún dɔ é na hwɛn mĩ gán ǎ. Jezu Klisu dɔkpónɔ géé we sixú dɔ nũ e sín hudo mĩ dó ná mɔ hwɛngán é dó é we sù akwé mĩtɔn, bó nyí hwɛngantɔ mĩtɔn dɔkpónɔ géé. Ali dɛvo sɔ dɛ ǎ. Nũ e Jezu wá nú hwehutɔ le é dò dandan cobɔ Mawu na kú nũblawu nú hwehutɔ e è dó hwe na le é.

3. Ene gudo ɔ, Ete Jezu ka Wà Bo Na Hwɛn Hwehutɔ le?

dé. Jezu huzu gbɛtɔ .. Cóbónú Jezu ná wá ɔ, é ko nyí Mawu (Jaan 1:1) bó dɔ jlɛ jí xá Mawu (Fili. 2: 6). Amɔ, Mehɛngantɔ gbɛtɔ tɔn dó ná nyí gbɛtɔ, bó ná lé nyí Mawu; é má nyí mɔ ǎ ɔ, é sixú hen gbɛtɔ sín hwe léé ǎ. É jó édée dó ... bo wá cí gbɛtɔ dɔhun." (Fili. 2:7).

b. Klisu huzu hwehutɔ mĩtɔn .. "Amɔ, hwe mĩtɔn léé wú we è sɔ hwĩ dó hu i, hwe mĩtɔn léé wú we è xú i, tódɔnnúme e hen fífá wá nú mĩ ɔ je jí tɔn, bɔ akpà tɔn léé zón bɔ mĩ gbɔ azɔn ... bɔ Mawu Mavɔmavɔ sɔ hwe mĩtɔn léé bí dó jí tɔn" (Ezayii 53:5, 6). "É bló .

Me e ma tunwun hwe dɛbũ ă é .wàhwehuhu nú mĩ." (II Kɔ. 5:21). "Édesu hen hwe mĩtɔn le dó agbaza tɔn jí dò atín jí" (1Pi. 2:24). Me devo sixu nyí hwehuhutó gbetó tɔn ă.

c. Klisuwá huzu hwesókemenvó mĩtɔn .. "Mawu sɔ Klísu dó dɔ vɔsánú e nɔ súnún hwe sín kɔ nú me é, dɔ nũdɔdɔ e è dɔ nú hun tɔn é wú" (Hlɔ. 3:25). "Klisu kú dɔ hwe mĩtɔn le wu" (I Kɔlentinu le 15:3). "É sɔ édéé jó dɔ hwe mĩtɔn le tame" (Galatinu le 1:4).

d. È fɔn dó mĩ .. "Amɔ, Klísu fɔn sín kú, é we nyí me nukɔntɔn e fɔn me e ko kú le é. Dó lee kú gbɔn gbetó jí wá gbɔn é ɔ, fínfɔn sín kú mækúkú le tɔn lɔ gbɔn gbetó jí (Klisu dɔ agbaza me). (Kɔlentinu le 15. 20-22). "È fɔn e sín kú, bo na dó huzu hwejjɔkɔ nú mĩ" (Hlɔ. 4: 25).

e. É dɔ dɔisíxwé nú Mawu, bó dɔ dɔe xo dó ta mĩtɔn me we." .Ene wu ɔ, é sixu hwlen me e gbɔn jí tɔn bo wá Mawu gɔn le é gán bĩ mlémlé, dɔ é dɔ gbè hwebĩnu, bo na savo nú ye" (Eblée le 7:25). "Mĩ dɔ me e nɔ dɔ xó nú Tɔ ɔ dó jehun dó mĩ jí é: Jezu Klisu, Hwejjɔkɔ ɔ" (1 Jaan 2:1). é nɔ savo nú mĩ (Hlɔmanu le 8:24).

f. Klisu lé wà nũ gègè devo le nú lè gbetó tɔn, amɔ, kú e é kú é we zɔn bɔ é hwlen mĩ gán.Đi kpɔndéwú ɔ, é jó Mawuxóɔdɔdɔ Só jí tɔn e è ma sixu jlé ă é dó nú mĩ, amɔ, nùkplɔnme ene nɔ hwlen me gán ă. Wen Đagbe e nɔ hwlen me gán ɔ we nyí Wen Đagbe kú Klísu tɔn dɔ hwe mĩtɔn léé tame (I Kɔ. 15.3, 4). Hwlengán mĩtɔn sín jɔten we nyí hun Klísu tɔn.

g. È nɔ ylɔ nũ e Jezu wà nú mĩ é dɔ "Wendagbe", tinme tɔn we nyí "Wendagbe .!" Đò Maki 16:15, 16 me ɔ, Jezu dɔ "mi yì jla Wendagbe ɔ gbetó le bĩ. Me e dɔ nũ nú [Wendagbe élɔ], bó le yehwesin é ná gán, lo ɔ, me e ma dɔ nũ nú [Wendagbe élɔ] ă é ɔ, è nă dɔ hwe n'i" Mĩ dɔ ná dɔ nũ nú Wendagbe élɔ, bó ná bló yehwesin, bó ná mɔ hwlengán.

Nùkanbyɔ le

1. Měka nɔ sɔ hwe ke me kpo adingban mavɔmavɔ kpo?

- a. Mawu Mahomet tɔn
- b. Mawu Hindu le tɔn
- c. Buda
- d. Nùblawukúnúme Mawu tɔn - Jezu Klísu
- e. Mawu Jwifu léé tɔn gbɔn Mɔyízi sɛn ɔ me

2. Me e dɔ hwehuhu me kú we ɔ, é sixú mɔ hwlengán ă, afi nú é jló ná hen kàn hwlengán tɔn ɔ.

Nugbo Adingban

3. Ete ka nyí Wendagbe – Wendagbe Jezu tɔn?

- a. Mawu huzu gbetɔ- Jezu Nazaretinu ɔ
- b. Klisu huzu hwehutó mĩtɔn .
- c. Klisu huzu hwehuhu sín vɔ mĩtɔn gbɔn kú tɔn gblame .
- d. Mawu fɔn Klisu sín yɔdo me nú mĩ .

- e. ___ Klisu lɛkɔ yi jinukúnsin bo na xoɖe dó ta mitɔn me .
- f. ___ Nũ e dɔ̀ aga lɛ é bĩ .
- g. ___ Nũ e dɔ̀ aga lɛ é dɛ̃ ă .

4. Mɛ ɖokpo na xlé nũɖiqi yetɔn ɖɔ Jezu Klisu e è xwè dó atín jí é wɛ nyí Aklunɔ yetɔn kpo Mehwlɛngantɔ yetɔn kpo gbɔn zě e ye zé yedée jó n'í é gblame .

Nugbo ___ Adingban ___

5. Hwɛsɔke me .

dé. ___ É vé nú we tawun à ?

b. ___ Na kplá me yi hwɛngán me .

c. ___ É na zón bo meɖé na jó gbezán hwɛhuhu tɔn cejennabi tɔn dó bo na xwedó gbezán Mawu tɔn .

d. ___ Hwɛngán

e. ___ a kpódó b kpó

f. ___ b kpódó c kpó

NŨ E ME E BU É ĐÓ NA WÀ BÓ NA HEN É KPŔN NŨ E JEZU WÀ BÓ NA HEN É É KPŔN.

Nũkplɔnkplɔn 6gɔ

Ninɔme hwɛngán tɔn lɛ nyí nũwiwa e me e dɔ̀ ace é dɛ̃ ɖegbe na lɛ é kpowun bo na huzu nũ e jí è na hwɛn mĩ gán dɛ̃ é ă. “Klisu e è xwè dó aklúzu jí é” ɔ ɖesu wɛ nyí Mehwlɛngantɔ ɔ. “É sɔ́ éɖée jó.” (Eblée lɛ 7:27). “É sɔ́ éɖée jó” (Galatinu lɛ 1:4). Linlin e ɖɔ ɖɔ è sɔ́ ninɔme lɛ dɔ̀ jlɔ́ me é na wɔn akluzɔ ɔ. Nũ ɖebũ na hen akluzɔ ɔ gblé hú ɖɔ è ni jla ninɔme hwɛngán tɔn lɛ, bo ma sɔ́ cá kàn xá hwɛsɔke me sín azɔ ă.

Enɛ wu ɔ, nũ e Jezu wà dó hwɛn mĩ é wɛ na xlé nũ e mĩ dɔ̀ na wà bo na na hwɛngán é. Nũ ɖebũ e è byɔ dɔ̀ hwɛhutɔ́ lɛ sí é sixu nyí hwɛsɔke me ă, afi nú é kàn hun Klisu tɔn. Ði kpɔ̀ndéwú ɔ, nũɖiqi dɔ̀ hlɔ̀nhlɔ̀n hwɛngán tɔn dé ă; lo ɔ́, hun Klísu tɔn wɛ na hwɛn me gán. Enɛ wu ɔ, nũɖiqi nyí ninɔme hwɛngán tɔn dé, dɔ̀ tinme tɔn wɛ nyí ɖɔ̀ è ni ɖeji dó hun Klisu tɔn wu, alɔ́ ganje wũ tɔn. (Kpɔ̀n Jaan 3:16 kpo Hlɔ̀manu lɛ 3:25 kpo.)

È Byɔ Ðɔ́ Meɖé Ni Ði Nũ Dó Vĩ Mawu Tɔn E È Xó Ðò Akluzɔ Jí É Wu.

Jaan 3:16 kplɔ̀n nũ enɛ me. “Mawu yí wǎn nú gbɛtɔ́ lɛ sɔ̀mɔ́, bo sɔ́ Vĩɖokponɔ tɔn jó, bonu meɖebũ na ɖi nũ n'í ɔ, meɖebũ na na hwɛngán.” Vĩ tɔn wɛ Mawu na. Lo ɔ́, è ɖɔ̀ ná sɔ́ Vĩ ɔ́ dɔ̀ aklúzu jí. Vĩ ɔ́ kú dó hwe mĩtɔn lée tame. Enɛ wu ɔ, è ɖi nũ kpowun ɖɔ́ Jezu nyí Vĩ Mawu Tɔn ko kpé ă. Hwɛhutɔ́ ɔ́ dɔ̀ ná lé ɖi nũ nú Vĩ e è ká nyi aklúzu jí dɔ̀ hwe tɔn lée wú é. Nũɖiqi e na hwɛn me gán ɔ́ dɔ̀ ná na Vĩ e kú bó ná hwɛn me gán é me. “Mawu sɔ́ ɛ dɔ̀ te, bónú é ná nyí vɔ́sánú, dɔ̀ nũɖiqi e è dɔ̀ nú hun tɔn ɔ́ wú” (Hlɔ̀manu lée 3:25). Klisu wɛ nyí hwɛsɔke me mĩtɔn dɔ̀ é kɔn hun tɔn (vɔ́sisa tɔn) dó ta mĩtɔn me na mĩ na yí gbè n'í gbɔn nũɖiqi gblame. Mĩ dɔ̀ na ɖi nũ nú hun tɔn (jide dó hun tɔn wu) alɔ́ ɖi nũ nú me e kɔn hun tɔn kɔn nyi ayí é.

Amɔ́, ete ka nyí nũɖiqi nú Klisu e è xwè dó aklúzu jí é? Nũɖiqi e ɖɔ́ ɖɔ́ é kú nú hwe mĩtɔn lɛ é kpo jide ɖiɖó dó wũ tɔn alɔ́ jide ɖiɖó dó wũ tɔn ɖi vɔ́sisa hwɛhuhu tɔn mĩtɔn kpo wɛ.

Jezu kú bo na dó hwlen gbetó gán ene wu ɔ, meɔé dó na ganje kú tɔn wu aló ɔjei dó wú tɔn bo na mɔ hwlen gán. Klísu e è ká nyi aklúzu jí é jí ganjewu éné ɔ we nyí nùɔɔiɔ. Nùɔɔiɔ ene hugán jide ɔɔó dó gbejinino Jezu tɔn wu bo na ɔé akpá e é dó ɔɔ emi na hwlen me gán ɔò ninɔme ɔé le me é wu. Ninɔme le ɔesu sín tinme we nyí ɔɔ è ni ɔjei dó kú tɔn wu bo na mɔ hwlen gán. Nùɔɔiɔ nɔ kpón akluzu jí, hun jí. Jezu kú bo na dó sísé meɔé bonu é na tuùn ɔɔ emi nyí Aklunɔ aló axɔsu, ene we nyí ɔɔ é ɔó ace bo na kp'ace dó mǐ jí kpowun á. É kú dó hwlen hwehutó léé gán. Ene wu ɔ, nùɔɔiɔ e nɔ hwlen me gán é ɔó na byɔ ɔɔ è ni ganje hun tɔn wu. Enyi è ma ɔjei dó hun wu ɔi nùɔɔiɔ sín akpáxwé ɔé á ɔ, è na yí gbè nú Klisu ɔi vɔsisa hwehuhu tɔn ɔé bɔ é na jeme nú me á. Nùɔɔiɔ e nɔ hwlen me gán é ɔó ná ɔó Jezu Klísu kpódó é kpó e è xwè dó aklúzu jí é" dó nyí nù e é nɔ kpón é. Nùɔɔiɔ éné ɔ nɔ kpón akluzu jí. Linlin nùɔɔiɔ tɔn ɔéɔú nɔ ɔé Jezu sín akluzu jí, bó nɔ bló bɔ é nɔ hù meši abí séndótó ɔé á. Jezu we nyí Mehwléngántó. Ene wú ɔ, meɔé nɔ ganje ninɔme léé wú á, lo ɔ, Klísu jí we é nɔ ganje.

1. Meɔé Dó Na Lekɔ Gbɔn Hwe Tɔn le Jí Bo Na Dó Na Bló Baptɛm Bo Na Hwlen Hwlen Gbɔn.

Jezu ɔɔ ɔò Luki 13:3, 4 me. "...ényí mi ma lé kɔ sín hwe mítɔn léé gúdo á ɔ, mi bí ná kú mɔhunkɔtɔn." É we nyí ɔɔ è ni lekɔ sín hwe tɔn le gudo aló è ni bú; nù e mǐ na cyan é we nyí mǐɔesunɔ tɔn. Mesédó 17:30 ɔɔ, "Nùgbó ɔ, Mawu wɔn hwenu éné léé e me gbetó léé ma tunwun nùɔé á é." Gbetó le bí ɔò fí bí ɔ, Mawu ɔegbe ɔɔ ye ni lekɔ sín hwe yetɔn le gudo. Ete jí ye ka lekɔ sín hwe yetɔn le gudo? Ye lekɔ sín hwe yetɔn le gudo. Ye ni lekɔ sín hwe yetɔn le gudo bo ma sèn Mawu ganji bo xwedó nù e Mawu ɔɔ le é bí á. Mawu ɔò vo sa nú mǐ we ɔɔ mǐ ni lekɔ sín hwe yetɔn le gudo. É jló tawun ɔɔ mǐ ni lekɔ wá emi gón. É ɔɔ nú mǐ ɔò 2 Piyéé 3:9 me., "Aklúnɔ nɔ gbɔ akpá e e dó é á, lè e meɔé léé nɔ lin ɔɔ é gbɔ hwenu gbɔn é; Mawu jló ɔɔ mǐ ni lekɔ sín hwe mítɔn le gudo bo na mɔ hwlen gán.

Nù e vé nú me é keɔé we nyí ɔɔ è ni lekɔ sín hwe metɔn gudo á. 2 Kɔlentinu le 7:10 ɔɔ, "Dó aluwe e Mawu yí wǎn ná ɔ nɔ zón bɔ è nɔ lé kɔ sín hwe metɔn léé gúdo, bó nɔ kplá me yi hwlen gán me; lo ɔ, aluwe gbeme tɔn ɔ nɔ dɔn kú wá." Hwevénu me we nyí ɔɔ è ni huzu ayi metɔn bo lé huzu linlin metɔn. Mǐ ɔó na wá gbeta ɔ kɔn ɔɔ mǐ na ɔó gbezán mítɔn zinzan te lee mǐ jló gbɔn é, bo na je gbè zán jí lee Mawu jló gbɔn é. É we nyí ɔɔ mǐ na wá gbeta ɔ kɔn ɔɔ mǐ na sèn Mawu kpo hlɔnhlɔn mítɔn bí kpo, bo na wà nù bí.

Hlɔmanu le 2:4 ɔɔ, "Xomenyínyɔ Mawu tɔn nɔ kplá we bɔ a nɔ lé kɔ sín hwe towe léé gúdo." Mawu wà ɔagbe nú mǐ sɔmɔ, bɔ ene ɔó na zón bɔ mǐ na jló na nyó nukún tɔn me ɔò ali le bí nu. Mawu, ɔó wanyiyi e é ɔó nú mǐ é wútu ɔ, é wa nù gégé nú mǐ, bɔ éné wú we mǐ xa ɔo I Jaan 4:19 me., "Mǐ yí wǎn n'i, ɔó é we yí wǎn nú mǐ je nukɔn." Nù éné ɔ ɔó ná zón bɔ mǐ ná jló ná lé kɔ sín hwe mítɔn léé gúdo, bó ná wa nù e é byó mǐ ɔɔ mǐ ní wa léé bí, é ma nyí mɔ á ɔ, mǐ yí wǎn nú Mawu á. Jezu ɔɔ ɔò Jaan 14:24 me., "Me e ma yí wǎn nú mǐ á ɔ, é nɔ nyi xó ce léé á."

2. Nukúnnúɔjenǔme Dò Taji ɔ, Ahwanvu Huzu Gbɔn Taji ɔ, Jezu Klisu Ɖi Aklunɔ Ɖɔ.

Mǐ nɔ yí gbè ɔɔ Jezu we nyí Klisu, Mawu Gbeɔe ɔ sín Ví keɔé á, lee Piyéé bló gbɔn ɔò Matie 16:18 me é; mǐ lo nɔ yí gbe ɔɔ é we nyí Aklúnɔ mítɔn. "...ényí a nɔ ɔɔ kpódó nu towe kpó ɔɔ Jezu we nyí Aklúnɔ, bó ka ɔi nù ɔo ayi towe me ɔɔ Mawu fɔn e sín kú ɔ, è ná hwlen we gán..." Hlɔmanu le 10:9. Mǐ nɔ ylɔ e ɔɔ gǎn mítɔn, nùɔótó mítɔn, gǎn mítɔn, gǎn mítɔn, gǎn mítɔn, me e ɔó ace bí mlémlé dó gbezán mítɔn jí é. Gbè ɔokpo na wá sù bɔ me bí na yí gbè nú hwe ene. ("...bonu me e ɔo séxwé léé, me e ɔo ayíkúngban jí léé, kpódó me e ɔo ayíkúngban gló léé kpó bí ná je kpo ɔo Jezu sín nyí kɔ me, bɔ ɔe bí ná yí gbe ɔɔ Jezu Klísu we nyí Aklúnɔ, bó ná dó kpa susu nú Mawu Tɔ ɔ." Filipunu le 2:10-11) amɔ, nú meɔé le ɔ, é na ko lín.

Dó baptem nyí nǔdidi kpo hwēhutó dè sìn hwesòke me kpo sìn xlě wutu ɔ, é dò wen dɔ enyi è ma di nǔ nú Klisu di wɔsisa metɔn ǎ, bo lé lélé dó Jezu di Aklunɔ ǎ ɔ ne. Baptem sixu tîin ǎ, bo mǎ me ɔ, hwɛngán sixu tîin ǎ.

3. Ene wu ɔ, Ete Medé ka Dó Na Wà Bo Na Mɔ Hwɛngán?

Hwesòke me we nyí "dò Jezu Klisu sìn nyiko me." Jezu e nyí Klísu ɔ we nyí vǔsánú gbetó tɔn. Ene wu ɔ, hwesòke me dó na nyí "dò" Klisu e è xwè dó atín wu é sìn nyiko me. Xógbe "dò Jezu Klisu sìn nyiko me" ɔ, é nyí acekpikpa Jezu tɔn kedé we é nɔ xlé ǎ, loɔ, jidɛ didó dó wǔ tɔn di hwesòke me sìn vǔ dɔhun. Ene wu ɔ, kolile nyí hwēhuhu gudo kpowun ǎ, loɔ, é cá kàn xá kolile wá Jezu gón di wɔsisa hwēhuhu tɔn ɔ. Hwesén mɔhunkɔtɔn nɔ klán xá nǔdidi e sìn tinme nyí jidɛ dó Jezu Klisu wu é ǎ. Piyée zán hwenu gègè dò Pantekotu sìn xwè ɔ hwenu bo kplá tódóétɔ lé bo ye lɛkɔ sìn hwe yetɔn lé gudo. Amɔ, é nyí hwēhuhu sìn kolile kpowun we é ba ǎ, loɔ, hwēhuhu sìn kolile mɔhunkɔtɔn e na zón bo è na yí Aklunɔ kpo Mehɛngantó ɔ kpo bí mlémlé é we é ba. Gbe e è gbé Klisu gbɔn nǔmaɔi gblame é lo nyí hwēhuhu dè bo byɔ dɔ è ni lɛkɔ sìn hwe tɔn lé gudo. Nú medé lɛkɔ sìn hwe tɔn lé gudo bo gbé Jezu dɔ é kún nyí Mehɛngantó ó ɔ, é nɔ yí gbè ní dɔ é we nyí Mehɛngantó. Ene wu ɔ, nǔdidi dó na xwedó hwesòke me, bo hwesòke me dó na cá kàn xá jidɛ cobɔ medé na yí gbè nú Klisu di wɔsisa hwēhuhu tɔn tɔn.

4. É byó dɔ nǔdítɔ e lé kɔ sìn hwe yětɔn lée gúdo lée ní bló yehwesin dɔ Jezu Klísu sìn nyíko me" (Mesédó 2:38).

Kancica e dò baptem kpo nǔdidi kpo tentin dò wemafɔ lé me é nɔ bɔkun bo è nɔ mɔ dɔ é we nyí nǔdidi sìn didɛxlé aló nǔdidi sìn xlě. Nǔ e è nɔ dɛxlé gbɔn jidɛ didó dó Klisu e è xwè dó atín jí é jí é nɔ tón dò wěxo aló nɔ xlé gbɔn yehwesin e nyí didi dò sin me kpo fínfón sìn kú kpo me é gblame "dò Jezu Klisu sìn nyiko me." Ene wu ɔ, baptem nɔ xlé dɔ è deji dó Klisu wu. É nyí nǔ e gbɔn vo nú nǔdidi e è gó nú nǔdidi kpo hwesòke me kpo é ǎ, loɔ, nǔ wè lé bí sìn xlě we. Ene wu ɔ, Piyée degbe nú tódóétɔ tɔn lé dɔ ye ni lɛkɔ sìn hwe yetɔn lé gudo bo lé yehwesin ... dò Jezu Klisu sìn nyiko me, bo na dó sɔ hwe yetɔn lé ke ye" (Mesédó 2:38). Yehwesin, di nǔdidi dɔhun ɔ, nɔ kpón Kalvari, Klisu di hwēhuhu wɔsisa dɔhun. É dó, ene wu ɔ, tinme nǔdidi tɔn. Aklunɔ" (Mesédó 10:48).

Xota:

Ninɔme hwɛngán tɔn lé we nyí xósin e è na Klisu di hwēhuhu wɔsisa dɔhun é. Ene wu ɔ, ye dó tinme debũ ǎ, enyi è ma sɔ akuzu ɔ d'eme ǎ ɔ. Nǔ e ma sɔgbe ǎ é we, bo lé nyí nǔ e ma dó lè ǎ é dɔ è ni kpé ninɔme lé wu, enyi è ma ko kpé Jezu wu je nukɔn bo nyí hwesòke me ǎ ɔ ne. Nǔ e dò dandan lé é nyí gbédidɛ kpedé e me e dó ace é dè na dò jló tɔn me bo na dó tén jló e gbetó dó bo na setónú é kpón é ǎ, loɔ, xósin jɔwamɔ tɔn lé we nyí xósin e è na me e nyí hwēhuhu sìn vǔ gbetó tɔn é. É dó ná bló bo Klísu ná byó dɔ tɔn dɔ Mawu nukɔn, bó ná dó nukún hwɛngán dó kú e Jezu kú dó gbetó tame é wú. È dò hwēhutó ɔ yɔ we bonu é na yí gbè dɔ Jezu nyí Aklunɔ emitɔn kpowun ǎ, loɔ, é nyí Mehɛngantó emitɔn.

Nùkanbyo lé

1. Me e sɔ édée jó nú vǔ dɔkpó géé ɔ ná mɔ hwɛngán dó é jló ná nyó Mawu nukúnme gbɔn jló tɔn wiwa gblame.

Nugbo ____ Adingban ____

2. Klisu e è xwè dó atín jí é di nǔ nú .

dé. ____ di dɔ Klisu kú di wɔsisa hwēhuhu tɔn mǐtɔn .

b. ____ mi deji dó wǔ tɔn bó deji dó wǔ tɔn di hwesókemévó dɔhun .

c. ___ a kpódó b kpó

3. Etəwu é ka d̀ò dandan ɔ́ ɔ́ meɔ́é ni lə̀kɔ́ sín hwé tɔ́n lə̀ gudo .

ɔ́é. ___ É d̀ò dandan ắ .

b. ___ Bo na setónú nú gbeɔ́ɔ́de ɔ́é .

c. ___ Hwəsɔ́ke me ɔ́, nŭwiwa e nɔ́ ɔ́yɔ́ linlin kpo gbezán kpo é we bɔ́ é sixu byɔ́ ɔ́ é ni ɔ́ nŭwiwa mɔ́hun kpo nu kpo.

4. Nŭ e meɔ́é ɔ́i nŭ na ɔ́ Jezu nyí Aklunɔ́ kpo Mehwlengantó kpo é ɔ́iɔ́ ɔ́ d̀ò dandan ắ.

Nugbo ___ Adingban___

5. Enyi a ma ɔ́ ǹɔ́iɔ́i ɔ́ é sixu ɔ́eji ɔ́ wŭ tɔ́n alɔ́ ma jló na ɔ́eji ɔ́ wŭ tɔ́n ắ ɔ́, lè ɔ́é ka ɔ́ hwəsɔ́ke me byɔ́byɔ́ me à?

Ξen ___ Eo ___

È KA ɔ́ NA BLÓ BAPTEM LE À À?

Nŭkplɔ́nkplɔ́n 7gɔ́ ɔ́

Un ɔ́i ɔ́ yɔ́kpɔ́nu lə̀ ɔ́ na bló baptem ắ bo ka sixu bló baptem ắ bɔ́ hwejjɔ́ e wu è ma bló baptem ắ lə̀ é ɔ́é.

1. Yɔ́kpɔ́nu lə̀ sín Baptem Sín Biblu Gbɔ́n Gbɔ́n .

ɔ́é. ɔ́ baptem nyí ǹɔ́iɔ́i kpo hwehutó ɔ́é sín hwəsɔ́ke me kpo sín xlŭ wutu ɔ́, é d̀ò wen ɔ́ enyi meɔ́é ma ɔ́ ǹɔ́iɔ́i nú Klisu e nyí vɔ́sisa hwehuhu tɔ́n é ắ ɔ́, baptem kún sixu tŭn ó.

Məsédó 22:16 — Vŭ yeyŭ ɔ́é sixu ylɔ́ Aklunɔ́ sín nyikɔ́ ắ.

1 Piyéé 3:21 — Yɔ́kpɔ́nu ɔ́é sixu savo nú Mawu ɔ́ é ni na emi ayixa mímé ɔ́é ắ. Kolosinu lə̀ 2:12 — Vŭ yeyŭ ɔ́é sixu ɔ́i nŭ nú azɔ́ e Mawu nɔ́ wà é ắ.

b. Wemafɔ́ lə̀ tinme me ɔ́édeé ɔ́ na bló baptem lə̀ é bɔ́ tinme ɔ́ ɔ́é vŭ yeyŭ lə̀ sín me. Matie 28:19 — “mi kplɔ́n nŭ akɔ́ta lə̀ bí, bonu ye ni huzu ahwanvu, bo bló baptem nú mi .yŭ (Me ɔ́édeé huzu . ahwanvu lə̀).”

Maki 16:16 — “Me e ɔ́i nŭ, bo lə̀ baptem é na gán.”

Məsédó 2:41 — “Me e yí xó tɔ́n lə̀ ɔ́, ye lə̀ baptem.”

Məsédó 8:12 — “...ee ye ɔ́i nŭ nú ... è lə̀ yehwesin nú ye, sunnu lə̀ kpo nyɔ́nu lə̀ kpo bí.”

Məsédó 8:36-37 — “Ete ka gbé ɔ́ un ma lə̀ baptem ó?” “...enyi a ɔ́i nŭ kpo ayi towe bí kpo ɔ́, . a sixu.”

c. ɔ́ baptem ɔ́édeé me ɔ́, è nɔ́ wà mŭ ɔ́é Alexwíí Yɔ́yɔ́ me ắ. Hwenuxó nukɔ́ntɔ́n e ɔ́ xó ɔ́ baptem yɔ́kpɔ́nu lə̀ tɔ́n wu é we nyí xwè 150 (Origène) jŭ xwè 200 (Irénée) ɔ́ Pantekotu gudo. Nŭ ene e è nɔ́ ɔ́ abwe nú táan gegŭ é xlé céɔ́céɔ́de ɔ́ baptem yɔ́kpɔ́nu lə̀ tɔ́n nyí nŭ yɔ́yɔ́ ɔ́é bɔ́ sinsen məsédó lə̀ tɔ́n .

è nɔ kplɔ́n. Mɛ dɛ́dɛe tle nɔ jehun dɔ nŭwiwa bapɛm yɔkɔvɔ lɛ tɔn jí lɛ é dɔ na yí gbè dɔ mɔ́wɛ é nyí. Ði kpɔ́ndéwú ɔ, lin tamɛ dɔ xó e L. Berkhof dɔ dò wema tɔn mɛ é jí .*Sinsɛn-núkplɔnmɛ e è sɔ́ dɔ tuto jí* é dɔ xota “dodonú e Biblu jinjɔn dɔ bapɛm yɔkɔvɔ lɛ tɔn jí” é glɔ́. É wlan dɔ: “È sixu dɔ dò bíbɛ́mɛ dɔ gbɛdídɛ dɛ kún dò Biblu mɛ cédɛ́cédɛ́ dɔ è ni bló bapɛm nú ví kpɛví lɛ ó, bɔ ninɔmɛ dɔkpo géé ka tîin bɔ è dɔ nú mǐ cédɛ́cédɛ́ dɔ è bló bapɛm nú ví kpɛví lɛ ă.

2. Hwejjɔ E Mɛ E Ði Nŭ Dó Bapɛm Ví Yɔyɔ́lɛ Tɔn Wu É Ðé lɛ .

dé. Matíni Lutéé dò “Katekizmu Ðaxó Akpáxwé Enɛgɔ ɔ:

Un. “Ðó azɔ́ e édesunɔ wà é dɛxlé dɔ yehwesin yɔkɔvɔ lɛ tɔn nɔ nyɔ́ nukún Klisu tɔn mɛ ganji, é wɛ nyí dɔ Mawu nɔ sɔ́ mɛ e lɛ yehwesin gbɔn mɔ́lɛ é gègè dɔ dɔ mɛ mímé, bɔ nɔ na Yesinsɛn ye, bɔ mɛ gègè kpó dò finɛ bɔ mǐ nɔ mɔ́ dɔ ye dɔ Yesinsɛn sín nŭkplɔnmɛ enɛ kpo hlɔnhlɔn kpo dɔ ye mɛ ... kúnndɛnú nú mɛ e ayi yetɔn dò jlě jí lɛ é kpo mɛ e ma kplɔ́n nŭ ă lɛ é kpo.”

ii. “Gɔ́ na ɔ, mǐ dɔ dɔ mɛ e è lɛ yehwesin na é dɔ nŭ alɔ́ gbɔ ɔ, é kún nɔ dɔ ayi mɛ nú mǐ sɔmɔ́ ó, dɔ enɛ wu ɔ, yehwesin ɔ nɔ wá huzu nŭ e ma sɔgbɛ ă é ă, loɔ, nŭ bí nɔ sín Mawuxɔ ɔ kpo gbɛdídɛ tɔn kpo wu. mǐ dɔ na bló bapɛm n’i kpo ayixa dɔgbɛ bí kpo, mǐ dɔ na dɔ dɔ bapɛm tɔn ka nyí nŭgbɔ có, sin ɔ kpo Xó Mawu Tɔn kpo dɛ, é na bɔ ma tle yí lee é dɔ na yí gbɔn é ă ɔ nɛ.”

atɔn. “Enɛ wu ɔ, ye nyí goyitɔ́, ayixa e ma nɔ lin nŭ kpɔ́n ă é, bɔ nɔ wá gbɛta elɔ lɛ kɔn: Fí e nŭdídɔ nɔgbɔ ɔ ma dè ă é ɔ, Bapɛm nɔgbɔ ɔ lɔ sixu tîin ă. Lee un na dɔ gbɔn é: Enyi un ma dɔ nŭ ă ɔ, hŭn Klisu nyí nŭtí ă; nɔ dɔ hwɛhuhu kpo winnya kpo mɛ.”

b. Katolika:

Un. “Mɛdɛ lɛ nɔ dɔ nŭ nyi dò dɔ xógbɛ ‘Mi lɛkɔ sín hwe mitɔn lɛ gudo, bɔ bló bapɛm’ kpo ‘Mi dɔ nŭ, bɔ bló bapɛm’ kpo xlé dɔ mɛ dɛ́dɛe ko dɔ xwè bɔ na lɛkɔ sín hwe mitɔn lɛ gudo lɛ é kɛdɛ wɛ è sixu bló bapɛm. É dɔ mɛdɛbŭ. Enɛ ka xlé dɔ mǐ dɔ na hu ví mǐtɔn lɛ sín xovɛ dɔ ye ma nɔ w’azɔ́ ă wutu à? Nɔgbɔ ɔ, é kún nyí mɔ́ ó.

ii. “Ví yeyé e fénú Mawu tɔn nɔ sísé lɛ é sixu yí Nŭnina Nŭdídɔ Tɔn tɔn. Hwenu e Mali kplá Jezu wá nú Sinsɛn-núkplɔnmɛtɔ́ Elizabeti kpo Sinsɛn-núkplɔnmɛtɔ́ Jaan Bapɛmublɔnumɛtɔ́ ɔ kpo é ɔ, Elizabeti yí gbè dɔ, “Ví yeyé e dò xomɛ cɛ é lɔn bɔ j’ayí kpo awájije kpo.”

dé. Calvinè jla bapɛm yɔkɔvɔ lɛ tɔn dɔ dɔ nŭdídɔ sín kún dɛ tîin bɔ è nɔ dɔ mɛjítɔ́ nŭdítɔ́ lɛ sín ví lɛ mɛ dɔ akɔjjije sín akpá e Mawu dɔ é wu. Enɛ wu ɔ, tenmɛ e mɛ wɛndɔgbɛjjilazɔ́ ɔ dè é: 1) Hwenu e gbɛdídɛ dɛ ma dè cédɛ́cédɛ́ ă é ɔ, yehwesin yɔkɔvɔ lɛ tɔn jinjɔn bŭninɔ taji ɔ kpo akɔjjije fénú tɔn sín nukɔnyiyi kpo jí, 2) Akɔjjije fénú tɔn ɔ, akɔjjije gbígɔ tɔn dɔkpo géé wɛ bɔ è bló dò bíbɛ́mɛ xá Ablaxamu bɔ jɛnu dò nŭdídɔ Klisu tɔn mɛ, 3) bŭninɔ ɔ, è sixu na wuntun akɔjjije yɔyɔ́ɔ́ tɔn .

nú nǔdít lée sín ví lée dọ Akɔjije Yɔyɔ́ ́ me, lě e Ablaxámu ná wuntun akɔjije e Mawu je xá e é tɔn ví tɔn yɔkpóvú lée gbɔn dọ Akɔjije Yɔyɔ́ ́ me é, bɔ 5) Akɔjije yɔyɔ́ ́ sín wuntun we nyí yehwesin e nɔ dɔy akɔjije xóxó ́ sín wuntun adagbigbo tɔn é. Nǔ éné ́, è nɔ mɔ nǔ je nǔ dé lée wú dɔi “yɛptem e è nɔ bló dọ xwégbe lée,” bɔ è nɔ lin dɔ è nɔ bló yehwesin nú yɔkpóvú lée, “ví akɔjije tɔn lée” dọ “ví e è dọ wǔjɔme ná lée” tenme dọ 1 Kɔlentinu lée 7:14 me, kpódó “ví kpeví lée sín “dó” axósúdɔto Mawu tɔn me kpo, bɔ é gbɔn vo nú “nǔ e cí” ví kpeví e dọ toví Maki tɔn me lée dɔhun é.

Nǔ e è nɔ gbé é dé

Biblu dɔ xó dó “akɔjije fénú tɔn” gbigbo tɔn dɔkpo géé wu dọ ali dé nu, bo cá Ablaxamu kpo Klisu kpo dọ kpó ǎ.

Hwenu e kancica agbaza tɔn e ye dọ xá Ablaxamu é na ace ye bɔ ye na mɔ nyɔna hwenu klewun tɔn, agbaza tɔn dọ akɔjije Ablaxamu tɔn glí é ɔ, é na ace kúnkan tɔn le bonu ye na mɔ nyɔna mavɔmavɔ, gbigbo tɔn dɛbǔ ǎ, afi nú ye cí tɔ yetɔn Ablaxamu dɔhun dọ gbigbo lixo (é we nyí dɔ ye dọ Mawu kpón we kpo nǔdɔdɔi kpo). Mawu ko d'akpá nyɔna gbigbo tɔn le nú me dé kpón ǎ, dọ hwedebǔnu, dọ nǔ devo jí ze fénú wu ǎ. Bɔ fénú ́, lě e é tɔnme gbɔn ́, é nyí nǔ e gbɛtɔ́ dọ ná wa lée bí kedɛ we é nɔ dɛ sín me ǎ; é nɔ lé dɛ kúnkan agbaza tɔn kpo jɔwamɔ tɔn kpo sín me. Nǔgbó we nǔ éné ́ nyí dọ Alesándlu Xóxó ́ kpódó Yɔyɔ́ ́ kpó me, akɔjije alɔkpa dɛbǔ we é nyí ́.

Nǔdɔt lée sín ví lée dọ ten nukúndéjí dé me. Ye we nyí nǔ e jí mejitɔ́ yetɔn le nɔ xodɛ dɛ é, è nɔ mɔ Mawuxó ɔ kpo kúnnuđenú mejitɔ́ yetɔn le kpo Klisanwun devo le kpo tɔn le kpo, bɔ è nɔ dó wusyɛn lanme nú ye dɔ ye ni ba Aklunɔ hwenu e è sixu mɔ e é, bo yɔ e hwenu e é dọ akpá yetɔn é. Amɔ, è dɔ nú mí dọ fí dɛbǔ dọ Akɔjije Yɔyɔ́ ́ me dɔ mí ni le yehwesin nú ye kaka je hwenu e ye na dɛkúnnu dɔ emi wá dọ nǔdɔdɔi me dɛsunc tɔn nú Mawu gbɔn Klisu Jezu Mehwlengantɔ́ ɔ jí é ǎ.

Dó ye nyí nǔdɔt le sín ví wutu ɔ, é xlé dɔ Mawu sɔ ye ǎ, é ka lé xlé dɔ ye dọ akpáxwé dé dọ akɔjije yɔyɔ́ ́ me ǎ. Bo na dó bló baptem nú ye dɔi ye ko bló mɔ́ dɔhun, alǔ kpo nukúndɔdɔ ɔ kpo dɔ ye na bló mɔ́ ɔ, é sɔgbe xá Biblu ǎ. Bo na dó le yehwesin nú ye dó xlé dɔ ye nyí “akɔjijeví” e dọ na yí gbè nú fénú Mawu tɔn le é ɔ, è na lɛkɔ yí dɔdɛ le kpo dɔdɛ e dọ Akɔjije Xóxó ɔ me le é kpo jí, hwenu e Mawu dọ Izlayeli kpo gbè ɔ kpo sɔnǔ na we nú akɔta yɔyɔ́ ́ dé kpo togun yɔyɔ́ ́ e me bí na tuùn i, bo na yí wǎn n'í, lobo na sèn e é kpo sín tɔntɔn é.

Adagbigbo ene nyí baptem sín wuntun nǔdɔdɔ'ayí tɔn dé bɔ è mɔ dọ Kolosinu le 2:11, 12 me: “Dò Klisu me ɔ, è gbò ada nú mi kpo adagbigbo e gbɛtɔ́ ma gbò ǎ é kpo. Mawu e fɔn e sín kú é.” Gbè ́ sixú sɔgbe xá yɔkpóvú ǎ: yɔkpóvú dọ hwe dɛbǔ bó ná sɔ́ dọ te ǎ, bɔ yɔkpóvú dọ nǔdɔdɔi nú azɔ́ Mawu tɔn ǎ.

Baptem e è nɔ bló nú yɔkpɔvu e ma tuùn nǔ ǎ, bo ma ka lé dɔi nǔ ǎ le é é sɔgbe xá Biblu ǎ, bo ka nɔ lé wà nǔ dó linlin Biblu tɔn e wu è bló baptem le é wu ǎ, lee é nɔ wà gbɔn nú mexomɔ le é dɔhun.

E. Hwetenu Ví dé ka na sù bo na bló baptem?

Núkanbyɔ taji dé we nyí ene, dọ taji ɔ, nú mejitɔ́ le kpo tɔgbó le kpo. Xósin e dọ wen bo dọ klewun é dé dọ wemafɔ le me nú núkanbyɔ ene nugbǔ ǎ. Ene sixu xlé dɔ núkanbyɔ e ma sɔgbe ǎ é we. Enyi mɔ́ we ɔ, ete ka dọ na nyí núkanbyɔ ɔ? Núkanbyɔ e hen lè wá hugǎn é sixu nyí: “Ete ví dé ka na wà (alǔ .

me debũ) tuòn bo mɔ nukúnnú je me cobo bló baptem à? É nyí xwè e me ɔ dɔ é pépépé we no zín hwebĩnu bonu é na zin bo lé dɔ nukúnnúmɔjenũme dɔ nũ gbigbɔ tɔn le jí ă.

Xósin nùkanbyɔ ene tɔn (“Ete medé ka dɔ na tuòn bo mɔ nukúnnú je me cobo na bló baptem?) dɔ xósin dɔ wemafɔ le me. È sixu sɔ xósin ene le dɔ nùkanbyɔ e a sixu byɔ ví ɔ dɔ é ni na xósin na le é me. Nùkanbyɔ dé le dfe bɔ medé dɔ na kpéwú bo na na xósin na cobo na dɔ gbesisɔme bo na bló baptem:

1. Mě ka nyí Mawu?
2. Ete ka nyí hwehuhu?
3. Enyi medé hu hwe ɔ, ete me é ka no tɔn kɔ dó?
4. Ete ka nyí tinme è ni bú?
5. Ete ka nyí hwlengán sín tinme?
6. Mě ka nyí Jezu?
7. Etewu è ka xwè Jezu dó atín jí alɔ etewu Jezu ka dɔ na kú?
8. Ete Mawu ka d'akpá dɔ emi na wà nú medé hwenu e é bló baptem é?
9. Ete ka nyí tinme hwenu e mĩ dɔ dɔ è súnsún hwe mĩtɔn le gbɔn hun Jezu tɔn gblame é?
10. Ete ka nyí tinme xó e è dɔ dɔ Jezu kú dó ta towe me é tɔn?

Gó na ɔ, è sixu kàn nũ elɔ le byɔ medesunɔ:

1. A bú à ?
2. Etewu a ka no dóhwe hwiqée dɔ Mawu nukɔn?
3. Etewu a ka jló na bló baptem?
4. A ko lekɔ sín hwe towe le gudo à? Ete ka nyí tinme ene tɔn?
5. A dɔ nũ nú Jezu à? Ete ka nyí tinme ene tɔn? Ete nũdidi nú Jezu ka kàn kú e é kú dɔ akluzu jí é?
6. A ka dɔ gbesisɔ me bó ná sɔ hwiqée kpódó gbe towe kpó jó nú Jezu Klísu, bó ná yí gbe dɔ é we nyí Aklúnɔ towe à? Ete ka nyí tinme Aklunɔ nyínyí tɔn nú Jezu?

NUÐJHEN:

1. È dɔ na na xósin nú nùkanbyɔ ene le bí, é nyí een alɔ een kpowun ă, loɔ, è dɔ na dè nukúnnúmɔjenũme ví ɔ desunɔ tɔn xlé.
2. Ví kpeví dé (alɔ mexomɔ dé) sixu dɔ na mɔ nukúnnú je xógbe sinsen-núkplɔnme tɔn le me dɔ “hwejiɔ, hwesɔke me, hwesɔke me, hwesɔke me, hwlengán, jijime yɔyɔ, kpo nũ deɔ le kpo ă có, ye sixu na xósin nú nùkanbyɔ ene le dɔ xógbe yedesunɔ tɔn le me kpo xógbe klewun klewun le kpo.
3. No cɔ hwiqée dó ví dɔdee jlɔ e ye dɔ bo na nyí mexo le nukúnme é we no sísé ye hugãn le é wu.
4. Alɔdidi hwehwe we nyí Biblu xixa kpo dexixo kpo, sinsen-biblo, xódidɔ le sísé kpo azɔkplɔnme le kpo dɔ taji bo na dó jlé nũnywe gbigbɔ tɔn.
5. Ví ɔ dɔ na kpéwú bo na dó akpá nú Aklunɔ dɔ tónúsíse linu.

Nùkanbyɔ le

1. Baptem we nyí .

- a. ____ Me deɔ sín gbeta e jinjɔn nũdidi yetɔn jí é, é nyí hwiqesunɔ tɔn ă
- b. ____ Gbeta medesunɔ tɔn e jinjɔn nũdidi kpo jide kpo jí é .

2. Ete Biblu ka dɔ́ dó baptem wu?

dé. ___ mi kplɔ́n nǔ akɔ́ta le bǐ bonu ye ni huzu ahwanvu, bo bló baptem .ye

b. ___ me e dɔ́ nǔ bo le yehwesin ɔ́, é na gán.

c. ___ me e yí xó tɔ́n léé ɔ́, yě le yehwesin.

d. ___ bló baptem nú hagbɛ́ xwédo towe tɔ́n aló xóntɔ́n towe e dɔ́ azɔ́n je we tawun é dé aló me e kú é dé .

e. ___ nǔ e dɔ́ aga le é bǐ

f. ___ a, b kpódó c kpró

3. Nǔdɔ́dɔ́ na bo tle hwe ɔ́, baptem ɔ́ sɔ́gbe.

Nugbo ___ Adingban ___

4. Dò Akɔ́jije Yɔ́yɔ́ ɔ́ me ɔ́, yehwesin ɔ́ nyí adagbigbo hwehuhu sín agbaza .

Nugbo ___ Adingban ___

5. Medebǔ na bo ma dɔ́ dɔ́ emi hu hwe ǎ ɔ́, é dɔ́ na le yehwesin .

Nugbo ___ Adingban ___

È DÓ NA NYOLɔ́ SIN DÓ MEDÓ JI BO NA NYɔ́ SEN DÓ À ALÓ SÓ KÚN JI JI KEKEN À À

Un lin dɔ́ xósin ɔ́ we nyí een bo hwejiɔ́ e wu é nyí mɔ́ é dé le dfe.

Nǔkplɔ́nkplɔ́n 8gɔ́ ɔ́

Xókwín Glekigbe tɔ́n e è lile dó "bló baptem" é sín tinme we nyí nylǎ me dó tɔ́ me.

Baptem gosin Glekigbe me .*yehwesiné* sín tinme we nyí hwebǐnu dɔ́ è ni "nylǎ", "nylǎ", aló "nylǎ dó tɔ́ me." Xókwintín Glekigbe tɔ́n égbé tɔ́n le sixu na tinme devo le có, lee è nɔ́ zán xókwín ɔ́ gbɔ́n dɔ́ égbé é kedɛ we ene nɔ́ xlé. Ene xlé dandan dɔ́ xókwín ɔ́ sín tinme dɔ́ Biblu ɔ́ sín gbè me ǎ.

Thayer sín xógbetintón dɔ́yehwesindɔ́: "nylɔ́, nylɔ́, nylɔ́." *Strong sín wema* tinme

yehwesin, "bo na dó whelmed é we nyí dɔ́: é na xú bǐ mlémlé." *Lidelu kpo Skɔ́tu kpo*

tinme tɔ́n dɔ́ "Bo na nylɔ́, nylɔ́ dó dò."

Me dɛ́dɛe nɔ́ xlé dɔ́ è dɔ́ nǔ kɔ́n dó nǔ jí we le é nɔ́ wɔ́n nǔ taji dé. Glekigbe we nyí Alenuwema Yɔ́yɔ́ sín wema dòdó le kpo gbè e è nɔ́ dó dɔ́ hwenenu é kpo. Me e wlan Alenuwema Yɔ́yɔ́ le é tuùn xókwín Glekigbe tɔ́n ɔ́ . *yehwesintinme* tɔ́n we nyí dɔ́ è ni nylǎ me dó sin me. Ye lé tuùn xókwín Glekigbe tɔ́n ɔ́ .*rantizotinme* tɔ́n we nyí dɔ́ è ni fúnfún nǔ dó jí kpo xókwín Glekigbe tɔ́n ɔ́ kpo .*cheotinme* tɔ́n we nyí dɔ́ è ni kɔ́n. Xókwín ene le e è nɔ́ zán hwehwe le é nɔ́ dɔ́ yedéee gbedé ǎ, bo nɔ́ dɔ́ tinme novo. Enyi Mawu ko lin dɔ́ è ni kɔ́n sín dó baptem jí ɔ́, xókwín Glekigbe tɔ́n ɔ́ .*Rantizo*,aló kɔ́n nyi ayí, xókwín Glekigbe tɔ́n .*cheo*,É na ko zán ye hú dɔ́ è ni nylǎ é dó sin me, xókwín Glekigbe tɔ́n .*baptem*.

2. Kúnnuɔ́enú Biblu Tɔ́n Le .

Ali ɖagbe hugãn e nu è sixu mɔ nukúnnú je gbediqde Biblu tɔn ɖé me ɖé é we nyí ɖɔ è ni kplɔn wemafo ɖéde ɖɔ xó dó gbediqde ɔ wu le é ɖò nǔ e lelé dó ye le é me, bo jlé ye dó wemafo ɖevo e ɖɔ xó dó xóta ɔ jí le é wu. Lě e mí nɔ kplɔn xógbe lée sín tinme gbɔn é né. Ɖò ayi nǔ e baptem byɔ é wu, bo lin tame dó nǔwiwa e sɔgbe xá nǔ e Biblu ɖɔ é jí:

ɖé. Sin byɔ cobɔ è na bló baptem .

Nǔ alǒ nǔ e è zán é ɖò xókwin “baptem” ɔ me ă. Amɔ, nǔ e è nɔ zán ɖò baptem e Jezu ɖegbe nú me bí é me é we nyí sin.

- Mesédó 10:47-48 — “Nǔgbó ɔ, me ɖěbǔ sixú gbe ɖɔ è nǐ bló baptem nú me éné lée ă...”

b. Baptem nɔ byɔ sin gegě .

- Jaan 3:23 ɖɔ, “Jaan lɔmɔ ɖò yehwesin le nú me we ɖò Ayinɔni, ɖò Salimu kpá, ɖó sin sukɔ ɖò fine...” Enyi è ɖò meɖé kɔn dó me jí we kpowun ɔ, è nɔ byɔ “sin gegě” ă, loɔ, è nɔ byɔ ɖɔ è ni nyló me dó sin me.

c. Ɖò yehwesin-lile me ɔ, gbetó le nɔ wá sin kɔn.

- Mesédó 8:36 — “Ye wá sin ɖé kɔn.”
- Matie 3:5-6 — “Jeluzalemunu le, Judéenu le bí, kpodo Judéen tɔ ɔ sín xá le bí kpo nɔ wá gǔn tɔn, bɔ é nɔ le yehwesin nú ye ɖò Judéen tɔ ɔ me, hwenu e ye ɖò hwe yetɔn le ɖɔ we é.”

Meɖé le lin ɖɔ axɔsuzɔwatɔ ɔ ɖé sin go ɖé tɔn bɔ Filipu zán ɖě dó bló baptem n’i. É nyí mɔ ă! Sin e è zán dó bló baptem nú axɔsuzɔwatɔ ɔ é nyí sin e me ye wá mɔ hwenu e ye ɖò tome yì we é ɖé. Enyi è kɔn sín dó me le jí alǒ kɔn sín dó ye jí ɔ, é ka byɔ ɖɔ ye ni yì sin ɔ kɔn à? Eǒ, sin ɔ sixu wá ye gɔn, ɖó è nɔ byɔ nǔ gegě ă, amɔ, enyi è nyló me le dó sin ɔ me ɔ, ye nɔ yì sin ɔ kɔn.

d. Baptem nɔ byɔ ɖɔ è ni byɔ sin ɔ me bo tɔn sín me.

- Maki 1:9-10 — “Azã éné lée gbe ɔ, Jezu gosín Nazaléti Galilée tɔn, bɔ Jaan le yehwesin n’i ɖò Judéen tɔ ɔ me, bɔ tlolo ɔ, é tɔn sín sin ɔ me, bó mɔ jɔnukúnsin hun, bɔ Yesinsen je te dó jǐ tɔn” (NKJV xa ‘ahwanné ɖɔhun).
- Mesédó 8:38-39 ɖɔ ɖɔ, “...bɔ ye me we le jete byɔ sin ɔ me, Filipu kpodo axɔsuzɔwatɔ ɔ kpo, bɔ Filipu le yehwesin n’i, bɔ ye tɔn sín sin ɔ me...”

Fí ɔ, nǔ e ɖò wen é we nyí ɖɔ è ni nyló me dó sin me. Nǔ e è na kɔn dó sin ɔ me alǒ kɔn dó sin ɔ jí é ka byɔ ɖɔ è ni jete yì sin ɔ me à? Eǒ, amɔ, baptem we nɔ zɔn.

e. Baptem ɔ, ɖiqi kpo fínfɔn sín kú kpo we.

- Kolosinu le 2:12 — “... è ɖi mi xá ε hwenu e mi le yehwesin é, bɔ mi lé fɔn sín kú xá ε, ɖó nǔɖiqi e mi ɖó nú Mawu e fɔn ε sín kú é sín hlɔnhlɔn wutu.”
- Hlɔmanu le 6:4-5 — “Éné ɔ wú ɔ, è ɖi mí ɖó kpó xá ε gbɔn yehwesin e mí bló ɔ wú, bónú lě e Klísu fɔn sín kú gbɔn susu Tɔ tɔn me ɔ, mɔ ɖokpó ɔ we mí lɔmɔ ná .

zɔn gbɛ yɔ́y mé. Ðó enyi mí ko dọ bú xá .Ékú e é kú é dɔhun ɔ, mí lɔ na fín sín kú é dɔhun.”

Ðò yehwesin me ɔ, è dɔ mí xá Jezu, bo fín mí xá ε. Lee è dɔ i dó ayikúngban jí gbɔn é ɔ, mɔ́jen è dɔ mí lɔ dọ yehwesin me gbɔn é ne.

Medé le nɔ dɔ dɔ baptem nyí “xlé dé kpowun” bo xlé dɔ è dɔ Jezu, ene wu ɔ, lee è bló gbɔn é kún dọ taji ó. Nùjledonúwu dé dọ baptem me, amɔ́, nɛ ene ka dɛxlé dɔ nùwiwa ɔ kún dọ taji ó gbɔn?

Akpáxwé le ka dɔ dɔ è dɔ Jezu, amɔ́, enyi è dɔ mí alǒ gbɔ ɔ, é ka nyí nù taji ǎ à? É dɔ .**mí** nyíè **dikpomínyíè sɔ́dò** baptem me. Me e ná bló yehwesin ná ɔ, è ná dɔ i, bó ná fín ε.

Nugbǒ ɔ, wuntun le dọ taji, dọ taji ɔ, hwenu e Mawu dɛsu we sɔ́ wuntun le é. Mɛ́ka na jlá dɔ emi na dɔɔ nù e Mawu ba é?

É dọ wen dɔ kú, dɔdɔ kpo fínfín sín kú kpo dọ baptem me ɔ, nù e Mawu jló dɔ mí ni tuùn bo flín gbɔn nùwiwa wuntun tɔn e é sɔ́ nú mí bɔ mí na wà é gblame é we. Kpón Hlɔmanu le 6:1 — 12 bo kpón lee é dọ taji bo lé nyɔ́ zán sɔ́ dɔ è ni flín Klisanwun ɔ dɔ é kú xá Klisu dọ baptem me é.

“Été mí ka ná dɔ? Mí ná nɔ hwɛhuhu me, bónú fénú Mawu tɔn ná sukpó d'è jí we ǎ? É ní ma nyí mɔ́gbedé ó! Nɛ mí me e kú dɔ hwɛhuhu sín ali nu léε ɔ, nɛ mí ka sixú nɔ gbɛ gbɔn? dɔ gbɛ yɔ́y mé. Ðó ényí mí ko bú xá ε dɔ kú tɔn dɔhun ɔ, nùgbó we, mí ná lé bú dɔ fínfín sín kú tɔn sín akpajlé me, dọ mí tunwun dɔ è ko ká me xóxó mɛ́tɔn dó aklúzu jí xá ε, bónú mí ní sɔ́ nyí kannumɔ́ hwɛhuhu tɔn ǎ. mí ná lé nɔ gbɛ xá ε, dọ mí tunwun dɔ Klísu e fín sín kú ɔ sɔ́ ná kú gbɛdɛ ǎ, dọ kú e é kú ɔ, é kú nú hwɛhuhu azɔn dɔkpó géé. agbaza mɛ́tɔn, bonu mi na setónú nú jlǒ tɔn le.” (Hlɔmanu le 6:1-12)

Xógbɛ Dé le Ðó Na Ðɔ Hwenu E Medé Na Bló Baptem É Dé À?

Un dɔ dɔ formule mɔ́hun dɛ a bɔ nu e wutu e dɛ ɔ dɛ:

- Medé le nɔ dɔ: “Un dọ baptem bló nú mi we dọ Tɔ ɔ, Ví ɔ, kpodo Yesinsen ɔ kpo sín nyikɔ me”
- Medé le nɔ dɔ: “Un dọ baptem bló nú me we dọ Jezu sín nyikɔ me.”
- Medé le nɔ gɔ́ nú xó ene le dɔ: “bonu è na sɔ́ hwe le ke me” alǒ “bonu è na sɔ́ hwe le ke me, bo na lé yí nùnina Yesinsen ɔ tɔn.”
- Medé le tle nɔ bló baptem nú me ɔ azɔn atɔn, azɔn dɔkpò dọ “Tɔ ɔ sín nyikɔ me”, bo nɔ lé bló “dọ Ví ɔ sín nyikɔ me” bɔ gudo me ɔ, ye nɔ bló “dọ Yesinsen sín nyikɔ me.”

- Medé le na di nu di e byo di e ni di xo bunu de a, nu me e blo baptem e mo nukunnu je nu e wa we ye de e kpo nu e wu ye blo baptem e kpo me o ne.

1. Enyi e wa nu de do me devo sin nyiko me o, e ka byo di e ni vo xogbe de zan me o sin nyiko a?

- Mesedo lee sixu nya ye nyanya lee, gbo azon nu azinzonno lee, abi nujiwu devo lee ze Jezu sin nyiko wu a co Piyee ka na gba xogbe ene o di hwedelenu (Mesedo 9:40).
- Klisanwun le na xode do Jezu sin nyiko me co, ye na vo xogbe ene di hwebinu a (Mesedo 4:23-30).
- E na jla wendagbe o do Jezu sin nyiko me (Luki 24:46, 47) amɔ, e nyi di e do na na vo xo ene le di hwebinu cobo wendagbejija o na hen le wa a.
- Nu e mi na wa le e bi we mi na wa do Jezu sin nyiko me (Kolosinu le 3:17) amɔ, ene xle di xogbe le do na na do didi we hwebinu a.
- Nugbo o, wemafu le kplon me di e do na di xogbe de le hwenu e mede do baptem blo we e a.

2. E na kpndewu baptem e e blo do Biblu me le e ton dokpo gee a:

- Matie 28:19 — “do (eisdó) Tó o kpo Ví o kpo kpodo Yesinsen o kpo sin nyiko me”
- Mesedo 2:38 — “do (epido) Jezu Klisu sin nyiko ji”
- Mesedo 8:16 — “do (eisdó) Aklun Jezu sin nyiko me”
- Mesedo 10:48 — “do (fondó) Aklun sin nyiko me”
- Mesedo 19:5 — “do (eisdó) Aklun Jezu sin nyiko me”

3. Linlin de le do nu e “do nyiko me” nyi e wu:

- Taye : “gbon gbedide meton kpo acekpikpa ton kpo gblame, bo na wa nu do ten ton me, bo na so xo ton do nukon.”
- Nutinme Axosudoto o Ton : “do hlnhln ... hlnhln ... nudiqi ... xwedo ton me”
- Nudqdayi Togudo Ton : “gbon medee zize jo nu”
- W F. Flemantun : “do nudokan me” .

4. Jezu Kpowun Nukplonme .

“Nukplonme Jezu dokpo gee ton” de tin ba Pantekotu dokpo o ton le na kplon me.

“E na kplon nukplonme le di mede kun sixu mo hwlangan o, afi nu me ene jo nu e e di nu na do .Atandobu ba e levo blo baptem ‘do Jezu sin Nyiko kedde me’, sogbe xa tinme wemafu gegé ton, do taji o, Mesedo 2:38. Do al devo me o, baptem sin tuto e me gegé yi gbe na e .

Klisanwun le do Matie 28:19 me” (kpón. *Wikipédia Xójlawema Vóhu*).

Nu e e di do do nukplonme ene wu do ten enteneti ton Sinsen Pantekotu ton e do bu e ji e die (<http://www.upci.org>).

“**Azwanu Baptem Ton**” : “Jezu degbe nu ahwanvu ton lee di ye ni “kplon nu akota lee bi, bo blo yehwesin nu ye do Tó o, Ví o kpodo Yesinsen o kpo sin nyiko me” (Matie 28:19). E degbe nu ye di ye ni zan xogbe ene le do blo xogbe de na a, lo, E degbe nu ye di ye ni blo baptem do “nyiko o me.” E zan xokwin nyiko o do fi do xokwin dokpo me, ba e we nyi nu taji e ji .

gbediḡe baptem tɔn. Tó, Vĩ, kpo Yesinsen kpo sín nyikɔ le tinme kancica e dɔ Mawu kpo gbetó le kpo tentin é, bo nyí nyikɔ ɔaxó hugã e hwlen me gán bo è tinme dɔ fí é ă, é we nyí Jezu.

"...hwlenḡán dĕvo sɔ dɔ me dĕvo me ă, dɔ Mawu sɔ nyikɔ dĕvo gbetó lée dɔ ayíkungban jí, bo mĩ ná mɔ hwlenḡán gbɔn jí ă (Mesédó 4:12)."

Jezu we nyí nyikɔ e me è nɔ dĕ azɔTó, Vĩ kpo Yesinsen kpo tɔn xlé dĕ é. Wensagun Aklunɔ tɔn kplón Jozefu dɔ: "É na jì vĩ sunnu dɔkpo, bo a na sun nyí i dɔ Jezu, dɔ é we na hwlen togun tɔn gán sín hwe tɔn le me" (Matie 1:21). Jezu dɔ, "Un wá dɔ Tó ce sín nyikɔ me," bo dɔ, "Alɔḡtɔ ɔ, Yesinsen e Tó ɔ na sédó dɔ nyikɔ ce me é, (Jaan 5:43; 14:26)." Mɔ me ɔ, enyi mĩ bló baptem dɔ nyikɔ Jezu tɔn me ɔ, mĩ nɔ kpa susu nú Mawu nyínyí ɔ nɛ. "Đó Mawu sín nũ bĩ we nɔ nɔ agbaza tɔn me" (Kolosinu le 2:9).

Luki 24:47 tinme azɔ e Jezu sɔ d'así nú me é bo dɔ: "È ni jla akɔta le bĩ [Jwifu le kpo me e ma nyí Jwifu ă le é kpo dɔ Jeluzalemu, dɔ nyikɔ tɔn me dɔ ye lekɔ sín hwe yetɔn le gudo, bonu è na sɔ hwe ke ye." Piyée, [azã wɔ gudo ɔ, é jla] "Mi lekɔ sín hwe mitɔn le gudo, bo le yehwesin nú mi dɔkpo dɔkpo dɔ Jezu Klisu sín nyikɔ me, bonu Mawu na sɔ hwe mitɔn le ke mi, bo mi na mɔ Yesinsen sín nũnina ɔ yí" (Mesédó 2:38). Kɔnéyi kpódó xwédo tɔn kpó ɔ, kosi we yĕ nyí, é dɔ mɔ cò, fíné lɔ ɔ, Piyée "gbé dɔ è ní le yehwesin nú yĕ dɔ Aklunɔ sín nyikɔ me" (Mesédó 10:48). (Lilédógbedevome gègè dɔ nũgbo nũgbo dɔ, "Đò Jezu Klisu sín nyikɔ me").

Samalíinu e ma nyí Jwifu ă le é lɔ bló baptem dɔ Jezu nyikɔ me. "Filípu ka jete yi Samalíi toxo me, bó je Klísu sín xó jlá yĕ jí..." "Amɔ, hwenu e yĕ dɔ nũ nú Filípu e dɔ Wen Đagbe jlá wen e dɔ xó dó axósúduḡu Mawu tɔn kpódó Jezu Klísu sín nyikɔ kpó wú é ɔ, súnnu kpódó nyɔnu kpó bĩ je yehwesin le jí..." "...Ye ko le yehwesin dɔ Aklunɔ Jezu sín nyikɔ me kpowun" (Mesédó 8:5, 12, 16).

Xwè mɔkpan gudo ɔ, Pɔlu yì Efezi, bo mɔ ahwanvu Jaan Baptemublonumétɔ ɔ tɔn dĕ le dɔ finɛ. "É kanbyɔ yĕ dɔ: 'Hwenu e mi dɔ nũ ɔ, mi yí Yesinsen a?' Bɔ yĕ yí gbe n'i dɔ: "Éo, mĩ tle se dɔ Yesinsen tíin ă." Bɔ é kanbyɔ yĕ dɔ: 'Yehwesin té mi ka le lo?' yĕ nɔ yí gbe n'i dɔ: "Yehwesin Jãan tɔn me." Bɔ Pɔlu dɔ: 'Yehwesin e Jãan le nú me é we nyí dɔ è ni lekɔ sín hwe metɔn le gudo, bo dɔ nú togun ɔ dɔ ye ni dɔ nũ nú me e dɔ gudo emitɔn jãwe é, é we nyí Jezu.' Ée yĕ se mɔ ɔ, yĕ le yehwesin dɔ Aklunɔ Jezu sín nyikɔ me." (Mesédó 19:2-5) Ahwanvu ene le ko bló baptem cò, nyikɔ Jezu tɔn dɔ taji sɔmɔ bɔ é zón bo ye lévɔ bló baptem dɔ nyikɔ Tɔn me.

É nyí baptem e è nɔ bló dɔ Jezu nyikɔ me é keḡe we mesédó le nɔ jla ă, loɔ, ye nɔ lé bló d'ejì. Mĩ sixu mɔ dɔ fí dĕbũ dɔ ye zán xógbɛ "dɔ Tó ɔ, Vĩ ɔ, kpodo Yesinsen ɔ kpo sín nyikɔ me" dó bló baptem nú me ă. É nyí wa ɔ, mĩ mɔ yĕ dɔ yehwesin le nú me we dɔ Aklunɔ Jezu Klísu sín nyikɔ me. Đò yehwesin-lile me dɔ Jezu sín nyikɔ me ɔ, ye bló nũ e Aklunɔ zón ye dɔ Matie 28:19 me é.

Tan dɔ nú mĩ dɔ xwè mɔkpan dɔ mesédó le gudo jɛn è wá dɔ lee è nɔ bló baptem gbɔn dɔ Jezu Klisu sín nyikɔ me é kpo lee è nɔ bló gbɔn é kpo. (D'albXógbetinme Biblu Tɔn Hastings tɔn, wemata. 1, wexwe 241.)

É cí ɖɔ é ɖò wɛn ɖɔ nǔ e wu gbɛ̃ta é́lɔ ɖò nǔ dɔn wɛ dó xógbe e è ɖó na ɖɔ ɖò yɛhwɛsin-
lilɛ mɛ lɛ é wu é kún nyí ɖɔ è ni tɛɖɛ̃ xógbe ɖé jí tawun ó, loɔ, è gbé nǔkplɔnmɛ e ɖɔ ɖɔ
Mawu nyí atɔndɔbǔ é – mɛ atɔn wɛ ɖò Mawu nyínyí ɔ mɛ nugbɔ à? Nǔ enɛ ɖó na nyí xóta
nǔkplɔnkplɔn ɖɛvo tɔn.

Nùkanbyɔ lɛ

1. Baptem sín tinmɛ wɛ nyí ɖɔ:

- a. Mi nylɔ dó sin mɛ .
- b. Kɔn sin dó .
- c. Mi kɔn sin dó .

2. Baptem (nylɔ mɛ dó sin mɛ) byɔ ɖɔ .

- a. nukɔn nukɔntɔn ɔ
- b. sin gege
- c. mɛ lɛ ɖɔ sin wa wɛ .
- d. sin mɛ yi yi kpodo sin mɛ tɔn kpo
- e. ɖiɖi kpo fínfín sín kú kpo
- f. nǔ e ɖò aga lɛ é bǐ

3. Enyi mɛɖé lɛ yɛhwɛsin dó Klisu mɛ gudo ɔ, Mawu nɔ fɔn ɛ sín kú, bo nɔ byɔ gbɛ ɔɔɔ ɖé mɛ. Nugbo

Adingban

4. Mɛɖé nɔ bǔ xá Klisu hwenu e é .

a. É ɖi nǔ ɖɔ Jezu wɛ nyí Klisu ɔ .

b. É lɛkɔ sín hwɛ tɔn lɛ gudo

c. È ɖi i dó kú Klisu tɔn mɛ bo Mawu fɔn ɛ sín kú .

5. Mɛ e kú nú hwɛhuhu, bó ɖi dó kú Klísu tɔn mɛ ɔ, é jɛ éɖéé sí sín hwɛhuhu mɛ, bó wá gbɛ ɖɔ Mawu mɛ
ɖɔ Klísu mɛ.

Nugbo Adingban

6. Xógbe alǔ tuto tɛ lɛ è ka ɖó na ɖɔ cobɔ baptem mɛɖé tɔn na nyí Mawu nukúnmɛ?

a. Ɖò Jezu sín nyikɔ mɛ kɛɖɛ .

b. Ɖò Tɔ́, Vɔ́ kpo Yesinsɛn kpo sín nyikɔ mɛ

c. É nyí xógbe alǔ xógbe ɖé lɛ ă, loɔ, ɖò nyikɔ Jezu tɔn mɛ ɔ, / aɛɛkpikpa tɔn wɛ .

BAPTEM NABI KA NYO? Nukplɔnmɛ

9gɔ ɔ.

Un ɖi nǔ ɖɔ égbé ɔ, baptem jɔ baptem ɖokpo géé wɛ tɔin bo è nɔ ylɔ hwɛhwɛ ɖɔ baptem Klisanwun tɔn alǔ “baptem e è
nɔ bló ɖò Klisu mɛ é.”

1. Efezinu le 4: 4-6 — “.Agbaza ɔkpó géé we t̄in, bo Yesinsen ɔkpó géé t̄in l̄e e nukúndíq̄o ɔkpó géé e Mawu ȳl̄ mi ná ʒ wú we é ȳl̄ mi gb̄n é. Aklúnɔ ɔkpó géé, n̄d̄iq̄i ɔkpó géé, yehwesin ɔkpó géé; Mawu ɔkpó géé we nyí T̄ɔ nú me b̄i, bo kpa ace nú me b̄i, bo d̄o az̄ wà we d̄o me b̄i me, bo d̄o mi me b̄i me.”

È kàn n̄ e b̄o: “Enyi baptem ɔkpó géé we t̄in ɔ, etewu me e wlan wema Eblée le t̄n é ka ɔ xó dó “baptem le” wu? **Eblée le 6:1, 2** — **“H̄n, m̄i ni jó xóɔɔkpó dó n̄gbododó nuk̄nt̄n Klisu t̄n le jí dó, bo ȳi n̄ e s̄ogbe le é k̄n, bo ma s̄ s̄ n̄kpl̄nme e nyí ɔ è ni lek̄ sín hwe m̄it̄n le gudo é, bo ɔi n̄ nú Mawu ó, bo lé s̄ n̄kpl̄nme baptem le t̄n, alɔ ɔi dó mé jí, f̄ínf̄ín sín kú kpo hw̄ɔi ɔ sín dodónu le ɔ te ó” (NKJ).**

Baptem ḡeḡe we è ɔ xó dó d̄o Biblu me, am̄, enyi è d̄e baptem e nyí n̄j̄ledon̄wu t̄n le é kpo ee nyí nú táan klewun ɔ le é kpo sín me ɔ, baptem ɔkpó géé we kpò bo è n̄ bló d̄o sinsen ɔ me égbé. É we nyí ɔ è ni nyl̄ me dó sin me d̄o Jezu Klisu sín nyik̄ me, bo na dó s̄ hwe ke me e wá Jezu ḡn, bo lek̄ sín hwe yet̄n le gudo, lobo ɔeji dó kú t̄n wu d̄o akluzu jí bo na d̄e hwe yet̄n le s̄in é.

2. Baptem tenme tenme e d̄o Biblu me le é .

ɔé. Yehwesin Jaan t̄n

Maki 1:4 — “Jaan Baptemublonum̄t̄ ɔ t̄n d̄o gbetótl̄ me, bo d̄o wen ɔ è ni lek̄ sín hwe met̄n le gudo, bo lek̄ sín hwe yet̄n le gudo, bonu Mawu na s̄ hwe yet̄n le ke ye.”

Mesédó 18:25 — “È ko kpl̄n Aklunɔ sín ali nya éné, bo gbigb̄ t̄n ɔ j̄l̄ ɔaxó, bo é n̄ ɔ xó dó Jezu wu, bo n̄ lé kpl̄n n̄ me le pépépépé, bo baptem Jaan t̄n ked̄e we é tūn.”

Mesédó 19:4 — “P̄lu ka ɔ: ‘Baptem e Jaan le nú me é we nyí ɔ è ni lek̄ sín hwe met̄n le gudo, bo ɔ nú togun ɔ ɔ ye ni ɔi n̄ nú me e ja d̄o gudo emit̄n é, é we nyí Jezu.’”

Yehwesin Jaan t̄n ɔ, hwenu klewun ɔ we é nyí, bo è s̄ na wà m̄hwenu e Klisu s̄ gbè t̄n jó d̄o akluzu jí gudo é ă.

b. Baptem d̄o myc me

Matie 3:7-12 — “Ée Jezu m̄ Falizyen léé kpódó Saduseen léé kpó ḡeḡe wá baptem bló gbé ʒ, é ɔ nú ȳ ɔ: ‘J̄n kúnkan e mi, m̄ ka kpl̄n mi ɔ mi ní h̄n nú xomesin Mawu t̄n e ja é? éné léé ʒ, è ko s̄ hw̄ ʒ dó at̄in léé sín d̄ wú, bó s̄ at̄in ɔeb̄ e ma n̄ ná sínsén ɔagbe ă é k̄n nyi myc me, bó nó s̄ sin dó bló yehwesin nú mi, bónú mi ná lé k̄ sín hwe mit̄n léé gudo. mi kpódó Yesinsen kpó, kpódó myc kpó, bo n̄ e é n̄ f̄ínf̄ín n̄ ná é ɔo alɔ t̄n me, bó ná kl̄ bl̄ehw̄in t̄n b̄i ml̄ml̄, bó ná bé bl̄ehw̄in t̄n dó bl̄ehw̄in t̄n me, lo ʒ, é ná dó myc e ma n̄ cí ă é dó zo.”

Baptem myc me tɔn nyí xl'hwé e Mawu na dɔ́ nú me e ma lekɔ́ sín hwe yetɔn le gudo ǎ le é tɔn.

c. Baptem dó Mɔyizi me .

1 Kɔ́lentinu le 10:1-2 — “Nɔ́vɛ́ ce le mi, un jló dɔ́ mi ni tuùn dɔ́ tɔ́gbó mĩtɔn le bí we nɔ́ akpókpó ɔ́ glɔ́, bo gbɔ́n xù ɔ́ jí, bɔ́ ye bí le yehwesin dɔ́ akpókpó ɔ́ me, bo lé gbɔ́n xù ɔ́ me, bo le yehwesin nú Mɔyizi.”

Hwenu e Izlayéli ví léé gosín Ejípu, bó gbɔ́n Xu Vɔ́vɔ́ ɔ́ jí ɔ́, sín we lé l' dɔ́ yě – akpókpó ɔ́ dɔ́ yě jí, bɔ́ Xu Vɔ́vɔ́ ɔ́ lé l' dɔ́ yě. Xókwín “baptem” ɔ́ zinzan dɔ́ nǚjledonũwu linu we nyí ene dɔ́ ali gègè nu, é nyí ye kedé we sín lel' dɔ́ ǎ (é na bo tle gbɔ́n ayikúngban xúxú jí ɔ́ nɛ). Nǚgbo ɔ́, nǚ e mĩ mɔ́ kpón é sín kpóndéwú nǚdɔ́d'ayí tɔn dé we. Lee ye jete sín kannumɔ́gbenu yetɔn bo wá kancica e dɔ́ ye kpo Mɔyizi kpo tentin é me, bo nyí gǎn yetɔn gbɔ́n é ɔ́, mɔ́jen mĩ lɔ́, dɔ́ yehwesin-lile me ɔ́, mĩ jete sín kannumɔ́gbenu hwéhuhu tɔn me, bo wá kancica dé me xá Jezu dɔ́ Aklunɔ́ mĩtɔn gbɔ́n é nɛ.

d. Baptem Wuvě mimɔ́ Tɔn .

Matie 20:20-23 — “Éné ɔ́ gúdo ɔ́, Zebedée ví léé sín nɔ́ sɛkpó Jezu kpódó ví tɔn léé kpó, bó je kpo bó byɔ́ ɛ, bɔ́ Jezu kanbyɔ́ ɛ dɔ́: ‘Étè a ba?’ É yí gbe n'i dɔ́: ‘Đǒ gbe dɔ́ ví ce we élí léé ní jínjón axósúduto towe me, dɔ́kpó dɔ́ dɔ́si towe xwé, bɔ́ dɔ́kpó dɔ́ amyɔ́ towe xwé.’ Jezu ka yí gbe n'i dɔ́: ‘Věfě e byɔ́ we mi dɛ ɔ́, mi sixú nu ǎ cé? Yě yí gbe n'i dɔ́: “Mĩ sixú.” É ka dɔ́ nú yě dɔ́: ‘Mi ná nu kɔ́fu ce, lo ɔ́, dɔ́si ce xwé abí amyɔ́ ce xwé ɔ́, nyé we ná ná ǎ;

Đò Mat. 26:39 — É xođé sédó Tɔ́ ɔ́ dɔ́ é ni “jó kɔ́fu elɔ́ dɔ́ zɔ́ nú mì; Đò Jaan 18:11 me ɔ́: “un ma nu kɔ́fu e Tɔ́ ce na mì é à?” “Akófu” kpo “baptem” kpo e xó Jezu dɔ́ dɔ́ fí é nyí nǚjledonũwu dé bo na dɔ́ dɔ́ xó dɔ́ wuvě bađabađa e é na mɔ́ dɔ́ malin-malin me, hwenu e é na sɔ́ éđée jó dɔ́ savɔ́ nú hwéhuhu mĩtɔn é jí. Gbè nǚjledonũwu tɔn we.

e. Yehwesin Klísu tɔn .

Maki 16:16 — “Me e dɔ́ nǚ, bo le baptem é na gán, loɔ́, me e ma dɔ́ nǚ ǎ ɔ́, è na dɔ́ hwe n'i.”

Ga. 3:27 — “Mi me e le baptem dɔ́ Klisu me le é bí we dɔ́ Klisu sín awu.”

Hlɔ́manu le 6: 3 — “Alǒ mi tuùn dɔ́ mĩ me e ko le yehwesin dɔ́ Klisu Jezu me le é bí we mĩ ko le yehwesin dɔ́ kú tɔn me à cé?”

f. Baptem e è nɔ́ bló kpo (dɔ́ ASV me) Yesinsen [1].kpón Nǚdɛxléme II e dɔ́ dɔ́ é lɔ́].

Đò Matie 3:11 me ɔ́, Jaan dɔ́ xó dɔ́ Jezu wu dɔ́: “É na sɔ́ Yesinsen dɔ́ bló baptem nú mi.”

Đò Mesédó 1:5 me ɔ́, Jezu dɔ́ nú yě dɔ́: “Jǎan ɔ́, sín we é sɔ́ dɔ́ le yehwesin nú me, lo ɔ́, azǎn yɔ́ywe dé din ɔ́, Yesinsen we è nǎ le yehwesin nú mi.”

Yesinsen sín yehwesin ɔ́ we nyí nǚ e Jezu bló kpo Yesinsen kpo dɔ́ Pantekotu sín azǎn gbè é.

Jaan 15:26 — “Amɔ̃, hwenu e Abɔɔtɔ́ e un na sédó mi sín Tó ɔ́ gón é na wá é ɔ́, Yesinsen nǔgbo ɔ́ tɔn e gosin Tó ɔ́ gón é wɛ, bɔ́ é na ɔ̀kúnnu nú mì.”

Pantekotu sín azǎn gbe ́, Jezu kɔn Yesinsen dó “gbetó lée bí jí” (kpón Mesédó 2:17). Yesinsen sín yehwesin-lile ́, nǔ e je azɔn ɔ̀kpó géé é wɛ. Nǔ e me é nɔ́ tón kɔ́ dó le é kpó ɔ̀ te có Yesinsen ko kɔn nyi gbetó le bí jí.

Xota:

Baptem ɔ̀kpɔ wɛ tɔ́n dìn. Xókwín e tinme tɔn nyí “nyinyi dó sin me” é zinzan dó jlé nǔ dó nǔ ɔ̀veo le wu, alǔ nǔ e je ɔ̀ hwexónu bɔ́ é ma byɔ ɔ̀ è ni vó ɔ̀ ǎ le é wɛ.

Nùkanbyo le

1. Jaan Baptemublonumétó ɔ́ jla baptem 1914 tɔn dé.

a. Hwesɔ́ke me

b. Hwlengán

c. Mɔ́yizi

2. Baptem myɔ́ tɔn ɔ́, hwe e Mawu na ɔ̀ nú me e ma leko sín hwe yetɔn le gudo ǎ le é sín wuntun wɛ é nyí

Nǔgbo adingban .

3. Sin e gbɔn Xù Vɔ́vɔ́ ɔ́ me é nɔ́ hwlen Izlayeli-ví le sín kannumɔ́gbenu Ejipunu le tɔn me có, baptem Klisu tɔn ka nɔ́ hwlen meɔ́ sín kannumɔ́gbenu hwehuhu tɔn me .

Nugbo adingban

4. Yehwesin-lile dó Klísu me ́, ylóyló e è nɔ́ yló Mawu ɔ̀ é ní sɔ́ hwe ke yě, bó ná dó klí hwe yetɔn lée ɔ̀kpó é. Nugbo

adingban

5. Yesinsen sín yehwesin ɔ́ wɛ nyí nǔ e Jezu wà kpo Yesinsen kpo ɔ̀ Pantekotu sín azǎn gbè é. Nugbo

adingban

Baptem ƆO YEN MÍME JI.

Nùkpɔ́nkpɔ́n 10gɔ́ ɔ́

Xóta Biblu tɔn e me le nɔ́ flú bo nɔ́ lé mɔ́ nukúnnú je me ganji ɔ̀ ayi me ǎ le é ɔ̀kpɔ wɛ nyí baptem e è nɔ́ bló kpo Yesinsen kpo é. Akpáxwé ɔ̀xó dé ɔ̀ xó ɔ́ me bɔ́ è nɔ́ ɔ̀kpɔ kpo tinme biblu tɔn e sɔ́gbe é dé kpo - ete ka nyí yehwesin-lile kpo Yesinsen kpo tawun? Nùkpɔ́nme elɔ́ tén kpón bo na wà mɔ́péépé. Nú è mɔ́ nukúnnú je nǔ ene me ɔ́, ene gudo ɔ́, xóta ɔ̀veo le gègè nɔ́ je wě, ɔ̀:

1. Hwetenu è ka nɔ́ le yehwesin nú meɔ́ kpo Yesinsen kpo?

2. Nǔ meɔ́ ka sixu tuùn ɔ̀ è ko le yehwesin nú emi alǔ gbɔ́ gbɔ́n?

3. Gbè ɔ̀veo le ɔ̀kpɔ wɛ nyí wuntun e xlé ɔ̀ è le yehwesin nú meɔ́ é à?

4. Ete ka je ɔ̀ Kɔ́neyi sín xwégbe ɔ̀ Mesédó 10gɔ́ ɔ́ me?

5. Yehwesin "dò" alò "dò" Yesinsen me ɔ, nũ ɔkpo ɔ we é nyí nú yehwesin "nú" alò "dò" Yesinsen me à?
6. Yesinsen sín yehwesin xó ɔ we Jezu ɔe hwenu e é ɔ nú Mesédó tɔn léé ɔ: "Mi ná mɔ hlɔ́hlɔ́n hwenu e Yesinsen ná jete dó mi jí é" (Mesédó 1:8)?
7. Nú yehwesin e è nɔ bló ɔò Yesinsen me é kpo ee è nɔ bló ɔò sin me é kpo tɔ́n ɔ, mĩ ka sixu ɔ ɔ "yelesin ɔkpo géé we tɔ́n à?"

Yesinsen ɔ, Jezu we bló yehwesin ɔ, éɔkponɔ

A. Matie 3:11 "Un nɔ le yehwesin nú mi kpo sin kpo, bo nɔ xlé ɔ mi lɛkɔ sín hwe mitɔn le gudo, amɔ, me e ɔò gudo ce ja é ɔò hlɔ́hlɔ́n hú mì, bɔ un jɛxa bo na hen afɔkpa tɔn ă. É we na le yehwesin nú mi kpodo Yesinsen kpodo myɔ kpo."

Maki 1:8 "Un le yehwesin nú mi kpodo sin kpo, bɔ éye ka na le yehwesin nú mi kpodo Yesinsen kpo."

Luki 3:16 Jaan ka yí gbe nú me bí ɔ: "Un nɔ le yehwesin nú mi kpódó sin kpo, lo ɔ, me e ɔò hlɔ́hlɔ́n hú mì ɔ ɔ jăwe we, bɔ un jɛxa bó ná tún afɔkpa tɔn sín kan ă."

Jaan 1:33 "Un tunwun i ă, lo ɔ, me e sé mì dó ɔ má le yehwesin nú me kpódó sin kpo ɔ ɔ nú mì ɔ: 'Me e a mɔ Yesinsen je te dó me jí, bó ɔ jĩ tɔn ɔ, me éné we nyí me e nɔ le yehwesin nú me kpódó Yesinsen kpo é.'"

Nũ e è na flín é: é nyí nũ e gbetɔ́ le wà é ă, é ka lé nyí nũ e Yesinsen wà é ă, loɔ, Jezu we wà.

1. Jaan (e nylɔ́ me dó sin me é) ɔò wɛnɔɔgbe jla tóɔɔtɔ́ tɔn le we ɔ ye ni lɛkɔ sín hwe yetɔn le gudo bo mɔ hwɛngán.

2. É ɔ nú yě ɔ me e hú é mí ɔ ɔé ɔ wĩwá we; ene wu ɔ, hwenu e ye ɔ bo na wá gbeta ɔ kɔn bo na lɛkɔ sín hwe yetɔn le gudo é hwe.

3. Azán le alò hwenu e nũ le je dó é xó ɔ we Jaan dè ă (é nyí lee nũ le je gbɔn é alò hwenu e nũ le na je dó é ă); loɔ, ɔaxó e Jezu nyí é keɔe jí we é ɔ xó dó.

4. È na mɔ ace tɔn ɔò lee é sixu le yehwesin nú me gbɔn Yesinsen kpo myɔ kpo me é me. ɔé. Jezu ɔó ace dó ye me wè le jí.

b. É nyí ɔ nũ ɔkpo ɔ we ye me wè le nyí ă.

5. Baptem e è nɔ bló kpo Yesinsen kpo é nɔ byɔ myɔ ă.

ɔé. "Myɔ ɔe" e ɔ mesédó léé jí ɔ Mesédó 2 me ɔ, myɔ me nylɔ́ me ă.

b. Linlin vovo wè wu we baptem wè ene le dè.

6. Baptem e è nɔ bló kpo myɔ kpo é.

ɔé. Matie 3:12; "É ná klɔ́ fí e é nɔ fún jinukún ɔ ɔ bí mlémlé, bó ná bé jinukún tɔn dó agɔ́ me, lo ɔ, é ná dó zunkó léé zo kpódó myɔ e ma nɔ cí ă é kpo."

Un. Jaan tuùn ɔ gbetɔ́ gbɛnu wè we ɔò tóɔɔtɔ́ emitɔn le me, ye we nyí me ɔéɔee na yí wɛn emitɔn le é (blɛhwín le), kpo me ɔéɔee na gbé le é kpo (blɛhwín le).

ii. Me e ná yí gbe ná, bó ná lé kó sín hwe yětɔn léé gúdo léé ná mɔ nyɔna yehwesin-lile tɔn ɔ tɔn.

atɔn. Me e ma yí gbe ná ǎ léé ɔ, è nǎ dɔn tó nú yě dɔ yehwesin-lile ɔ sín myɔ me.

(a) Nǔ éné ɔ je dó tódóótɔ éné léé jí nǔgbó dɔ xwe 70 H.M.

(b) È dɔ xó éné ɔ dó Wen Ɖagbe Jaan tɔn me ǎ, vlafo dó è wlán Jaan dɔ xwe 70 H.M.

iv. Malacii 4:1-6 sɔgbe xá Matie 3:10-12.

B. Mesédó 2:33; “Hǔn, hwenu e è sɔ ε dó dísíxwé nú Mawu, bo yí Yesinsen e sín akpá é dó é sín Tɔ tɔn gón é ɔ, é kɔn nǔ e mi mɔ we dìn, bo dò sise we dìn le é dó mí jí.”

C. Medebǔ (gbetɔ le alɔ Yesinsen) na le yehwesin nú me kpo Yesinsen kpo ǎ. Jezu kedɛ we na wà mɔ. Gbetɔ e è le yehwesin nú sin kpo Yesinsen kpo le é nɔ na núnina le kpo hlɔnhlɔn kpo bo ye na kpéwú có ye me wè le dǛ ka le yehwesin kpo Yesinsen kpo ǎ. Nú mí xà dò Biblu me dɔ gbetɔ dé dò nǔ wà we alɔ Yesinsen dò nǔ wà we ɔ, mí sixu tuùn dɔ nǔ mɔhun kún dò baptem e è bló kpo Yesinsen kpo é xó dɔ we ó.

Yehwesin mímé ɔ we nyí nǔ e è nɔ bló dò gbigbo ɔ me é, bo é nɔ nyí nǔ e gbigbo ɔ nɔ wà é ǎ.

A. Matie 3:11 Jezu ... "nɔ le yehwesin kpodo (alɔ Yesinsen) kpo."

B. Biblu dɔ yehwesin "dò" Yesinsen me ǎ, loɔ, yehwesin "dò" Yesinsen me ɔ we.

1. Nǔ e Yesinsen wa é we ǎ (bo na gó, bo na dó dó wuntun, bo na na hlɔnhlɔn, bo na na núnina le) loɔ, nǔ e Jezu wà kpo Yesinsen kpo é we.

2. É nyí núníná xódíɔ dó gbè tenme tenme me ǎ (nǔ e Yesinsen bló é we, é nyí Jezu ǎ (1 Kɔlentinu le 12.11).

3. Dò xógbɛ deɔ me ɔ, nǔ e Yesinsen nɔ wà é dé we ǎ, loɔ, nǔ e è nɔ wà kpo Yesinsen kpo é we.

Yesinsen Sín Yesinsen Sín Yesinsen Je Gbɔn Pantekotu Azǎn Gbè Bo É Je Je Nukɔn É ǎ.

A. Matie 3:11 - É ko je hwenu e Jaan le yehwesin nú Jezu é ǎ.

B. Jaan 7:39 11 kpo 12:16, 23 kpo - É na je hwenu e Jezu na dó susu é (dò fínfón sín kú tɔn gudo). Mesédó 1:4-5 - Fíné ɔ, gan e me Jezu yi jixwé é ɔ, yě ko mɔ akpá e Tɔ ɔ dó yě é ǎ (v. 4), é we nyí yehwesin-lile kpó Yesinsen kpó (v. 5).

C. Mesédó 2:16-17 - Dò Pantekotu sín azǎn gbè ɔ, dò xódíɔ tɔn me ɔ, Piyéé xlé dɔ nǔ e je dò azǎn ene gbè le é we nyí nǔdɔd'ayí e gbeyidɔ Joweli dɔ dó yehwesin-lile kpo Yesinsen kpo wu é sín jije.

D. Yesinsen ɔ ko dò fine, bo dò azɔ wà we, bo dò yi yi we, bo dò hlɔnhlɔn na me we, mɔ mɔ sín hwenu e è dó gbè ɔ é có, nǔ debǔ e é wà alɔ wà xá ε cobɔ Pantekotu sín azǎn ɔ wá sù é dǛ dò fine ǎ, bo é nɔ yɔ dɔ "yepɛm kpo Yesinsen kpo". Cóbónú Pantekotu ná wá ɔ, gbetɔ léé ko gó Yesinsen me, bó ko yí hlɔnhlɔn sín Yesinsen gón, amɔ, è nɔ yɔ nǔ éné léé dǛbǔ dɔ "Yesinsen sín yehwesin" ǎ.

E. Ene wu ɔ, É nyí...

1. hlɔnhlɔn e é dó bo na wà nǔjiwǔ le é (me gègè ko wà nǔjiwǔ cobɔ Pantekotu wá sù).

2. núníná gbigbo tɔn (è ko sɔ gbigbo dó me gègè jí cobɔ Pantekotu wá sù).

3. bo na gó nú Yesinsen (me gègè ko dò fine cobɔ Pantekotu wá yi).

- dé. Jaan (Luki 1:15).
- b. Izabeli (Luki 1:41).
- c. Zakalíi (Luki 1:67).

4. bó ná dó Yesinsen sín awu me dó gbetó e do Alesándlu Xóxó ́ me léε (cobo Pantekotu ná wá) ko dó Yesinsen sín awu me (kpón Hweđtótó léε 6:34; 1 Tan 12:18; 2 Tan 24:20).

Yehwesin Mímé Đo È Nɔ Ylɔ Ylɔ Ylɔ Đo “Akpá Tó Tɔn Tɔn”

A. Jezu ko do xó dó akpá e Tó ɔ dó nú ahwanvu tɔn le é wu d’ayí. Tó ɔ d’akpá do emi na sé Yesinsen ɔ dó do Jezu sín nyikɔ me hwenu e Jezu na lekɔ yi jixwé gudo é.

1. Jaan 14:16,17,26 "Un ná byó Tó ́, bo é ná ná Alɔdómetó d’εvo mi, bo é ná nɔ kpó xá mi káká sýi. lo ́, mi tunwun i, do é do kpó xá mi, bó ná nɔ mi me. ... "Amɔ, Alɔgɔtótó Yesinsen e Tó ́ ná sé do nyikɔ ce me ́ we ná kplón nǔ bí mi, bó ná flín nǔ e un do nú mi léε bí mi."
2. Jaan 15:26 "Amɔ, hwenu e Alɔgɔtótó e un ná sé do mi sín Tó ́ gón é ná wá ́, Yesinsen nǔgbó tɔn e gosín Tó ́ gón ́ ná de kúnnu nú mì."
3. Jaan 16:7 "É do mɔ́ có, un do nǔgbó do nú mi we: yiyi ce ná nyó nú mi, do nú un ma yi ă ́, Alɔgɔtótó ́ ná wá mi gón ă; lo ́, nú un yi ́, un ná sé ε do mi."
4. Mesédó 1:4,5 "Hwenu e é kplé xá yě ́, é de gbe nú yě do: “Mi ma gosín Jeluzalému ó, lo ́, mi nɔ te kpón akpá e Tó ́ do é, bo mi se do así ce.

B. Đò Pantekotu sín azǎn gbè ɔ, Jezu kɔn Yesinsen do gbetó le bí jí. Nǔ ene e je é we nyí nǔ e Joweli (kpo Ezayíi kpo) ko do d’ayí xwè kanweko mɔkpan je nukɔn é:

1. Ezayíi 32:15 Kaka je hwenu e Yesinsen ná kɔn nyi mǐ jí sín jixwé, bo gbetótóló ná húzú gle e me atín sínsén de é, bo è na kpón gle e me atín sínsén de é do mɔ zunkan é.
2. Ezayíi 44:3 Đó un ná kɔn sin do me e kɔ xú é jí, bó ná kɔn tɔsisa do ayíkúngban xúxú jí; Un ná kɔn Ye ce do kúnkan towe léε jí.
3. Joweli 2:28 (Mesédó 2:17) "Éné gúdo ́, un ná kɔn Ye ce do gbetó léε bí jí."

C. Đò Pantekotu sín azǎn gbè ɔ, Tó ɔ bló akpá tɔn bo Jezu kɔn Yesinsen do jí tɔn - Mesédó 2:33 "Éné ́ wú ́, é sɔ ε yi jí do d’isíxwé nú Mawu, bó yí Yesinsen e sín akpá Tó tɔn do é sín así tɔn, bo é kɔn nyi ayí, bo mi do mimɔ we din, bó do sise we din."

Nǔ e è na flín é: Baptem e è nɔ bló kpo Yesinsen kpo é nyi akpá de hwebĩnu bo .**hweđebũnu**gbediđe de.

Tinme “Baptem Yehwesin Mímé Tɔn” Tɔn

Yesinsen sín yehwesin ɔ we nyí nǔ e Jezu bló kpo Yesinsen kpo do Pantekotu sín azǎn gbè, bo na do bló bo akpá e Tó tɔn do é na jenu é -**Jezu kɔn Yesinsen do gbetó léε bí jí**. Yesinsen ́ sín hwenénu ́, é je me e è hwlen gán léε bí sí, é sɔ nyí ako (Jwifu abí pagáwùn) abí azɔ e é do do acekpikpa Mawu tɔn me é (vɔ́sánú-xwlémawutó, gbeyiđɔ, nǔ d’εvo léε ă).

Nũ e é nɔ byɔ le é dɛ le:

ÐÉ. Tinme tɔn we nyí dɔ è sɔ Yesinsen dɔ te nú gbetɔ le bĩ. lè tɔn we Me dɛdɛe nɔ yí .
nyí me dɛdɛe huzu Klisanwun le é tɔn.

B. Azɔn dɔkpo we è bló baptem nú me kpo Yesinsen kpo dɔ hwenuxó me .. Éyɛ, Yesinsen kɔn nyi ayí azɔn dɔkpo géé.

1. Lè e Jezu kú azɔn dɔkpo káká sɔyi é ɔ, mɔ dɔkpo ɔ we Yesinsen kɔn nyi ayí azɔn dɔkpo káká sɔyi. Nũ e je dɔ hwexónu le é wè ene le dɔ na lévɔ je gbedé ă.
2. Mesédó 10:45 tle dè nũgbo ene xlé. Ðò Kɔneyi xwégbe ɔ, Yesinsen jete dɔ me e ma nyí Jwifu ă bo se Wen Ðagbe ɔ le é jí. Ye je xó dɔ jí dɔ gbè vovo le me jí. Nũ éné ɔ zɔn bɔ Jwifu léé dɛji dɔ Yesinsen kɔn nyi me e ma nyí Jwifu ă léé kpódó Jwifu léé kpó jí.
3. Amɔ, hwetɛnu we è ka kɔn nyi Kosi léé jí? Pantekotu sín azɔn gbè we. Hwenu e è zán xókwin e dɔ Mesédó me é sín hwenu maqóblɔ é xlé ene. É nɔ xlé nũwiwa e è fó dɔ hwenu e wá yí é dɛ, bɔ nũ e me é nɔ tɔn kɔ dɔ le é kpó dɔ te dɔ égbé é. Éé é kɔn nyi ayí tlóló ɔ, Yesinsen je azɔ tɔn léé wa jí, amɔ, nũ e é nɔ wa léé dɛbũ we è nɔ ylɔ dɔ "yɛlesin" ă.
4. Yesinsen yehwesin tɔn we nyí nũ e Jezu bló kpo Yesinsen kpo dɔ Pantekotu sín azɔn gbè é. Nũ e yehwesin-lile e è bló kpo Yesinsen kpo é nɔ wà é dɔkpo ɔ we nyí kú Klisu tɔn. É kú nú me bĩ có, me e dɔ nũ, bo lekɔ sín hwe yetɔn le gudo, bo bló baptem dɔ sin me le é kedɛ we nɔ mɔ lè tɔn. É kɔn dɔ gbetɔ le bĩ jí có, me dɛdɛe dɔ nũ, lekɔ sín hwe yetɔn le gudo, bo bló baptem dɔ sin me le é kedɛ we nɔ mɔ lè tɔn.
5. Éé é kɔn nyi ayí tlóló ɔ, Yesinsen je azɔ tɔn léé wa jí, amɔ, nũ e é wa abĩ nũ e é wa é dɛbũ we è nɔ ylɔ dɔ yehwesin-lile kpódó Yesinsen kpó ă. Yesinsen sín yehwesin le gbé we Jezu le gbé dɔ Pantekotu sín azɔn gbe.
6. Ðò nũwiwa me ɔ, nũ e yehwesin-lile kpo Yesinsen kpo nɔ wà é dɔkpo ɔ we nyí kú Klisu tɔn. É na bo tle kú nú gbetɔ e dɔ xwè vovo le é bĩ ɔ, me dɛdɛe dɔ nũ, bo lekɔ sín hwe yetɔn le gudo, lobo bló baptem dɔ sin me le é kedɛ we nɔ dɔ lè tɔn. Yesinsen na bo kɔn nyi gbetɔ le bĩ jí ɔ, me e dɔ nũ, bo lekɔ sín hwe yetɔn le gudo, bo le yehwesin dɔ sin me le é kedɛ we nɔ mɔ lè tɔn.

C. Me e dɔ xwè vovo le é bĩ we è le yehwesin na kpo Yesinsen kpo potentiellement bɔ me e è hwɛn gán dɔ Klisu me dɔ xwè le bĩ me le é bĩ we è le yehwesin ganji dɔ Yesinsen me.

Akpá e Tɔ ɔ dɔ ɔ né (Mesédó 1.4,5). Jezu yí akpá e Tɔ tɔn dɔ é (Mesédó 2.33). Piyéé, dɔ Mesédó 2:39 me ɔ, tinme dɔ akpá ɔ nyí nú "mi me devo le" - Jwifu ene le e dɔ Pantekotu ɔ hwenu le é, "vĩ mitɔn le" - Jwifu jijime e ja le é tɔn le, kpo "me e dɔ zɔ le é bĩ" - Kosi le (Kpón Efɛzinu le 2:13), nú me e Aklunɔ Klisanwun Mawu mĩtɔn na ylɔ dɔ a allges me le é bĩ.

D. Égbé ɔ, enyi a dɔ Klisu me ɔ, a ko le yehwesin dɔ Yesinsen me ganji ..

Amɔ, hwetɛnu? Ðò Pantekotu sín azɔn gbè. Amɔ, nɛ é ka wà gbɔn? Mɔ dɔkpo ɔ, Jezu kú dɔ ta towe me sín xwe afɔwó (2 000) dɛ. A mɔ lè kú Klisu tɔn tɔn hwenu e a huzu Klisanwun é. Yesinsen kɔn nyi gbetɔ le bĩ jí sín xwè 2 000 dɛ. A mɔ lè nũ ene e è kɔn nyi ayí é tɔn hwenu e a huzu Klisanwun é.

Baptem Yesinsen Tɔn ɔ, Tinme tɔn we nyí dɔ "A ni Mɔ Hlɔnhlɔn Nũjiwũ Tɔn Ðò Yesinsen Me" Ă.

- A. Luki 24:49 "Un ɔ akpá e Tó ce dó ́ sé dó mi we, amɔ, mi na Jeluzalému toxo ́ me káká je hwenu e mi ná ɔ́ hɔ́nhlɔ́n e gosín aga é." é ɔ́ ɔ́ akpá e Tó ɔ́ dó é nyí nŭ ɔ́kpo ɔ́ kpo "yi hɔ́nhlɔ́n" kpo á. É ɔ́ ɔ́ nŭ wè le bí we na zón bo ye na na Jeluzalému. Yesinsen ná hɔ́nhlɔ́n cóbónú Pantekotu ná wá có yehwesin-lile kpodó Yesinsen kpo ́, é je je nukɔ́n nŭ Pantekotu á.
- B. Jezu na Yesinsen bo Yesinsen na hɔ́nhlɔ́n amɔ yehwesin ɔ́ we nyi nu e Jezu wa ɔ́ bo ka nyi nu e Yesinsen wa ɔ́ á.
- C. Klisanwun le bi we blo nujiwŭ á loɔ, Klisanwun le bi we ma Yesinsen ɔ́.
- D. ɔ́ ɔ́ yehwesin e è bló kpo Yesinsen kpo é nyí nŭ e je ɔ́ hwenuxó me é ɔ́ wutu ɔ́, é ɔ́ linlin ɔ́ bo na ɔ́ xó dó "yehwesin e è bló kpo Yesinsen kpo é yíyí" jí á. Biblu zán xógbe mɔhun gbedé á. Né'a ka sixu yí nŭ e je wá yí é ɔ́ gbɔ́n? Mí sixu yí Yesinsen ɔ́ aló mí sixu yí nŭnina ɔ́ sín Yesinsen gón có mí ka sixu yí "yehwesin ɔ́ sín yehwesin" ɔ́ á.

Mí ɔ́ Na ɔ́ Vogbingɔ́n ɔ́ "Baptem Yehwe Tɔ́n" E Nyi Azɔ́Jezu Tɔ́n ɔ́ É, Kpodó Hɔ́nhlɔ́n Na Me, E Nyi Azɔ́Yehwesin Tɔ́n ɔ́ É Kpo Tentin.

- A. Nŭwanyido e na je hú bí ɔ́ ayi me nŭ me gègè é ne - è na xò nŭ e Jezu wà kpo Yesinsen kpo é (Yehwesin aló kɔ́n nyi ayí) kpo nŭ e Yesinsen wà hwenu e è kɔ́n nyi ayí aló è bló bo é ɔ́ te é kpo kplé.
- B. ɔ́i kpodéwú ɔ́, Yesinsen na hɔ́nhlɔ́n nŭjiwŭ tɔ́n gbetó le bo ye na dó gbè ɔ́evo le bo na gbɔ́ azɔ́n nŭ azinzɔ́n le.
- C. É na ɔ́ wuntun nŭɔ́tɔ́ Klisu tɔ́n le, é na na me e è hwlen gán le é me, é na sɔ́ gbígbo dó mesédó le kpo gbeyiɔ́ le kpo jí, é na dó gbɔ́ nŭ me le bo na lé xlé ali ye, mɔ́mɔ́ có, è na yɔ́ nŭ ene le ɔ́ ɔ́ "yepem" á.
- D. Yehwesin ɔ́ we nyi nu e Jezu blo kpodó Yesinsen kpo ɔ́ Pantekotu gbe ɔ́ - E kɔ́n nyi gbeto bi ji.
- E. ɔ́ Biblu me ɔ́, enyi Yesinsen jete dó meɔ́ jí, bo wá meɔ́ jí aló je meɔ́ jí ɔ́, me ene na yí hɔ́nhlɔ́n Mawu tɔ́n .

1. É jete dó Jezu jí bo é bló nŭjiwŭ le Matie 3:16.

- Luki 3:22 .
- Luki 4:18 .
- Maki 1:10 .
- Jaan 1:32 .

- 2. Luki 2:25-27 - Sinmenyɔ́ ɔ́ nŭɔ́ɔ́'ayí .
- 3. Luki 1:35 - Mali ma xo Jezu tɔ́n .
- 4. Mesédó 1:8 - mesédó lé yí hɔ́nhlɔ́n .
- 5. Mesédó 2:3, 4 - Ye ɔ́ xó dó gbè ɔ́evo le me .
- 6. Mesédó 8:16 - Ye bló wuntun le .
- 7. Mesédó 10:44, 45 - Ye na ɔ́ xó dó gbè ɔ́evo le me .
- 8. Mesédó 19:6 - Yé nŭ ɔ́ xó dó gbe tenme tenme me, bó nŭ ɔ́ xó ɔ́'ayí .

Nũ e è na flín é: ðò .**Mesédó 8**, mesédó le nyí sunnu dǎǎe è cyan dǎ taji bonu ye na mǎ finfín sín kú Jezu tǎn é. Ye dǎ nũwukpikpé le:**Luki 24:48; Mesédó 1:8; 1 Jaan 1:1-2.**kpo wema e no xlé dǎ è nyí medé é kpo .: **2 Kolentinu le 12:12; 1 Kolentinu le 9:1; Mesédó 1:21,22; Mesédó 8:18.**Ye kpo ye kpo kedǎ we dǎ hǎnhǎn bo na bló bǎ Yesinsen na je medé jí gbǎn ab dǎdǎ dó medé jí gblame (bo na lé na hǎnhǎn) .

Mi Jle Yehwesin Kpodo Yesinsen kpo Dó Yehwesin Sinme Tǎn Wu Bo Na Kpǎn De ðò Ye Me We le Me É ðò "Yehwesin Ðokpo" E ðò Efezinu le 4:5 Me É Me.

Yehwesin ðò Sin Me (ðò Jezu Tǎn Nyikǎ Me) A.

Gbetǎ le we no bló

Matie 28:19 .

Mesédó 8:38 .

1 Kolentinu le 1:14-16 .

B. È bló kpo sin kpo

Mesédó 8:38-39 .

Mesédó 10:47 .

C. É je azǎn gèǎ (dǎ huzuhuzu dǎkpo dǎkpo hwenu)

D. Sǎn we é nyí, é nyí akpǎ dé ã Mesédó

2:38 .

Mesédó 22:16 .

E. Tinme dé: Yehwesin-lile Klisanwun tǎn we nyí dǎ è ni nylǎ medé dó sin me dǎ Jezu sín nyikǎ me (dǎ ace Jezu tǎn me) bo na dó sǎ hwe le ke me. Nũdǎdǎ kpo hwesǎke me kpo we no je nukǎn n'í hwebǎnu.

F. Nũkplǎnme dé le:

- Baptem e è no bló dǎ sin me é dǎ dandan (**Maki 16:16; Mesédó 2:38; 22:16 me.**)
- Me e dǎ nũ é kedǎ we è na yí gbè na bǎ é na bló baptem (**Mesédó 8:37-38**)
- Baptem nǎte nú cyǎdǎdǎ dé .(**Hǎmanu le 6:3-6.**). Gbǎn nylǎ nylǎ me gblame we.
- ðò yehwesin me ǎ, mǎ no byǎ Klisu me (Galatinu le 3:26, 27)

Efezinu le 4:5 dǎ dǎ "baptem dǎkpo géé we tǎn". Yehwesin éné ǎ, yehwesin e è no bló dǎ sin me é we, dǎ yehwesin e è no bló dǎ Yesinsen me ǎ ko je, bǎ é sǎ byǎ dǎ è nǎ vǎ bló ã. Amǎ, è kpó dǎ baptem bló we dǎ sin me dǎ Jezu sín nyikǎ me hweǎebǎnu e medé huzu Klisanwun é.

Medé le No Ðǎ Ðǎ Mesédó le Kpowun È Dó Akpǎ "Yehwesin Mímé Tǎn" ǎ Tǎn.

"Baptem Yesinsen tǎn" nu me ene le ǎ, hwenu e medǎ no mǎ hǎnhǎn sin Yesinsen me dǎ gbigbǎ, nudǎle, nujiwu, etc. Amǎ, tagba le dǎ linlin ene ǎ me.

Nukǎntǎn ǎ, xǎgbe "baptem gbigbǎ tǎn" ǎ dǎ Biblu me ã. Lilédǎgbǎǎvome le bǎ we dǎ "yepem e è no bló dǎ Yesinsen me é" alǎ "yeesin e è no bló dǎ Yesinsen me é." Yesinsen no le yehwesin nú me ã;

é nyó wà ɔ, baptem e me è nɔ zán Yesinsen dè é wɛ. Dò akpá e è dó dò Alexwé Xóxó ɔ me le é me ɔ, Yesinsen wɛ na kɔn nyi ayí bɔ nūnina nūjiwū e Yesinsen na na me le é na dè ene xlé. É dó ná hen nū e è kɔn nyi ayí é dó ayi me – é nyí nūnina ā, lo ɔ, Yesinsen wɛ. Akpá e è dó ɔ wɛ nyí Yesinsen, é nyí nūníná e Yesinsen ná má hwenu e è kɔn nyi ayí gudo é ā. È ko bló nūjiwū le kpo nūnina le kpo xóxó cobɔ baptem ene wá, amɔ, nū e sín akpá è dó é je dò azān ene gbè kedɛ, é nyí je nukɔn nú ene ā. Kaka je azān éné ɔ gbe ɔ, Yesinsen ɔ kɔn nyi gbetɔ léé bí jí gbedé ā, amɔ, sín azān éné ɔ gbe ɔ, me bí sixú yí Yesinsen ɔ. Xó e Jezu dɔ dɔ Mesédó 1:4- 5 me ɔ xlé dɔ akpá Tó ɔ tɔn kpódó yehwesin-lile kpódó Yesinsen kpo nyí nū dɔkpó ɔ. Hwenu e mesédó léé yí Yesinsen dɔ Mesédó 2 me ɔ, Piyée dɔ dɔ v.16 me dɔ nūdɔd'ayí Joweli tɔn (akpá Tó ɔ tɔn) dɔ jije wɛ. Nū éné ɔ ɔɔgbe xá xó e Jezu dɔ dɔ 1:4,5 me é. Dò 2:33 me ɔ, Piyée yí gbè nú Jaan 7:39 bo dɔ cédcédé dɔ akpá ɔ wɛ nyí Yesinsen kɔn nyi ayí. Hwenu e Piyée dɔ: "nū e mi mɔ, bó se éné ɔ" ɔ, é dɔ nū e Yesinsen nɔ dɛ xlé léé zán wɛ bó ná dó xlé dɔ Yesinsen ɔ, nūgbó ɔ, è kɔn nyi ayí. Jezu kɔn Yesinsen dó jí tɔn lě e è d'akpá tɔn gbɔn dɔ Alesándlu Xóxó ɔ me é.

Me e nɔ dɔ dɔ mesédó léé kedɛ wɛ è dɔ akpá e è dó nú yehwesin-lile é ɔ, medé léé nɔ tɛdɛ jí dɔ dɔ akpáxwé e me Jezu dɔ xó dó nū éné wú dɛ léé me ɔ, mesédó léé kedɛ wɛ dɔ fínɛ (kpɔndéwú ɔ, Mesédó 1.4-5). Amɔ, hwenu e Jezu dɔ xó nú mesédó le é ɔ, ene dó dogbó nú akpá ɔ dandan ā. Nūgbó ɔ, enyi mí kpɔn wemafo dɛdɛe dɔ xó dó baptem ene jí le é bí ɔ, mí nɔ mɔ dɔ é kún nyí mɔ'ó. Hwenu e Jaan Yehwesinlenúmetɔ ɔ dò xó dɔ wɛ é ɔ, é nyí mesédó le kedɛ wɛ é dò xó dɔ na wɛ ā, loɔ, Jwifu tobutobu e yí ba yehwesin le nú ye dò así tɔn le é wɛ é dɔ xó na (Matie 3:1-12 kpo Luki 3:15, 16 kpo). Hwenu e mesédó Jaan dɔ xó dó akpá (é wɛ nyí, yehwesin-lile kpo Yesinsen kpo) wu dò Jaan 7:39 me é ɔ, mesédó le kedɛ wɛ é dɔ xó dó ā. Akpá e Mesédó léé dó ɔ, medé léé kedɛ wɛ é dó ā, lo ɔ, é nyí akpá dɛ nú me e è hwlen gán léé bí. Hwejiɔ e wu medé le lin dɔ é dó dogbó é dɔkpɔ wɛ nyí dɔ ye kún mɔ nukúnnú je wu dɔ baptem e è nɔ bló kpo Yesinsen kpo é kún nyí nūnina le mímá ó (ex. gbè le) alɔ nūjiwū dé ā.

Bɔ Kɔneyi sín Xó ɔ ka lo? (Mesédó 10-11)

Dò Mesédó 10: 44-45 me ɔ, è ylo Piyée dɔ é ni jla wen ɔ me e ma nyí Jwifu ā le é. Hwenu e é dɔ Mawuxó ɔ jlá wɛ ɔ, Yesinsen wá me e ma nyí Jwifu ā léé jí, bɔ yě je gbe tenme tenme dó jí. Éné ɔ, é xlé dɔ me e ma nyí Jwifu ā léé yí Yesinsen cóbó wá huzu Klisusentɔ wɛ a? É nyí mɔ'gbedé ā. Nūgbó ɔ, Yesinsen ko wa azɔ dɔ medé léé me cóbɔ Mesédó 2. Sawúlu e dɔ Alesándlu Xóxó ɔ me ɔ nyí kpɔndéwú dé. Dò 1 Samuweli 10:10 me ɔ, Ye Aklunɔ tɔn byɔ Sawulu me bɔ é dɔ xó d'ayí (kpɔn 1 Samuweli 11:6 lɔmɔ). Dò 1 Samuweli 16:14 me ɔ, è dɔ dɔ Ye Mawu Mavɔmavɔ tɔn dè sín me, amɔ, dò 1 Samuweli 19:23 me ɔ, Ye ɔ lévɔ wá Sawulu jí bɔ é dɔ xó d'ayí. Ye ɔ sixú wá medé jí, bó ná bló bɔ é ná dɔ nūdɔd'ayí (alɔ ná bló nū dɛvo) bɔ éné ɔ gúdo ɔ, é ná dɛ édcé sín. Medé bɔ Yesinsen nɔ wà nū dó wū tɔn, kaka je nūdɔd'ayí jí ɔ, é nɔ xlé dandan dɔ Yesinsen nɔ nɔ me ene me lee è d'akpá tɔn gbɔn dò Alexwíí Xóxó ɔ me é ā.

Dò Mesédó le me ɔ, mí kplɔn nū dó akpá Yesinsen tɔn wu gbɔn wendagbejiɔ Piyée tɔn gblame dò wemata 2gɔ ɔ me. Nū sixú nyí mɔ' dó Yesinsen kɔn nyi gbetɔ léé bí jí. Dò Mesédó 10 me ɔ, Mawu jló na xlé dɔ me e ma nyí Jwifu ā le é lo d'eme, lee è na jla gbɔn dò nukɔnme é: "É .

does not make a distinction". Yehwe ɔ je ye jí cobɔ ye wá huzu Klisanwun, bo xlé ɔ Mawu yí Kosi le gó nú Jwifu dǎdǎe ɔ ní nú Jezu ɔ é we ní Klisu le é. Hwenu e Piyé kpo me devo le kpo mɔ mɔ é ɔ, ye tuùn ɔ hwenu e è kɔn Yesinsen dó ye jí é ɔ, ɔ Mesédó 2gɔ ɔ me (xógbe ɔ ɔ hwenu maqóblɔ me been Genles out, The had out). xesi ɔ we, bɔ Kosi léé le yehwesin, yě ma gbò ada ă, bɔ lě e akpá e Mawu dó nú yě gbɔn é ɔ, yě yí Yesinsen.

Nùkanbyɔ le

1. Yehwesin ɔ, Jezu kedǎ we bló yehwesin ɔ na Nugbo ____
Adingban ____

2. Yehwesin e è nɔ bló kpo Yesinsen kpo é ní nú e è nɔ wà kpo Yesinsen kpo é ă, é ní nú e è nɔ bló kpo Yesinsen kpo é ă.
Nugbo ____ Adingban ____

3. Yehwesin-lile kpo Yesinsen kpo ɔ, Pantekotu sín azǎn gbè we é je ă. Nugbo ____
Adingban ____

4. Mawu Tó ɔ d'akpá ɔ emi na sé Yesinsen dó ɔ Jezu sín nyikɔ me hwenu e Jezu na lekɔ yì jixwé gudo é.
Nugbo ____ Adingban ____

5. Yesinsen sín yehwesin nɔ je xwewu xwewu ɔ Natáaxwe kpá Nugbɔ ____
Adingban ____ .

6. Égbé ɔ, me e ɔ Klisu me le é ko le yehwesin ganji ɔ Yesinsen me lee Yesinsen kɔn nyi gbetó le bí jí gbɔn ɔ Pantekotu sín azǎn gbè é.
Nugbo ____ Adingban ____

7. Me e è le yehwesin na kpodo Yesinsen kpo ɔ, é nɔ mɔ hɔnhɔn nùjiwǔ tɔn le.
Nugbo ____ Adingban ____

8. ɔ nú elɔ le me ɔ, ɔ ă ka je hwenu e Yesinsen je te dó ye jí é?
a. ____ Mali mɔ xo
b. ____ Sinmenyɔ ɔ nǎɔɔ'ayí .
c. ____ Jezu bló nùjiwǔ le .
d. ____ Judasi sa Jezu .
e. ____ Nú e ɔ aga le é bí .
f. ____ a, b, kpodó c kpó

9. Yehwesin-lile ɔ Jezu sín nyikɔ me, gbɔn aɔ Jezu tɔn gblame ɔ, .
a. ____ Sunnu le we blo
b. ____ É bló ɔ sin me .
c. ____ Sén ɔ we ă, akpá ɔ we ă .

- d. ___ Nùdìqì kpo hwēsòkè mè kpo wè nò jẹ nukòn nù ye hwebìnu .
- e. ___ Nǔ e dọ̀ aga lẹ é bí .
- f. ___ Nǔ e dọ̀ aga lẹ é dẹ ǎ .
- g. ___ a kpódó b kpo

10. Ete Biblu ka dọ̀ dọ̀ baptem gbigbo mímé tòn wu .

- dé. ___ “baptem Yesinsen tòn”
- b. ___ “baptem kpo Yesinsen kpo”
- c. ___ yehwesin-lile gbòn Yesinsen gblame
- d. ___ a kpódó b kpo

11. Ete è ka kòn nyì ayí dọ̀ Pantekotu sìn azǎn gbè?

- dé. ___ Nùnina nùjwǔ tòn lẹ .
- b. ___ Yesinsen e è d’akpá tòn é

12. Akpá e è dọ̀ nù Yesinsen é kpódó yehwesin-lile kpódó Yesinsen kpo ́, nǔ dọ̀kpo ́ wè. Nugbo

___ Adingban ___

Tutoblonunu E Nɔ Kpé Nukún Dó Biblu Wu É

Randolf Dunn, Gǎn, Roberto Santiago, Gǎn
biblu dɔ̀ Enteneti jí

Azɔ́me 1 - Wen Mawu tɔ̀n

NÉ Nŭ Ie Bĩ ka Wà Fí Gbɔ̀n?

Gbetɔ́ e nyí Mawu é .

Klisu - Mawu sín nŭbudo xexó

e kúnklá Mawu Ie é

Sín Gbè me káká je kú jí - Gbetɔ́

Kúkú ɔ̀ Bló Hwlengán .

Wen Wenɔ̀gbe-Wema Ie Tɔ̀n Ie

Azɔ́me 2 - Tónúsíse nŭ Klisu .

Hwenu Je Nukɔ̀n nŭ Klisu

Hwenu Klisu Dò Ayikúngban jí

Hwenu Klisu Gudo

Hwenu e na wá fò dɔ̀ ayikúngban jí é

Hwenu e è na wá gbeta ɔ̀ kɔ̀n é

Sín Kú jí Gbɔ̀n Akluzu jí Kaka je Gbè Me Xóxó

e kúnklá hwesɔ̀ke me Ie é

Yehwesin Klísu tɔ̀n .

Cours 3 -Gbɛ Yɔ̀yɔ̀ Dò Klisu Me

Axɔ̀suɔ̀to e è ma sɔ̀ alɔ̀ dó bló na ã é

Mesentɔ́ e dɔ̀ Axɔ̀suɔ̀to ɔ̀ me Ie é .

Nŭgbododó Klisu Tɔ̀n Nukontɔ̀n Ie Asúkúsi

Ie kpo Me Devo E Dó Hudo Anɔ̀sin Gbigbo

Tɔ̀n Ie É kpo

Gbè Meɔ̀ékannuninɔ̀ Tɔ̀n .

Xexó Wuvésexáme Tɔ̀n

Wen e dɔ̀ wema Ie me é Sinsɛn Mawu dɔ̀

Yesinsɛn kpo Nŭgbo kpo me .

Nŭkplɔ̀nkplɔ̀n nŭ Akwé Biblu Tɔ̀n Ie

Biblu E É Sɔ̀ Tenme É

Biblu Sín Kpléklé

Nŭ abkpa Ie kpo Nŭjledonŭwu Ie kpo

Azɔ́me 4 - Su dɔ̀ Klisu me

Jezu Nazaletinu ɔ̀

Gbe Klisu Tɔ̀n

Bŭ dɔ̀ Klisu me

Xó e è dɔ̀ dó Wuvéwu Ie é

Agbaza, Lindɔ̀n, Ye - Fite Ye Ka Nɔ̀ Yi Hwenu E A Kú É? Abɔ̀wliwli

kpo Me gbibe kpo

Gbɔ̀jɛzán Mawu tɔ̀n

Nŭɔ̀ɔ̀dɔ̀ Ie je nukɔ̀n nŭ Bībɛme Nŭɔ̀ɔ̀dɔ̀ Ie

Eblée Ie .

Azɔ́me 5 - Mexoxwe Dò Klisu me

Nŭkplɔ̀nme Akluzu Tɔ̀n Me Mawu

Tɔ̀n Xɔ̀gbigbázɔ̀ ɔ̀ Nŭkanbyɔ̀ Daxó

Hugǎn E É Kanbyɔ̀ Gbɔ̀n Gbezán

Nu Meɔ̀ée Dò Klisu Me Gbè Daxó

Hugǎn É

Akpáɔ̀dídó Ie Din kpo Kaka sɔ̀yi kpo Gbetɔ́

Nugbò Ie Nyí Gbetɔ́ Mawu Tɔ̀n Ie .

Gbè Xógbɛ Jiwŭ Ie

Azɔ́me 6 - Biblu kplɔ̀nkplɔ̀n .

Yinyɔ̀, Nŭjledonŭwu Ie kpo Nŭɔ̀ɔ̀dɔ̀'ayí Ie kpo

Gbigbo Mímé

Daniyeli

Nŭɔ̀ɔ̀xléme Jezu Klisu Tɔ̀n

Nŭwlanwán Ie sín Abwe

Nŭkplɔ̀nme & Nŭwiwa Ie Sín Xwè 100

J.H.M.

Biblu Kpléklé kpo Liledógbɛɔ̀vome kpo

Sinsɛnzɔ̀ Égbé Tɔ̀n Ie - Nŭwlanwán Ie we à alò Akwé Ie we à?

Jezu sín kúnkan - Tablo dɛ

Azɔ̀ɔ̀sa E Nɔ̀ Kpé Nukún Dó Biblu Wu É dɔ̀ kancica xá gbè devo Ie dɔ̀ .**biblu dɔ̀ Enteneti jí.**